

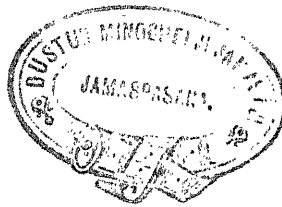
GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

CALL NO. 891.53/Nos
ACC. No. 39300

D.G.A. 79

GIPN—S4—2D. G. Arch.N. D./57—25-9-58—1,00,000

39300

સુ. ગુજરાતી સરકારી કોલેજ સોસાયટી
 માંથી કરેલું સરકારી ગ્રંથાલયમાંથી લેવાયેલું
 ગ્રંથાલયમાંથી લેવાયેલું
 ગ્રંથાલયમાંથી લેવાયેલું

KÂRNÂMAK-Î ARTAKHSHÎR-Î PÂPAKÂN.

39300.

MEMOIRS OF KING ARDASHÎR,

THE FOUNDER OF THE SASSANIAN DYNASTY.

*The Pehlvi Text transliterated in Roman characters
 and translated into Gujrati.*

WITH A CORRESPONDING ACCOUNT OF HIS LIFE, TAKEN
 FROM THE SHAH NAMEH OF FIRDOSI

EDITED, WITH COPIOUS NOTES,

BY

KAIKOBÂD ADARBÂD DASTÛR NOSHERWAN.

891.53
 Nos

~~14587~~

Ref 295
 Nos

BOMBAY:
 PRINTED AT THE
 EDUCATION SOCIETY'S STEAM PRESS.

1896.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 3930

Date. 2.2.64.

Call No. 89.53/NO²

કારનામક-ઈ અર્તખશીર-ઈ પાપકાન.

યાને

સાસાની વંડિશના સ્થાપનાર શાહનશાહ અદ્દશીરતું
વૃત્તાંત.

પેહેલવી મૂળઅંથ તેનાં ઈંગિરેજી ઊચ્ચારો તથા ગુજરાતી
તરજુમો અને ફીરદોસીના શાહનામા મધ્યેનું
ઉપલાં વૃત્તાંતને મલતું અદ્દશીરતું
દાસ્તાન.

ટીકાસહીત.

૮

અંતાવનાર

કેકોબાદ આદરબાદ દસ્તુર નોશોરવાન.

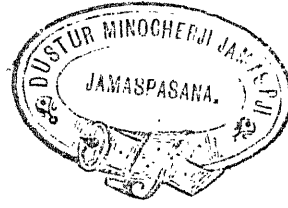
ખુબઈ.

અમુકેસન સાસાયદીના કાપખાનામો કાપ્યું.

૧૮૬૬.

CENTRAL ...
LIT ...

Age 059
D- 28 12 1951
No 891 539 / No

CONTENTS.

1. English Preface.
2. Gujrati Preface.
3. The Pahlavi Text of the Kârnâmak-î Artakhshîr
î Pâpakân.
4. Transliteration of the Pahlavi Text.
5. Gujrati Translation of the Pahlavi Text.
6. A corresponding account of Artakhshîr taken
from the Shah Nâmeh of Firdaosi.

PREFACE.

" May the Faroher of Ardeshir Bâbakân be a companion of the Farohers of all restorers, all embellishers, all faithful believers of the good Mazdiasnian religion." *

The history of the Emperor Ardeshir Bâbakân, the famous founder of the Sâsânide dynasty, has been well preserved in the writings of Grecian, Roman, and Persian historians, who have dealt with the important and interesting epochs of the Achaemenian and Sasanian ascendancy in the once renowned and flourishing Persian Empire.

The extant works in Zend, Pehlvi, and other ancient languages of the Parsees, however, contain no connected historical account of the old kings and emperors of Persia. If we refer to the Avestâ, for instance, we indeed find here and there in the Yehsts and other writings the names of some Peshdâdian and Kyânian kings, and fragmentary allusions to their works or achievements, but nowhere do we come across anything like a connected and compact narrative of their reigns, or their private lives or characters.

Pehlvi books, such as the "Yâdgâre Zarirân," "Dinkard," and others give us some account of a few of the Sasanian kings, besides dealing with the Peshdâdian and Kyânian dynasties, but the information they afford is so scanty and incomplete as to be hardly deserving the name of an historical record.

The work, of which a translation is now offered to the public, is the only Pehlvi work, known to be in existence, which can be regarded as an historical production. It contains the life of the first Emperor of the Sasanian line, Ardeshir Bâbakân, and describes some of his wars and the principal events of his distinguished and memorable reign.

As Cyrus, the founder of the Achaemenian dynasty, after defeating the Median invaders of Persia, brought his fatherland again into its pristine grandeur and glory, so Ardashir, after his victory over the Parthian monarchs of Iran, resuscitated the old Zoroastrian faith of his forefathers, which had lost much of its original purity and vitality during the Parthian ascendancy. With the help of learned priests

* Afrin-i Rapithwin.

and prelates, he re-vivified and re-invigorated the simple and sublime religion taught by the noble Iranian Prophet, whose teachings, inculcated in the very infancy of the World, still command the respect and admiration of all thoughtful men. It is for this zeal in the cause of the national religion, the religion of pure thought, pure word, and pure deed, more pre-eminently than for anything else, that the memory of Ardeshir is held in affectionate veneration even up to the present day by the Parsees; it is for the devoted service he rendered to the ancient and undying faith of Persia that his name is mentioned with reverential love by the Dastoor and Mobeds, the High Priests and Hierophants of the Parsees, during the performance of the solemn and imposing Âfringân ceremony, and that his pious soul is invoked with the warmest feeling of attachment and gratitude, in the Rapithavan Âfrin, along with the souls of other illustrious dead who had contributed to the prosperity and splendour of Iran, or the propagation and consolidation of the Mazdiasnian faith.*

It is entirely due to the zealous endeavours of pious and religiously-minded kings like Ardeshir Bâbakân that the Parsees are fortunate enough to possess at the present day such portions of the Avestâ and other works of a religious or liturgical character that still remain as a living testimony to their ancient and once widespread religion.

During the Parthian ascendancy in Persia, the followers of Mazdaism had forsaken the true light and had gone after strange gods. They had forgotten the Avestâ, and, instead of worshipping the great Auharmazd, the "Supreme in Omniscience and Goodness," "the unrivalled in Splendour," they had betaken themselves to idolatry, to the forbidden paths of Ahraman, "the backward of understanding" and "the endlessly dark." It was with a view to wean them from their evil ways, to bring them back to their former allegiance to that one living Spirit who "is all goodness without vileness" and whose "will is a will altogether excellent," that Ardeshir Bâbakân undertook that work of religious revival which has handed down his name to posterity. He ordered all the learned and illustrious Dastoor of the time to assemble in one place, and after consultation and inquiry, to collect all the Zoroastrian Scriptures then available and bring them to his Court. The work was carried on with great care and industry under the leadership and guidance of a famous and erudite Dastoor,

* See the quotation at the commencement of the Preface.

named Tosur,* and all the sacred books were minutely examined and arranged, and it is to this circumstance that the Parsees of the present day are thankful for the small remnant of their religious literature which is still preserved to them. A translation of the account of the life and reign of a monarch who has thus rendered an inestimable service to the Zoroastrian religion cannot but be acceptable to the Parsee community of the present day. The "Kârnâmah" proves beyond dispute that Ardeshir Bâbakân was a staunch believer and defender of the Zoroastrian faith, and that he did all in his power to restore it to its original purity and magnificence. He waged victorious wars with its enemies, he established and endowed new Fire-temples, and he destroyed the idolatrous worship of Keram and others.

The present "Kârnâmah," however, does not contain a full and complete record of all the works and acts of Ardeshir. For instance, it is silent as to his wars with the Roman Emperor Alexander Severus, and the Armenian King Khosroe. The original "Kârnâmah" must have been a larger and more comprehensive work, dealing with these wars and other important events of Ardeshir's reign. Dr. Haug is of opinion that the original "Kârnâmah" was quite a distinct work from the present, and this view is confirmed by the fact that the present work opens with the following statement, *viz.*, "It is recorded in the history of Ardeshir of Bâbak." It is evident from this allusion that there was a larger work called the "Kârnâma†-i-Ardeshir Bâbakân," of which the present work is an abridgement or epitome.

It is the opinion of some eminent scholars that the narrative of events given by Firdosi in his Shâhnâma is not based on any works of authority. But it will be seen from the passages relating to Ardeshir Bâbakân's reign, which have been quoted at the end of this translation, that Firdosi tried, so far as was practicable, to follow in the Shâhnâma, the authentic accounts he obtained from old Pehlvi manuscripts and records. Firdosi's description of the events that happened during the time of Ardeshir is almost a close metrical rendering of what is to be found in the "Kârnâmâ." In order to

* Dinkard, Vol. IV.

† Similarly we find that Baber had written an autobiography of himself in his own language, from which excerpts have been taken in the Rozat-us-Safâ and Habib-us-Sair. The present "Karnama" is apparently in the same way a short summary of the original work.

facilitate comparison between the two, the different passages quoted from the Shâhnâma are marked with numbers, showing with what paragraphs in the Kârnâmâ they correspond. The old Pehlvi records extant at the time of Noshirvân Âdil were collected by that monarch, and the collection was added to and made more complete by Yezde-zard Shehriâr, the last of the Sassanian kings, and by Yâcoob Lais.* This collection was known by the name of "Bâstân Nâma," or Suyur-ul-Muluk, which was taken amongst other articles of plunder at the time of the Arabian conquest of Persia by Saad Vakkâs, and sent to Medina. The Pehlvi language used in the Kârnâmâ is not so difficult as that employed in other works, and the syntactical arrangement is also less complicated and involved.

A Guzerati translation of the work was published in 1853 by Shams-ul-Ulamâ Dastoor Peshotanjee Byramjee Sanjânâ, and a German version was prepared and issued by the learned scholar Noeldeke in 1879. As the Guzerati version is now unavailable and as the Bombay University has introduced the Zend and Pehlvi languages as classical tongues in its curriculum, it has been deemed desirable to prepare an accurate text and Guzerati translation of the Kârnâmâ for the use of students who may wish to take up Pehlvi as their second language for the University examinations. At the same time, it is hoped that the translation will prove interesting to the general Parsee reader.

The Pehlvi text has been taken from the manuscript copy of the work written by the late Dastoor Noshervanjee Jamaspjee Dastoor Jamasp Asa in the Yezdezerdi year 1108, and has been compared and collated with the manuscripts in the handwriting of the late Dastoor Jamshedjee† Edaljee Dastoor Jamasp Asa, prepared in the Yezdezerdi year 1190, and with another incomplete manuscript, the writer of which cannot be ascertained. The variorum readings, it may be added, are given in foot-notes.

All the three manuscripts above mentioned are in the library of my uncle Shams-ul-Ulama Dr. Dastoor Hoshangjee Jamaspjee. The manuscript written by the late Dastoor Jamshedjee Edaljee, which is

* The first king of the Persian Sifari Dynasty.

† Uncle of Dastoor Hoshangjee.

referred to in the text as JE., contains four books in the following sequence: "Shâyast Lâshâyast," "Kârnâmaî Ardeshir Bâbakân," "Ardâi Virâf and Gôstî Fryân," and concludes with the following colophon:—

۱. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۲. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۳. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۴. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۵. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰

The second manuscript by the late Dastoor Noshervanjee, distinguished by the letter N. in the text, is comprised of several books in the undermentioned order: "Pahlavi Visparad," "Buzôrg Bândêshnê," "Farhangî Oîm Yak," "Patet Pashêmânî," "Kârnâmaî Ardeshir Bâbakân," "Ardâi Virâf," "Gôstê Fryân," and "Shâyast Lâshâyast," "The Farhangî Oîm Yak" ends with the following colophon.

۱. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۲. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۳. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۴. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۵. ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰

The incomplete manuscript, the writer of which is unknown, contains the IX. and X. Chapters of the Yasnâ, designated "Hâvanim"

* Bombay.

† Bhagaryâ, a designation by which a particular class of Parsee priests are distinguished.

and "Veshapâm," together with their translation in Persian. This manuscript is distinguished by the letter S., as the copy was obtained in Surat by my uncle Dastoor Hoshangjee.

The system of Pahlavi pronunciation adopted in this work is that followed by Dr. Hang and Dastoor Hoshangjee in their "Ardâi Virâf," and which has been acknowledged by the scholars of the present day as the most correct method in accordance with the rules of philology. Some Pahlavi words in the text which I have not been able to decipher accurately, and about the translation of which I have consequently some doubt, I have referred to in the foot-notes.

I take this opportunity of tendering my thanks to the able and accomplished Avesta and Pahlavi scholar who has kindly gone through this work and expressed his satisfaction at the way in which both the text and the translation have been prepared. Had it not been for his particular desire that I should not divulge his identity, I should have been delighted to thank him by name and give his opinion of the work in his very words.

If the public accords a sufficient support to this work, I may be encouraged to publish translations of the "Zand-i Bahman Yasht" and "Mino-i Khirad," which I have got ready for the press.

I offer my thanks to the Trustees of the Sir Jamshedji Jijeebhoy Translation Fund for the liberal support they have accorded to this publication.

KAIKOBAD ADERBAD DASTUR NOSHERWAN.

Dastoor Hull, Poona, February 1896.

બનામે ખુદ.

દીબાચો.

“હમાઝેર કરોહરે અરદશીર બાબકાંનબાદ, અવાહમા કરોહરે આરાસ્તારાન વ વીરાસ્તારાન વ વીનારતારાને દીને ખુદા હાદ.”*

“(બલી માન્દીયસ્ની) ખોદાઈ દીનને રોશન કરનારા, અને આરાસ્તે કરનારા, અને દીનને (દીનનાંયકીનની નજરે) ઝેનારાઓનાં તમામ કરોહરોની સાથે અરદશીર બાબ કાનનું કરોહર હમાઝેર (હમશરીક) હોએ.”*

એકવારે હુન્યાનાં સુધરેલા બાગમાં મશહુરી પામિલા પારસીઓનાં નામાંકીત હખામની તથા સાસાની પાદશાહોની તવારીખ યુનાંની, રૂમી તથા કારસી જુબાનોમાં જલવાઈ રહેલી આપણે જોઈએ છીએ; તેમધે સાસાની વંદશનાં સ્થાપનાર શાહનશાહ અરદશીર બાબ કાનની તવારીખ અછી રીતે જલવાઈ રહીછે.

પારસીઓની પુરાતન ભાષાઓ જેવીકે જંદ તથા પેહલવીમાં કોઈબી પ્રકારની તવારીખ રૂપે ઈરાંની પાદશાહતો વીશે લખાએલું મલતું નથી. અવસ્તામાં જો કાંઈ તવારીખને લગતું શોધીએ તો હંઈ તંઈ યસ્તો વીગેરેમાં ક્રકત પેશદાદી અને કયાંની વંદશનાં પાદશાહોનાં નાંમો તથા તે લોકોએ બજાવેલાં કાંમોની ટુક નોધો વીગેરેનાં ઈશારાઓ માત્ર મલેછે. એસીવાએ સીલસીલા બંદ તવારીખ સરખું કાંઈએ નજરે પડતું નથી.

પેહલવી કેતાબો જેહવીકે યાદગારેજરીરાંન, દીનકર્દ, ઈત્યાદી બીજી કેતાબોમાં પેશદાદી અને કયાની વંદશો ઉપરાંત સાસાની વંદશનાં થોડાક પાદશાહોનું કેટલુંએક વર્ણન મલેછે, પણ તેને એક સંપૂર્ણ તવારીખનું નામ થા રૂપ અપાઈ શકાએ નહીં.

હાલમાં આપની પાસેના પેહલવી પુસ્તકોમાં આ એકજ પેહલવી પુસ્તક છે કે જેમાં સાસાની વંદશનાં સ્થાપનાર શાહનશાહ અરદશીર બાબ કાંનનું

* આંકરીને રખાયવન.

વર્ણન તવારીખ રૂપે લખાએલું છે. તેમજ એ શેહનશાહનું જન્મ ચરીત્ર છે કે જેમાં એ પાદશાહનાં કામોની તથા કેટલીએક લડાઈઓ વીગેરેની નોંધ મલી આવેછે.

જેમ હુખામની વર્ણનનાં સ્થાપનાર કુરુસે (કાઠરસ) મીડ્યનોને શીકસ્ત આપીને પાછો ઈરાનનો આપીકો જરતોસ્તી મુલક આપાદ તથા તાએ કીધો હતો, તેમ સાસાની વર્ણનો પાચો નાંખનાર શેહનશાહ અરદશીરે પારથી-અનો કે જે લોકો ઇરાની પાદશાહત ઉપર આવવાથી જરતોસ્તી મજ્હબની દરકાર ન કરતાં તેને પડતી હાલતમાં નાખ્યો હતો, તેઓનો પરાજય કરીને વિદવાન દસ્તુર મોબદોની મદદથી ઈરાનના નામીયા પેગંબરે શીકવેલો શુધ અને ઊમદા મજ્હબ કે જેનો ઊપદેશ એ કે હુન્યાની ખચગીમાં કીધેલો તોપણ આજના અકલમંદોના માન અને વખાણને લાયકનો ગણાએ છે તેને પાછો સજ્જવણ કીધો હતો. એટલાજ માટે આજે દસ્તુર મોબદો આકરગાં-નનાં દીબાચામાં એ અશો નરનાં નેક નામની યાદ અતી ઉમંગે લીએછે, તથા આકરીને રપીયવનમાં ખીજ પવીત્ર મજ્હદીયસ્ની દીનને સમારનારા તથા આરાસ્તેહ કરનારાઓનાં અશો કુરોહુરોની સાથે એ દીનદાર શેહનશાહનાં અશોકુરોહુરની યાદ અતી વાહાલ સાથ કરે છે.*

આપની દીનનાં અવસ્તાનાં તથા ખીજ દક્તરો જે હાલની હાલતમાં ખચી રહેલાં છે તે અરદશીર ખાબકાંન જેવા દીનદાર પાદશાહની કોશેશ અને મેહનતનું પરીણામ છે.

પારથીઅન રાખઓનાં અમલમાં મજ્હદ્યસ્નાનો પોતાનો ખરો મજ્હબ કોરે સુકીને ખુત પરસ્તીને માર્ગે લાગા હતા; અને અવસ્તા વટીક ભુલી ગી-આ હતા તે જેઈ અરદશીરે પોતાનાં આખા મુલકમાં એવો હોકમ કાહાડ્યો હતો કે તે વખતનાં તમામ ખખરદાર દસ્તુરોએ એકઠા થાવું, અને આપની ખરહક દીનને લગતાં જેબી દક્તરો મલી આવે તે એકઠાં કરીને પાદશાહની દરબારમાં લાવવાં. એઉપરથી ઘણા દીનદાર અને દીન આગાહ દસ્તુર, મોબદો, વીગેરે એકઠા થાઈને તમામ દક્તરોને અવલથી તે આખેર સુધી તપાસીને ગોઠવ્યાં હતાં, જેઓમાં આગેવાન અને મુખ્ય દસ્તુર “તોસર” હતો†. અને જેદક્તરો આપણાં વડીલોને તથા આપણને વારસામાં મલ્યાં છે. હાવાં એકદીન દોસ્ત અને પરમાર્થી શાહનશાહનાં બલાં અને તારીફ લાયક કામો-

* જુઓ મયાલે ઠાંકેલા કલામો. † જુઓ દીનકદં દક્તર ૪ થું.

ની યાદ દરએક ઈમાનદાર જરતોસ્તીનાં જીગરમાં તાજ રહે હવા હેતુથી આ પુસ્તકનો ગુજરાતી તરજુમો કર્યો છે.

અરદેશીરની દીનદોસ્તી અને માજદીયસ્ની દીનની પુશતપનાહી આએ કારનાંમાની અંદર નોધાએલાં તેનાં બલાં કામો ઉપરથી પણ જણાઈ આવે છે. જેવાંકે અરદવાન સાથની, તથા બીજા દીન દુશમનો સાથની લડાઈ-ઓમાં ક્ષતેહ મેંદ થાયા પછી પવીત્ર આતશ બેહરાંમો વીગેરે મકાનોની સ્થાપના, તથા કુરેમ જેવાની હુતપરસ્તીનો નાશ વીગેરે.

આએ કારનામું અરદશીરનાં દરેક કામોની નોધ લેતું નથી. કારણ રૂમી-ઓનાં શાહનશાહ “એલેકઝાંડર સેવીરસ”, તથા આરમીન્યાનાં રાજ “સુસરો” સાથની લડાઈઓ વીગેરેના હવાલો એની અંદર આપણી નજરે પડતા નથી. અસલ કારનામું એ કરતાં મોટું હોવું જોઈએ; અને તે મધે આ-એ અને બીજી અગત્યની બાબદોનો સમાવેશ હોવો જોઈએ. અને વલી ડાકતર હાઉગનાં મત પ્રમાણે પણ અસલ કારનામું જુદું હોવું જોઈએ, કારણ આએ ચોપડીની શુરૂઆત એમ કીધી છે કે “બાબકનાં અરદશીરની તવારીખમાં એમ લખેલું છે.” ઈત્યાદી. એ ઉપરથી લાગે છે કે જે પુસ્તકને “કારનામ એ અરદશીર બાબકાંન” હેવું નાંમ હતું* તે ઉપરથી આએ પુસ્તક ટુંક-માં બનાવ્યું હોય.*

કેટલાકો કહે છે અને લખી ગીઆ છે કે ફીરદોસ્તીનાં શાહનામાનાં દાસ્તાનો બરસેદાર કેતાબો ઉપરથી નથી થાયાં. પણ આએ પુસ્તકમાં ફીરદોસ્તીનો અસલ ઉતારો આપ્યો છે તે ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ફીરદોસ્તી એ બન્યુંચ ત્યાંસુધી પોતાનાં લખાણોનો પાયો અસલ પેહલવી દસ્તાવેજે ઉપરજ રાખેલો છે. કાએ જે આએ પહેલવી કારનામું તથા ફીરદોસ્તીનાં શાહનામાં મધેનું અરદશીરનું બ્યાન લગભગ બોલે બોલ મલતું આવે છે. અસલ પેહલવી દસ્તાવેજેનો સંગ્રહ જે નોશેરવાન આદિલે કરી રાખેલો તે સાસાની વહશનાં છેલ્લા પાદશાહ “યન્દેઝરદ શેહરીઆર”નાં, તથા “યાકુબલએસ†” નાં વખતમાં પરીપૂર્ણ કરવામાં આવ્યો હતો; કે જેને પેહલાં “બાસ્તાન નામે” તથા “સુસુરલ મુલુક” ને નામે ઓળખતા હતા. પણ આરબોની ઈરાન

* જેમકે આંપણે જોઈએ છીએકે પાદશાહ બાબરે પોતાની કારકીદીનું સંપૂર્ણ પુસ્તક પોતે પોતાની જુબાનમાં રચીડી હતું. તે ઉપરથી “રોજ તુરસકા”, તથા “હમીયુરસી અર” વીગેરેમાં ઉતારાઓ લીધા છે. તેમ આંએ કારનામે અસલ ઉપરથી ઉતારો હોય.

† યાકુબ એસ એ ઇરાનનાં સફરી ટોબાનો ચેહલો પાદશાહ હતા.

ઉપર જે વખતે ચડાઈ થાઈ તે વખતે “ સાઅદવકકાસે ” છુટમાં એ ચોપડી મદીને મોકલી આપી હતી.

શાહનામાં મધેનું અરદશીરનું દાસ્તાંન આંખે કીતાબની પાછલ આપ્યું છે. અને જે જે ફકરાઓ અસલ પેહલવી કારનાંમાને મળતા આવે છે, તે ઉપર તે ફકરાઓનાં આંકો માર્યા છે. કે વાંચનારને શાહનાંમા મધેનું લખાણ પેહલવી લખાણ સાથે સરખાવવાને બની આવે.

કારનામ એ અરદશીર બાબ કાનની પેહલવી, બીજી પેહલવી કેતાબોનાં જેવી ભારી નથી. અને એનો ભાષાણ સંપ્રદાય સેહલો છે.

આંખે કારનામાનો ગુજરાતી તરજુમો નાચાબ થાવાથી, અને હાલમાં આંપણી યુનીવર્સિટીમાં જંદ તથા પેહલવી જુબાનો દાખલ કીધી છે, અને અત્યારસુધી એની ટેકસ્ટ છપાએલી ન હોવાથી આંખે પુસ્તક છાપવાની જરૂર ધારી છે.

પેહલવી કારનામ એ અરદશીર બાબ કાંનનો ગુજરાતી તરજુમો ઈ. સ. ૧૮૫૩ માં શમસુલ ઉલમાં દસ્તુરજી સાહેબ પેશોતનજી બેહરામજી સંજણાએ છપાવ્યો હતો. અને જરમન ભાષામાં “ Noeldeke ” નામનાં વીધ્યાર્થી એ ઈ. સ. ૧૮૭૯ માં છપાવી પ્રગટ કર્યો હતો.

આંખે કારનામાની પેહલવી ટેકસ્ટ મરહુમ દસ્તુરજી સાહેબ નોશેસ્વાનજી જમાસ્પજી દસ્તુર જમાસ્પ આંસાનાંને હાથની ચન્દ જરદી ૧૧૦૮ માં લખેલી કીતાબમાંથી આપી છે અને તેની સાથે બીજી બે નકલો એક મરહુમ દસ્તુર સાહેબ *જમશેદજી એદલજી દસ્તુર જમાસ્પ આંસાનાંને હાથની ચન્દ જરદી ૧૧૯૦ માં લખેલી તથા એક અધુરી નકલ (જે લખનારનું નામ મલતું નથી) સાથે સરખાવી છે. અને તેમાં જે વધઘટ મલી આંવી છે તે નીચે નોટમાં આંપી છે.

ઉપલી ત્રણે નકલો હંમારા મુરબીજી સાહેબ દસ્તુર હોસંગજી જમાસ્પજીના કીતાબખાનાંમાં છે. જે નકલ મરહુમ દસ્તુરજી સાહેબ જમશેદજી એદલજીને હાથની લખેલી છે, અને જેને આંખે ચોપડીમાં J. E. ને નામે ઓલખી

છે, તે મધે નીચલા અનુક્રમમાં ડીકીતાઓ છે. “શાયસ્તલા શાયસ્ત”, “કારનામ એ અરદશીર બાબકાન”, “અરદા એવીરાફ” અને “ગોસ્તે કીયાન” અને તેનું શેવઠ નીચે પ્રમાણે કીધું છે.*

બીજી નકલ જે દસ્તુર સાહેબ નોશરવાનજી જમાસ્પજી જમાસ્પ આ-સાનાને હાથની છે અને જેને આજે ચોપડીમાં સરખાવતી વખતે N ને નાંમે ઓળખી છે, તેમાં નીચલા અનુક્રમમાં ચોપડીઓ છે. “પેહલવી વીસપરદ, ખુઝેરગ ખુનદેહુશને, ફરહંગે ઓઈમ થક, પતેતપશેમાની, કારનામ એ અરદશીર બાબકાન, અરદા એવીરાફ, ગોસ્તે કીયાન તથા શાયસ્તલા શાયસ્ત ” “ફરહંગે ઓઈમ થક ” ની નીચે આજે પ્રમાણેનું શેવઠ છે.†

એક નકલ જેનાં લખનારનું નામ મલતું નથી તે અધુરી છે; અને તેની સાથે “હાવનીમ અને વેશેપામ ” નામનાં ઈજ્જતનાં ૯ મા તથા ૧૦ મા હા કારસી માયની સુધાં છે. અને જે નકલને આજે ચોપડીમાં ટેક્સ્ટ સરખાવતી વખતે S. ને નાંમે ઓળખી છે; કારણ એ નકલ સુરતખાતેથી હમારા મુરબીજીને મળી હતી.

આજે ચોપડીનાં પેહલવી ઉચ્ચારો ડાક્ટર હાઉગ તથા દસ્તુરજી સાહેબ હોશંગજીની બનાવેલી “અરદાએવીરાફ ” નાં ઉચ્ચારો પ્રમાણે કર્યા છે, કે જેને આજ લગે થાયલા પેહલવીનાં ઉચ્ચારોમાં સહી અને કાઠલાલોજીને કાંચદ દુરસ્ત હાલનાં વીદવાનોએ માણેલા છે.

જે થોડાક પેહલવી શબ્દો અસલ લખાનનાં ઉકલ્યા નથી તે શબ્દોનાં ખાતરી પુર્વક ઉચ્ચારો કરવામાં તેમજ તેના અર્થ કરવામાં મને શક જણાયાથી તે વીશેનો ખુલાસો નોટમાં આપ્યો છે.

* ફજફત ફરજીમીનીદ દેનમન કીતાબો ઇન ચોમ-ઈ રશનુ-ઈ રાસ્તો બીરા આવાનો ગાસ-ઈ હાવન રનત મદમ ૧૧૯૦ યજ્ઞકર્દાઈ મલકાઆનો મલકા અઘીર મજદાઆન લી દીનો-બંદક અઘરપતેન્ગદક જમશીદ બીનમીન-ઈ અઈદલ બીનમીનો-ઈ-બહમનો બીનમીનો-ઈ-સ્તોબર-ઈ રબા જમશીદ જમાસ્પો માનદનો કર્પા-ઈ નવસારીક ઈન શત્રો-મુમબઈક નખીશત. ખુપ ચેહે વોનાદ. અઈ તુનો ચેહેવોનાદ અઈ તુનોતર્જ ચેહેવોનાદ.

† અનોશક રૂબાન બાદ આનોં મુન નખીશત. ચોમ અમેરદદ બીરા અઘીરદદ વહીચકોં મુન લી દીનો-બંદક અઘરપત નવશીરવાનો બીન બીનમીન-ઈ દસ્તોબર જમાસ્પજી બીનમીન મગોપત આસાજી બીનમીન ફેદુનજી લકબ બકરીકઈ નખીશત હોમનમ ઈન શનત-ઈ ૧૧૦૮ યજ્ઞક કરદીક મલકાનો મલકા યજ્ઞકઈ શત્રોયાર દેનમન કોરાસક ફરહંગ અવસ્તાક વજંદ નખીશતોમ બરા રાઈ-ઈ-ફરમાન-બરદારાન-ઈ દીના શપીર માજ્દયસ્તાન-ફરજમ નદુક ચેહેવો નાદ.

‡ ભગરીઆ.

આંએ પુસ્તક અવસ્તા તથા પેહલવીના એક કાબેલ વીદવાને તપાસવાની તજ્જી લઈને પોતાનો સંતોષ અહુર કર્યો છે તે વીશે તેમનો આંએ પ્રસંગે આભાર માનુ છું. એકે એ વીદવાનનું નામ તથા એમનું મત ધ્યાં હું પ્રગટ કરતે તો મને ઘણી ખુશી હાંસેલ થાતે પણ તેમ કરવાને તેમની આહિશ વીરૂધ થાય.

આંએ પુસ્તકને એ પ્રજાનો સારો આસરો મળશે તો કમતરીને ખીજ પેહલવી કીતાબો “ જંદ બેહ મન યસ્ત ” તથા “ મીનો એ ખીરદ ” તેનાં તર-જુમાં સહીત તૈયાર કરી રાખી છે તે બાહુર પાડવામાં આવશે.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રાન્સલેશન ફંડનાં ટ્રસ્ટી સાહેબોએ આંએ ચોપ-ડીની નકલો ખરીદ કરીને આસરો આપ્યો છે તે માટે એ અકાબર સાહેબોનો આંએ પ્રસંગે આભાર માનું છું.

દસ્તુર હાલ પુણા, }
ફેબરવારી ૧૮૯૬. }

કેકોબાદ આદરબાદ દસ્તુર
નોશેરવાનજી.

6 טעם אָלט מען¹ מערנאָס² אָטאָ³ דע-דעס וואו עס
 געלעבט וועט ער וואס⁴ באקאנט וואס און וואס וואס
 דע-דעס⁵ באקאנט וואס און וואס און וואס און וואס און
 7 טעם אָלט מען¹ מערנאָס² אָטאָ³ דע-דעס וואו עס
 וואס און וואס⁴ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 וואס און וואס⁵ באקאנט וואס און וואס און וואס און

8 טעם אָלט מען¹ מערנאָס² אָטאָ³ דע-דעס וואו עס
 אָלט מען⁴ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 9 טעם אָלט מען¹ מערנאָס² אָטאָ³ דע-דעס וואו עס
 וואס און וואס⁴ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 וואס און וואס⁵ באקאנט וואס און וואס און וואס און

10 טעם אָלט מען¹ מערנאָס² אָטאָ³ דע-דעס וואו עס
 וואס און וואס⁴ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 וואס און וואס⁵ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 וואס און וואס⁶ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 וואס און וואס⁷ באקאנט וואס און וואס און וואס און
 וואס און וואס⁸ באקאנט וואס און וואס און וואס און

1. S. adds final ; 2. S. מערנאָס. 3. JE. adds final ; 4. JE. מערנאָס. 5. JE.
 adds final ; 6. S. prefixes ; and adds final ; 7. S. prefixes ; and JE. adds
 final ; 8. Inserted by me. 9. JE. adds final ; 10. JE. adds final ; 11.
 JE. prefixes ; 12. JE. מערנאָס. 13. S. adds final ; 14. JE. adds final ;
 15. S. מערנאָס. 16. JE. omits final ; 17. S. has וואס און וואס 18. S. מערנאָס

11. ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³³⁹ ¹³⁴⁰ ¹³⁴¹ ¹³⁴² ^{1343</}

[illegible][illegible][illegible][illegible]

21 מלך ישראל וכל בניו
ואשר יצא עמו אל הירדן
ועל כל אשר יצא עמו אל הירדן

1. JE. adds final 1. 2. S. adds $\omega\eta$ before $\epsilon\psi$ 3. JE. omits final 1. 4. S. adds final 5. JE. and S. have ϵ for $\hat{\delta}$ 6. S. omits final 1. 7. S. and JE. have $\omega\psi\delta$ 8. S. adds final 11. 9. S. and JE. $\delta\omega\psi\delta$.

[illegible][illegible]

1, S, and JE, add final *y*. 2, JE, omits final *y*. 3, JE, adds final *y*. 4_{av}

S, and JE, have ၁၂၅၀၀၀. 5, JE, ၅၀. 6, S, and JE, have ၁၂၅၀၀၀. 7, S, and N, ၁၂၅၀၀၀.

27 מלכסו-ט מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל וסע-טל סע
 מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 28 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע

29 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע

30 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע

31 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע
 מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע מלכסו מלכסו-טל סע

1. S. מלכסו-טל. 2. JE. מלכסו-טל. 3. S. has מלכסו-טל. 4. S. מלכסו-טל. 5. S. adds final מלכסו-טל. 6. S. omits final מלכסו-טל. 7. JE. adds final מלכסו-טל. 8. Better מלכסו-טל. 9. Perhaps a mis-writing for מלכסו-טל. 10. S. מלכסו-טל. 11. S. has מלכסו-טל. 12. JE. final מלכסו-טל. 13. JE. adds final מלכסו-טל.

85 מִן הַיָּמִים הַהֵם וְכִי לָקָח הָיָה שֶׁנֶּחֱמָה
 מִלְּפָנֶיךָ יְיָ וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל

86 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל

87 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל

88 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל
 וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל וְכִי וָאֵל

1. Better וְכִי וָאֵל 2. JE. omits final וְ 3. JE. adds final וְ 4. S. has
 וְכִי 5. Better וְכִי וָאֵל 6. S. has וְכִי 7. JE. adds final וְ 8. Read וְכִי 9.
 JE. adds final וְ 10. S. and JE have וְכִי וָאֵל 11. S. וְכִי וָאֵל 12. S.
 and JE. וְכִי וָאֵל

42 שם שמואל¹⁸ בן אדום ויחזקאל ויחזקיהו ויחזקיהו ויחזקיהו¹⁹ ויחזקיהו
ויעלם ואם²⁰ שם שמואל בן אדום ויחזקאל ויחזקיהו ויחזקיהו
ויחזקיהו ויחזקיהו ויחזקיהו ויחזקיהו ויחזקיהו ויחזקיהו²¹

2

או לִבְּסוֹת וְנִסְתָּר וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ

44 שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְכָל הַבְּרִיאָה וְכָל הַבְּרִיאָה
לִבְּסוֹת וְנִסְתָּר וְנִסְתָּר

45 וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ

46 מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ

47 וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ

48 וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְנִסְתָּר מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ

1. S. has ¹בִּלְבָּד. 2. S. ²בִּלְבָּד. 3. JE. adds final י. 4. Better ⁴כִּי. 5. JE. has.
6. JE. ⁶לִבְּסוֹת. 7. JE. adds final י. 8. JE. ⁸מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ. 9. S. has ⁹שָׁמַיִם.
10. JE. omits י. 11. S. has ¹¹וְכָל הַבְּרִיאָה. 12. and JE. omit final י. 13. JE. omits
14. S. has ¹⁴וְנִסְתָּר. 15. S. adds final י. 16. JE. omits final י.

מלכא-ט-ט ואלהם ואלהם ט לך ואלהם ואלהם ט
 ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 49 מלכא-ט-ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט

ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט

50 מלכא-ט-ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 51 מלכא-ט-ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט

ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט

52 מלכא-ט-ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט
 ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט ואלהם ט

1. JE. omits ואלהם. 2. JE. adds final ו. 3. S. ואלהם. 4. S. adds final ו. 5. JE. adds final ו. 6. JE. omits ו. 7. S. has ואלהם. 8. S. ואלהם. 9. JE. ואלהם. 10. S. has ואלהם. 11. S. ואלהם. 12. S. ואלהם. 13. S. has ואלהם. 14. JE. ואלהם. 15. S. ואלהם. 16. JE. and S. omit final ו. 17. JE. and S. omit final ו. 18. S. adds ואלהם. 19. S. and JE. add final ו. 20. S. adds ואלהם.

53 מלכס ט-וואסל פלעכאנען ו מלס¹ סע סט-ל סע
סט-ל ו קוואסו סט-וואסל וס-כד ו או פלעכענע וס-ו² ט-ט פ
זענען וואסלעס

54 זענען מלס סע כד טל ו סט-ט ו סט-ט סט-ט לט
טל-וואסל וס-ט-ט סע וס-ט טל-ט-ט סע לט סע כד
טל סט-ט טל-וואסל ט-ט וס-וואסל⁵

55 מלכס לט פלעכענענע טל-ט סט-ט-ט פלעכענענע טל-ט
טל-ט טל-ט-ט טל-ט וס-ט-ט דל-ט⁴ וט-ט טל-ט טל-ט-ט
מלכס פלעכענענע טל-ט וס-ט-ט כד ט טל-ט וס-ט ט-ט
טל-ט⁵ וס-ט

56 וס-ט-ט מלס⁶ סע פלעכענענע לט-ט וס-ט-ט טל-ט
טל-ט טל-ט-ט פלעכענענע סע ט-ט פלעכענענע טל-ט⁸ וט-ט
וט-ט לט⁹ וט-ט¹⁰ לט-ט-ט וט-ט טל-ט-ט וס-ט-ט-ט

57 מלכס פלעכענענע טל-ט וס-ט-ט כד וט-ט לט-ט וט-ט
טל-ט פלעכענענע

58 זענען מלס סע ט-ט-ט וט-ט מלכס-ט טל-ט וט-ט
ט-ט-ט טל-ט-ט וט-ט טל-ט וס-ט-ט לט ט-ט-ט וט-ט-ט

1. JE. adds final י. 2. S. וס-ט. 3. JE. וס-ט-ט. 4. JE. omits דל-ט. 5. JE.
טל-ט. 6. S. adds פלעכענענע. 7. JE. omits final י. 8. JE. has טל-ט. 9. JE.
לט. and S. לט. 10. S. has וט-ט.

מלכא כה ווער ווער ווער' כה לך תרומה וזבחים ושלמים
בעלמא ושלמא ושלמא ושלמא

69 כה כד קמו סגור בעלמא סגור בעלמא ושלמא
בעלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
והי סגור ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא

70 ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא

71 ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא

72 ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא

73 ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא
ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא ושלמא

1. JE. and S. add final ו. 2. JE. omits ו. 3. S. has ושלמא and the Surat
MSS. ends here. 4. JE. adds final ו. 5. JE. omits ושלמא. 6. Better ושלמא.

על-טעם וואס איז ערמאנט מלמעט וואס קען אים נישט
 א קענסעל ווערען וואו ער איז נאך וואו ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך מלמעט וואס ער איז

85 מלמעט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 איז ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז

86 וואס ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 וואס ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז

87 ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז

88 וואס ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 ערמאנט וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז

1. JE. omits 1. 2. JE. omits 1. 3. has וואס ער איז נאך ערמאנט וואס ער איז
 omits final 1. 4. JE. adds final 1. 5. JE.
 omits final 1. 6. JE. adds final 1.

95 בעל-טבא נ' וכלא כ' טבא נ' מלכ-טבא מלכ-טבא¹ טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'

96 מלכ-טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'

97 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'

98 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'
 טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ' טבא נ'

1. JE. טבא נ'. 2. JE. adds final י. 3. JE. adds final י. 4. JE. טבא נ'.

5. A mis-writing for טבא נ'. 6. N. has טבא נ'. 7. JE. טבא נ'.

99 שנת ה'תשס"ט מלכות ישראל וישראל חג מולד
מלך ישראל וישראל חג מולד

100 מלמס-ט וז' פער וועלכע וועט-ט ו טעג וואו זיין ¹
 דאס וואס ² וועט פער וועלכע וועט מלמס-ט וואס זיין ⁵ וועט ו
 פער וועלכע וועט

[illegible]

102 מלכותם של עוונותיהם כדלעיל
והנהגתם של עוונותיהם כדלעיל
והנהגתם של עוונותיהם כדלעיל

[illegible]

1. JE. has ḡṛ. 2. JE. has ṛṇṇṣ. 3. JE. adds final ṛ. 4. JE. has ṛṇ. 5. JE. ṛṇṇṣ. 6. A mis-writing for ṛṇṇ. 7. JE. omits final ṛ. 8. JE. adds final ṛ. 9. N. ṛṇṇ.

108 וְאִתְּסַח מִלֵּשׁ שֶׁ וְאֵת וְשֶׁל דְּלֹאֵה לִפְתָּחֵהּ סוּוּ מִשֶּׁ
וְאֵת מִשְׁמַלְמֵלֵהּ •

109 מִלְּמַסְגֵּלֵהּ אֵל מִלְּמַסְגֵּלֵהּ וְכִי מִלְּמַסְגֵּלֵהּ אֵל וְשֶׁל¹
לִפְתָּחֵהּ אֵל² מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְאֵת וְשֶׁל אֵל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל
אֵל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל אֵל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ •

110 וְשֶׁל מִלְּמַסְגֵּלֵהּ אֵל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ •

111 וְאִתְּסַח⁴ מִלְּמַסְגֵּלֵהּ דְּלֹאֵה לִפְתָּחֵהּ אֵל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ •

112 מִלְּמַסְגֵּלֵהּ מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ
וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ •

113 מִלְּמַסְגֵּלֵהּ מִשְׁמַלְמֵלֵהּ שֶׁ מִשְׁמַלְמֵלֵהּ וְשֶׁל מִשְׁמַלְמֵלֵהּ

1. Perhaps for מִלְּמַסְגֵּלֵהּ. 2. JE. adds final י. 3. I think it is a miswriting
for אֵל = Jâmak. 4. JE. אֵל. 5. JE. אֵל. 6. JE. אֵל.

שָׁמַיִם וְאֶרֶץ כִּי יִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים¹ וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים

114 מִלִּשְׁמֹנֶה עָשָׂר וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
מִלִּשְׁמֹנֶה עָשָׂר וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים

115 וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים

116 וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים

117 וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים
וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים

118 וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים

1. JE. adds final י. 2. י is not wanted here. 3. JE. adds final י. 4.

JE. has וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים 5. JE. adds final י. 6. JE. adds final י. 7. JE. שָׁמַיִם

8. JE. omits וְיִשְׁמַחַם לָאֵלֹהִים 9. JE. שָׁמַיִם but I think it is a mis-writing for

שָׁמַיִם וְאֶרֶץ

וְעַל-רֹאשׁ הַכֹּהֵן שֶׁל מִשְׁמַחַת הַיָּד עַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית עַל הַיָּד הַיְּמָנִית

119 מִלְּפָנֶיךָ יְיָ וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית

120 לְדָבָר וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית

121 וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית

122 מִלְּפָנֶיךָ יְיָ וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית

123 וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית

1. JE. adds final י. 2. JE. has וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית. 3. JE. adds final י. 4. JE. has
וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית. 5. JE. has וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית. 6. JE. has וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית. 7. Better וְעַל הַיָּד הַיְּמָנִית.

[illegible]

124 טעם די דאס מאכט זיך דאס וואס מ'האט
דין מ'האט אים געזאגט וואס ער האט
געוויילט.

[illegible][illegible][illegible]

1. Better سج. 2. JE, سج. 3. A mis-writing for سج. 4. Better سج.

5. JE. adds final 1. 6. I think it is 2000. 7. JE. 2000.

128 כד מנ-הו מנדל כה לכה קה שוה שוה ודליו שוה דליו
 עשיו שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה¹ שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה² שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה

129 ו כה כה ונח שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 ונח³ ונח שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה

130 ו לו שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה

131 ונח⁴ ונח שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה

132 קה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה

133 ונח⁵ ונח שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה
 שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה שוה

1. JE. omits final ו. 2. JE. has שוה שוה. 3. JE. adds final ו. 4. JE. omits final ו. 5. A miswriting for שוה. * Better שוה

אָפּגעוואָרן פֿאַר אַזוי דאָס וואָס אַרומ אַלעמאַן אַרומ
אָפּגעוואָרן אַרומ ¹ אַרומ

134 אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע

135 אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע

136 אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע

137 אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע

138 אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע
אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע אַלע

1. JE. adds final י. 2. JE. omits final י. 3. JE. has אַלע. 4. JE. has
אַלע. 5. JE. adds final י. 6. A variant of אַלע.

כדסו מלס סע לרס מר סס כדסו מלס¹ וז שוועסו
 מרס מלס-ט-ט מוסס וס-ט-ט. כס מלס ל-כדסו מרס מר
 ערשט² וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט¹
 כסו מלס מלס

140 כסו מלס³ מלס-ט-ט כס וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 עס-ט-ט מלס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 עס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 עס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט

141 מלס-ט-ט מלס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 וס-ט-ט⁷ עס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 מלס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט

142 עס-ט-ט כס וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט

143 וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 כס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט וס-ט-ט
 סס וס-ט-ט וס-ט-ט

1. JE. adds final י. 2. A mis-writing for וס-ט-ט. 3. JE. וס-ט-ט. 4. JE. omits final י. 5. JE. וס-ט-ט. 6. JE. adds final י. 7. JE. וס-ט-ט. 8. JE. omits final י.

147
 1
 2
 3
 4
 5
 6

[illegible]

149) אהרן הכהן והלויים והעם אשר יושב בארץ ישראל יקראו בשם ה' אלהינו ויאמרו כד
 ויאמר ה' אל אהרן ואל לויים ואל כל בני ישראל ויאמרו בשם ה' אלהינו ויאמרו
 ויאמר ה' אל אהרן ואל לויים ואל כל בני ישראל ויאמרו בשם ה' אלהינו ויאמרו

1. JE. has ⲉⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ. 2. JE. adds final ⲓ. 3. JE. omits ⲓ. 4. JE. omits ⲓ. 5. JE. omits ⲓ. 6. JE. omits ⲓ. 7. JE. ⲉⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ. 8. A variant of ⲉⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ. 9. JE. has ⲉⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ. 10. JE. ⲉⲛⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ.

לפניו וסווא ו¹ נעמט אלמס ספס וט-נעמט ונ² קווא מנעמט
 ו³ נעמט נעמט נעמט ו ונ⁴ וואו לפניו לנעמט

155 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט

156 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט

157 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט

158 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט
 נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט נעמט

1. JE. 2. JE. has 3. Compare Pr. 4. A sage. 5. JE. adds final

דעוואָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

165 וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

166 וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

167 וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

168 וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

169 וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

170 וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס
וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס וואָס דאָס

1. JE. וואָס דאָס. 2. JE. וואָס דאָס. 3. JE. adds final וואָס. 4. JE. adds final וואָס. 5.

JE. has וואָס דאָס. 6. JE. omits וואָס דאָס.

171 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל לְפָנָיו וְלִשְׁמֵי
 עֵינָיו לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 וְהָיָה כִּי יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ

172 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 וְהָיָה כִּי יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ

173 עַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 וְהָיָה כִּי יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ

174 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ

175 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 וְהָיָה כִּי יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ
 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ

176 מִשְׁמַלְמֵל שְׁמֹרָה וְהָיָה אֵל מִשְׁמַלְמֵל עֵינָיו
 מִשְׁמַלְמֵל לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁמַח בְּכֹחַ

1. J.E. adds final י. 2. Better 3. J.E. מִשְׁמַלְמֵל 4. J.E. adds final י.

J.E. has מִשְׁמַלְמֵל 6. J.E. omits final י. 7. J.E. adds final י.

177 וואס טוט ער און וואס ער האט געוואלט און ער האט געוואלט
און ער האט געוואלט און ער האט געוואלט

[illegible][illegible]

180 **ᲙᲣᲗ᲏Მ ᲕᲣᲗ᲏Მ ᲙᲣᲗ᲏Მ ᲙᲣᲗ᲏Მ**

[illegible][illegible]

193 ۱۹۳۰میلادی کی طرف اشارہ ہے۔ اس کے ساتھ ہی ایک نوٹ لکھا ہے کہ یہ کتاب ۱۹۳۰ء میں تیار ہوئی تھی۔

194 טעמאנאָל קענען¹ שטען פאר אים און אים אַרומגעבן. ער
 איז נאך גרויסער און אים אַרומגעבן. און אים אַרומגעבן.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

1. JE. adds final γ . 2. JE. $\gamma\alpha\alpha\alpha$. 3. Corrected. Both have $\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$.

4. JE, adds final 1. 5. JE, omits 14. 6. JE, has 15. 7. JE, omits final 1.

PAVAN SHEM-I DÂDÂR

AÛHARMAZD RAYÔMAND GADMAN HÔMAND.

1. Pavan kâr (va) shemak i Artakhshîr-î Pâpakân aêdlunô nipisht yekavimûnâd aigh akhar min marg-î Arksandar-i Arûmik Airân shatrô 240 katak khûdâ yehevûnd Spâhân Pârs kûstihâ aûbash nazdiktar pavan Yadman-(i) Ardvân sardâr bûd.
2. Pâpak marzpân shatrôyâr (i) Pârs bûd va min gûmârdak-(i) Ardvân yehevûnd. Ardvân pavan Stâkhar yetibûnist. va Pâpak râi hîch padvand * shem-bûrdâr lâ bûd.
3. Va Sâsân shapânô Pâpak yehevûnd. va hamvâr levatman kîrâân yehevûnd. Va min tôkhmak-(i) Dâr-i Dârâyân yehevûnd. va yîn dûsh-khûdâih-i Arksandar val varîk va nihân-rûbishnih yekavimûnâd va lavatman Kûrdân shapânân sâtûnd.
4. Pâpak lâ khavitûnast aigh Sâsân min tôkhmak Dâr-i Dârân zerkhûnd yekavimûnâd.
5. Pâpak lelyâ—I pavan khelmû khadîtûnd chîgûn amat khûrshêd min rôeshman-i Sâsân tâft va hamâk Sâsân rôshnih vâdûnêd.
6. Hân lelyâ aêdlun khadîtûnd chîgûn amat Sâsân pavan p'l-i ârastak-i spêd yetibûnast yekavimûnâd va kolâ mûn yîn kêshvar pîrâmûn Sâsân yekavimûnô nasadman aûbash barênd va stâyishn va âfrinô hamâk vâdûnend.
7. Hân sadigar lêlyâ ham-gûnak aêdlunô khadîtûnd chîgûn amat Âtarô-Frôbâg Gûshasp Bûrzin Mitrô pavan khânak-i Sâsân hamâk vukhshend va rôshnih val hamâk gêhân yehabûnd afad madammûnast.
8. Afash dânâkân va khelmû-vijârân val levinô bav'hûnast. hân kolâ III lelyâ khelmû chîgûn khadîtûnd yekavimûnâd levin-î valmanshân gûft.
9. Khelmû-vijârân gûft aigh zak mûn denman khelmû padash khadîtûnd valman ayûf min fardandân-i zak gabrà khadih—I val pâdakhshâhîh-i gêhân rasêlô.

* Read Farzand.

10. Maman khûrshêd va pil-i spêd-i ârâstak chirih va tûbânîkih
pirûzih, va Âtarô-Frôbâ dinô-danakh mas gabrâân môg-mar-
dân, va Âtarô-Gûshâsp artishtâr sipah-padân, va Âtarô-Bûrzinô
Mitrô vâstryôshân va varz-kardârân-i-gêhânô aîmandên denman
pâdakhshâhîh val zak gabrâ ayûf fardandân-i zak-i gabrâ
yâmtûnêd.
11. Pâpak amatash zak milayâ vashammûnd khadih shêdûniq va
Sâsân val levinô bavîhûnast va pûrsiqdô aîgh lak min kudâm
tûkhmak dâdâk hōmanîh, min abîdarân niyâkân-i lak khadih
yehevûnd mûn pâdakhsh(âih) sardârih kard?
12. Sâsân min-i Pâpak pôsht va zinhâr bavîhûnast aîgham vazand
ziyân al vâdûn. Pâpak mekadlûnd va Sâsânô râz-i nafshman
chigûm bûd levinô Pâpak gûft.
13. Pâpak shâd bûd va farmûd aîgh tô pavan afzûn vâdûnam, va
Pâpak farmûd aîgh vad yadman-i jâmak padmûjanô khûdâivâr
aûbash yâityûnd hōmand va val Sâsân yehabûnd hōmand aîgh
padmûjô.
14. Sâsân hamgûnak kard va Pâpak Sâsân râi farmûd aîgh vad
chand yôm pavan khûrishn dârishn nadûk sazâkvâr parvuraq.
15. Afash akhar bentman-i nafshman pavan nêshmanîh dâd
* niâyishn âvâyad yehevûntanô râi yîn damân zak kanîzak âpûs-
tanô yehevûndô. Artakhshîr azash zerkhûnd.
16. Va Pâpak amatash tanû bâhar va châpakôih-i Artakhshîr barâ
khaditûnd khavitûnast aîgh zak khelmû zêm khaditûnd râst
yehevûnd, afash Artakhshîr pavan fardandîh mekadlûnd va ger-
âmik dâsht parvard.
17. Va amat val dâd hangâm-i farhang yâmtûniq pavan dapîrih
va asabârih va avârik farhang aêtûn farâkht aîgh yîn Pârs
namîk yehevûnd.
18. Amat Artakbshîr val dâd XV shanat yâmtûniq âkâstîh val
Ardvân maq aîgh Pâpak râi benman I aîtô i pavan farhang asa-
bârih frâkhtak âvâyishnik.
19. Afash nâmak val Pâpak kard aîgh lanman aêdûnô vashammûnd
aîgh lêkûm râi benman I aîtô-i âvâyishnik pevan farhâng asa-

* The reading of this word is doubtful.

bârih avir frâkhtak afamân kâmak aîgh valman babâ lanman fristih va nazdikih lanman shedûnêd vad levatman fardandânô vâspûharkân yehevûnd afash pavan farhâng zyash aîtô-i bar pâd-dahishn farmâm.

20. Pâpak az chîgûn Ardvân mas-kâmkârtar yehevûnd javîtar kardanô va zak farmân barâ spôkht lâ shâyast. afash yin damân Artakhshîr ârâstak levatman X bôndak va kated mandavam avad va sâst va suzâkvâr val levinô Ardvân shedûnîdô.
21. Ardvân amatash Artakhshîr did shâd yehevûnd va gîramîk kard farmûd aîgh kclâ yôm lanman fardandân va vâspûharkânô-nafshman val nakhchîr chôpâyân vazlûnêd va Artakhshîr ham-gûnak kard.
22. Pavan Yazdân aîyyârih pavan chôpâyân va asabârih chatrang va vin Artakhshîr va avârik farhâng min valmanshân aîmandênô chîr va vardak yehevûnd.
23. Yôm—I Ardvân levatman asabârân va Artakhshîr val nakhchîr vazlûnd yekavimûnâd. gôr-I yin dasht barâ vaðard va Artakhshîr benman mas Ardvân min akhar-i zak-i zak gôr tâkht. va Artakhshîr yin rasîd tir-I aêdûnû val gôr mekhîtûnd aîgh tir vad par pavan ashkambô yin vazlûnd va daðîgar sûk barâ vaðard va gôr madam jinâk yêmitûnd.
24. Va Ardvân asabâr frâz yâmtûnîd hômand va amatshân zanishn pavan zak khadûinak afd medammûnast va pûrsîd aîgh denman zanishn mûn kard? Artakhshîr gûft aîgh li kard homanam, benman-i Ardvân gûft aîgh lâ maman li kard homanam.
25. Artakhshîr khêshm girift afash val beuman-(î) Ardvân gûft aîgh ânô li marðânkih pavan stahambakîh va dûshârmîh va kadbâ adâdistânîh val nafshman kardan lâ tûbân, denman dasht nadûk va gôr latamman kated li va lak latamman sadîgar âzmâishn vâdûnem. nadûkih va saryâ va chapûkih pavan khadîtûnd yaîtyûnam.
26. Ardvân min zak dûshkhwar medammûnastô. akhar min zak Artakhshîr lâ shedkûnd val sûsyâ yetîbûnast. afash Artakhshîr râi val âkhûr-i stôrân frestîd. farmûd aîgh nîkir aîgh yôm va lelyâ min nazdik-i stôrân val nakhchîr chôpâyân va frâkhôtân lâ vazlûnîh.

27. Artakhshîr khavîtûnast aîgh Ardvân dûsh-chashmkyîsh va vad-kâmakyîsh râi yemalelûnêd. afash yin damân dâdîstân chîgûn bûd nâmak val Pâpak nâpisht.
28. Pâpak amatash nâmak dîd andûh-kûn yehevûnd. afash pavan pasukh val Artakhshîr kard nâpisht aîgh lak lâ dânoâkyîsh kard amat pavan mandavam-I mûn ziyân lâ azash shâyast bûdanô levatman vajôrgân satêzak yedrûntanô milayâ drûsht-advâzyîsh aûbash gûft kevanîch bôzîshn yemalûn pavan petetik mândik angâr.
29. Maman dânakân gûft yekavîmûnîd aîgh (dûshman) pavan dûshman zak lâ tûbân kardânô maman adân mard min kûnîshn-î nafshman aûbash rasêd, denmanîch gûft yekavîmûnîd aîgh min zak khadîh mûstâvarmand al yehabunî mûn jâvîd min valman lâ vijarêd.
30. Va lak benafshman dânêd aîgh Ardvân madam li va lak va kabadân anshûtâ-î yîn gêhân pavan tanû khayâ va chabûn va khvâstak kâmkârtar pâtakhsâ aîtô, va kevanîch andarz-î li val lak denman sakht-tar aîgh khadûkânakîh va farmân-bûrdârîh vâdûnîh nafshman tanû va lich val anbîn bûdîh al avaspâr.
31. Ardvân râi kanîzak-I âvâyîshnîk bûd mûn min avârik kanîzakgân âzarmîk-tar va gîrâmîk-tar dâst va pavan kolâ khadûnak parastîshn Ardvân yehevûnd zak kanîzak kard yekavîmûnêd.
32. Yôm-I amat Artakhshîr pavan stôrgâs yetibûnast va tambûr zad va srûd va hazîk* va khûramîk kard val Artakhshîr dîd va padash nyâzân bûd va akhar min zak lakhvâr Artakhshîr mitrô va dôstîh va dûshârm vâdûnd padvast-î hamâk pavan lêlyâ amat Ardvân barâ vazlûntak bâshad bara khelmûnd zak kanîzak pavan nihân val nazdikîh-î Artakhshîr vazlûnt va vad nazd bâm levatman Artakhshîr bûd va akhar lakhvâr val pesh Ardvân vazlûnt.
33. Yôm-I Ardvân dânakân va akhtar-mârân-î pavan babâ yehevûnd val levînô bavîhûnast va pûrsîd aîgh maman hamâk khadîtûnêd pavan mandavam haftân dvâzdahân îstashnîh rûbîshn-î stârakân mandavam anbâm khûdâyân-î shatrô shatrô chand anshûtâân-î gêhân va mandavam î lî fardandân-î anshûtâyân lanman.

* Ar چٚ or چٚ = chit-chat.

34. Akhtarmârân sardâr pavan pasukhõ gûft aîgh dvâzdân aûpas-takõ stârak Aûharmazd lakhvâr bâlist yâtûnð afash min Vâhrâm va Anâhîð pavan kûst Haptôrang va Shîr akhtar marz yâend va val Aûharmazd aîyyârih yehabûnend, va ham-chîm râi aêtûn nûmâyad aîgh Khûda-I va pâðekhsha-I navak val peðâkih yâtû-nêð, va kabed sar-khûdâi zekatlûnêð va gêhân avâz khadû khûdâih yâityûnêð.
35. Tanidich (min) (valmanshân) sardâr val levînõ mað afash gûft aîgh aêtûnõ peðâk aîgh kolâ mûn bõndak gabrà mûn min le-den-man yôm vad III yôm min khûdâi-i nafshman barâ varikûnêð val vazorgîh pâðakhshâih yâmtûnêð madam zak-i nafshman khûdâi kâmak anjâm va pirûzkar yehabûnêð.
36. Kanîzak zak milayâ chîgûnash val Ardvân gûft yîn lêlyâ amat val nazdik-i Artakhshîr yâtûnð levîn Artakhshîr avâz gûft.
37. Artakhshîr amat zak milayâ vashammûnð minishn val varikûn-tan min tamman hankhetûnð, afash val kanîzâk gûft aîgh hatat minishn levatman li râst va khadûkânak aîtõ hânich yîn denman III yôm-i vajîdak-i dânâkân akhtarmârân gûft yekavimûnîð, kolâ mûn khûdâi-i nafshman barâ varikûnð, val vajôrgîh va pâðakhshâih yâmtûnêð letamman vad gêhân vakhdûnêm barâ vazlûnêm hat Yazdân gadman Airân shatrô val aîyyârih-i lanman yâmtûnêð barâ bõkhtêm val nadûkih va khûpih yâmtû-nên, aetûn vâdûnêm aîgh min lak farukhtar yîn gêhân khadih lâ yehevûnêð.
38. Kanîzak ham-dînâ yehevûnð va gûft aîgh pavan âvâdîh yakh-senunam va kolâ maman lak farmâyêð vâdûnam.
39. Kanîzak chîgûn nezd val yehevûnð lakhvâr val gâs-i nafshman nazdik Ardvânõ vazlûnð, lêlyâ amat Ardvân khelmûnð yekavi-mûnâð min ganj Ardvân shamshîr-i Hindûk va zên-i zahabâinõ va kamar-i mîsh-sâr va afsar-i zahabâin va mûnman zahabâinõ pavan gôhar va jôjan va dinâr kaved va zareh zên-afzâr pirâst-visyâr va avârik kabed mandavam yansegûnð val levîn Artakh-shîr yâityûnð.
40. Artakhshîr sûsyâ II min bârkân-i Ardvân mûn pavan yôm-I s'k farsang barâ sâtûnd zînõ kard khadûk benafshman va khadûk kanîzak madam yetibûnast, va râs val Pârs vakhdûnð va pavan hõstây hamâk raft.

41. Va aêlûnô yemalelûnd aîgh yîn lêlyâ frâz val matâ-I mađ va Artakhshîr (va Artashîr) târsîđ aîgh al hat anshûtâ-i matâ kha-dîtnenend shnâsend va griftâr vâdûnenđ. yîn matâ lâ barâ pavan kûstak-I-î matâ vađarđ.
42. Afash yâtûnd II nêshman yetibûnastak diđ va zak (kola II) nêshman kâlâ-I karđ aîgh al tars Artakhshîr.î (îîî) Pâpakân-î min tôkhmak-î Sâsân va az Dârâi malkâ maman rast hómniîh min kolâ vađ va khadiîh lak lâ tûbân vakhdûntanô va afat khûđâîh Aîrân shatrô kabed shanat âvâyađ karđanô, hoshâtâv vad val daryâ va amatich daryâ pavan chashm vînêđ al natrûn maman amatat gâm val zareh aûftêđ min dûshminân avî-bîm yehevûniîh.
43. Artakhshîr khûram barâ yehevûnd va min tamman pavan hoshâtâv barâ raft.
44. Amat yôm bûđ Ardvân kanîzak bavîhûnast va kanîzak pavan jînâk lâ bûđ.
45. Siôrpân mađ val Ardvân gûft aîgh Artakhshîr levatman II bârak-î lekûm lâ pavan jînâk aîtô.
46. Ardvân khavîtnust aîgh kanîzak li levatman Artakhshîr varî-kûnd vazlûnd va amataşh âkâsîh min ganj vashammûnd dil angarûđâk vâdûnd.
47. Afash akhtarmârânô sardâr bavîhûnast va gûft aîgh zûđ yehevû-niîh barâ nikîr vad zak vanâskâr levatman zak jêh-î rûspîk kađâm jînâk vazlûndô va admat shâyem vakhdûntanô.
48. Akhtarmârân sardâr damân andêshîđ va pavan pasûkh val Ardvân gûft aîgh Mish min Kaîvân Vâhrâm rapêđ val Aûharmzd va Tîr padvast khûđâi miyânô âsmân avîr bâlâi-î mađô yekavimû-nîđ aêđûnô pêđâk aîgh Artakhshîr varîkûnd vazlûnd acha rôd val kûst-î Pârs aîtô. hat vad III yôm vakhdûntan lâ shâyâđ akhar min zak vakhdûntan la tûbân.
49. Ardvân yîn damân sipâh 4,000 ârast râs val Pârs-î paê-î Artakhshîr vakhdûnd va amat nîm-rôj bûđ val jînâk yâmtûnîđ aîgh râs Pârs tamman vađarđ afash pûrsîđ aîgh zak II asbâr-î val denman kûst rûn yâtûnd mamn damân barâ vađarđ ?
50. Anshûtân gûft aîgh bâmdâđ amat khûrshîđ tîkh madam yâit-yûnd aêtûnô chîgûn vâd-î gartâk hûmôânâk barâ vadîrîđ afashân

lak-î avîr stavar min akhar hamâk rahdûnasend min zak nadû-kûktar yehevûnd lâ shâyêst. Khavîtûnêm aîgh vad kevan kated farsang damîk vazlûnd afatân vakhdûntan lâ tûbân.

51. Ardvân ham-bûnich lâ netrûnd hoshâtft. Amat val hân jînâk-I mađ min mardûmân pûrsîd aîgh II asabâr maman gâs barâ vađard homand ?
52. Valmanshân gûft aîgh nîmrôj aêtûn chîgûn vâd-î gartâk hamâk vazlûnd afashân lak-î amar hamâk sâtûnd.
53. Ardvân shikuft medammûnast va gûft aîgh hangâr aîgh asabâr-î dukânak khavîtûnêm barâ zak-î lak maman sazêd bûđanö afash min dastôbar pûrsîd.
54. Dastôbar gûft aîgh zak gadman-î khûdâih-î hânich aûbash lâ yâmtûnîd barâ âvâyađ aîgh levîn aîgh zak gadman aûbash yâmtû-nêd shâêm vakhdûntarö.
55. Ardvân levatman asabârân sâkht hoshâtft yôm tanid LXX farsang sâtûnd homand. afash Kârvân-î girôh-I val pađîrak yâtûnd. Ardvân min valmanshân pûrsîd aîgh zak II asabâr kađâm jînâk pađîrak bûd.
56. Valmanshân gûft aîgh mîyân lekûm valmanshân damîk XXI farsang, afamân aêdûn medammûnast aîgh khadûk min valmanshân asabâran varak-I kated rabâ va châpûk levatmanash pavan sûsyâ yetîbûnast yekvîmûnâd ?
57. Ardvân min dastôbar pûrsîd aîgh zak varak zyash levatman pavan asp maman numâyađ ?
58. Dastôbar gûft aîgh anôshak bêđ Artakhshîr gadman-î kayân aûbash yâmtûnîd pavan hîch gavâarak vakhdûntan lâ tûbân. ak-har nafshman-tanû va asabârân ranjak al yakhseenûnêd va aspân al ranjinêd va tôpâh al vâdûnyên. Chârak-î Artakhshîr min zak babâ bavîhûnîd.
59. Ardvân amatash pavan zak khadûnak ashnûd lakhvâr vasht va val jînâk yetîbûnast-î nafshman yâtûnd. Va akhar min zak sipâh va gurd ârâst levatman benman nafshman val Pârs vakhdûntanö-î Artakhshîr shedûnîd.
60. Va Artakhshîr râs val bâr daryâ vakhdûndö va aêtûn chîgûn hamâk vazlûnd chand gabrá min mardûmân-î Pârs mûn Ardvân

mûstgar bûd hõmand afashân chabûn va khvâstak va tanâ nafshman levînõ-î Artakhshîr dâst khadûkânakih farmân-bûrdârih pêdâkinast.

61. Va amat jinõak-î râmish Artakhshîr karîtûnd yâmtûmîd gabrà bûzûrg-mînishn Banâk shem bûdõ min sipâhân mûn min yadman Ardvân varîkûnd yekavîmûnâd tamman bûnak dâst benafshmau levatman VI benman kabed sipâh va gurd val nazdik-î Artakhshîr maðõ.
62. Artakhshîr min Banâk hamâk tarsîd aigh al hat min vakhdûntanõ val Ardvân avaspârêd.
63. Akhar Banâk val pêsh Artakhshîr mað va sôkand vashtamûnd va avi-gûmânih dâd aigh vad zivandak yehevûnem benafshman levatman farzandân farmân-bûrdâr lak yehevûnam.
64. Artakhshîr khûram bûd tamman rûstâk (va) râmish Artakhshîr karîtûnd farmûd kardânõ.
65. Banâk levatman asabârân tamman shedkûnd benafshman val bâr daryâ vazlûnd.
66. Amatash daryâ pavan ainman barâ khadîtûnd yîn yadadân sipâsdârih angârd va tamman rûstâk-î Banâk Artakhshîr shem hankhetûnd va X âtâsh-î Vâhiâm madam daryâ farmûd nishastanõ va min tamman lakhvâr val nazdik Banâk va asabârân yâtûnd va sipâh ârâst val babâ Âtrõ-frôbâg-î kîrfakar vazlûnd va ayâft azash bavîhûnast val kârîzâr levatman Ardvân mað va zak sipâh-î Ardvân aîmandên zektelûnd chabûn khvâst va stôr va bûnak azash barâ yansegûnd benafshman pavan Stâkhar yetibûnast.
67. Kirmâu va Makristân Pârs kûsta kûstak sipâh pavan kabed marak girð kard val kârîzâr Ardvân shedûnîd.
68. IV mâhîkân kolâ yôm kârîzâr yektelûnishnõ-î kabed bûd. Ardvân min kûstak kûstak chigûn min Rae Dûbâhvand Kêrmân va Paðashkhvârgar sipâh va lashkar bavîhûnast.
69. Min zak chigûn gadman-î kayan levatman Artakhshîr bûd Artakhshîr pîrûzîh vandâd afash Ardvân zeketlûnd va hamoîn chabûn-î khvâstak val yadman-î Artakhshîr mað va dôkhti Ardvân pavan zanash kard.

70. Avâz val Pârs mađ shatrôstân-I Artakhshîr-gadman karitûnd kard zak-î var rabâ khefrûnd mayâ IV jûi azash yaityûndô âtâsh var yetîbûnast kôf-î stapar khefrûnd rûđ *râpek râyinîđ kated matâ yadman kard âvâdânîh khûsh kard kated âtâsh Vâhrâm maman farmûd yetîbûnast.
71. Akhar min zak kated sipâh jund zâval val ham-kard val kârizâr kôrdânîhâ Mâdik fravaft kated kârizâr khûn-rêjîshnîh bûđ va sipâh Artakhshîr stûbîh mekadlûnd.
72. Artakhshîr min sipâh-i nafshman niyâzân barâ bûđ va yîn lêlyâ val viyâvân-I mađ mûnash hîch mayâ khûrishn lâ bûđ va khûđ min asabârân va stôrân kâdman val gûrsagîh va tîshnakîh mađ.
73. Afash min arîk âtâsh-î sapânôan dîđ va Artakhshîr val tamman vazlûnd gabrà-î pîr tamman dîđ mûn levatman gûspendân pavan dasht kôf yehevûnd homand. Artakhshîr zak shap tamman vazlûnd va yôm dadigar min valmanshân râs bavîhûnast.
74. Valmanshân gûft aîgh min latamman III farsang rûstâk-I aît-avîr shâdân va kated mardûm padgânîh vasyâr aîtô.
75. Artakhshîr val zak matâ vazlûnd gabrà fristîđ va asabârân-î nafshman hamôin val babâ khvâstîđ.
76. Va sipâh-î Mâdikân pavan hanâ dâsht aîgh kem min Artakhshîr avî-bîm barâ yehevûnd am maman pavan stûbîh lakhvâr val Pârs vazlûnd.
77. Artakhshîr 4,000 gabrà ârâst madam valmanshân tâzîshn shapîk-hûn kard va min kûrdân marđ 1,000 avzâđ avârik khastak dastî vakhdûn kard va min kûrdânîhâ levatman, pûsarân bûrâđarân fardandân kated chabûn khvâstak va. Pârs vasê kard.
78. Yîn sipâh Haftânbôkht-î Kerm khûdâi padash patkûftakô n zak aîmandên chabûn khvâstak bûnak min yadma asabârân-î Artakhshîr barâ yansegûntak val Kûrârân dast karde Kûrârân tamman aîgh kerm bûnak dâsht yaityûnd.
79. Va Artakhshîr pavan zak mînîshn bûđ aîgh val Aram va Âtarô-pâdgân vazlûnam mamanshân Sîhâ-razûrik levatman kated sipâh va gurd min zak kvât Sîhâ-razûrik mitrôân kôtak pavan Kirmân bûrâđarân aûbash mađ yekavimûnâđ, barâ min zak

* Ar..... = رخ (a spring) luxuriant in herbage.

chigûn stahambakîh vanâskârih-i Haftân-bokht pûsarân paan sipâh-i Artakhshîr âshnûd, andêshid kâr-i Pârs âvâyað vîrâst va min dûshmanân avi-bîm yehevûndõ va akhar shatrõ-i tanid pardâkhtanõ kevan pavan zak hangâm pavan kûrârân aétunõ chir va stahmõ aighash sipâh-i 5,000 maman pavan khadush pavan kûstak kûstak-i barman Sînd va Mokrân va Gadrâs shadunit yekavîmûnâd.

80. Artakhshîr sipâh gurd min kûstakîhâ lakhvâr val Artakhshîr yâtûnd.

81. * Haftân-bokht sipâh-i nafshman aimandên lakhvâr val babâ-bavvîhûnast. Artakhshîr sipâh visyâr-levatman sipâh-paðân val kârizâr Kirm karð.

82. Dârân Kirm aimandênõ chabûn khvâstak bûnak val dar-pûstîh va dez Kûrârân hankhetûnd benafshman kôfîhâ jinâkîhâ va shikastak nihânõ homand.

83. Va asabârân-i Artakhshîr âkâsîh lâ bûd val bûn-i dez-i kûrârân mað homan va dez barâ fravast.

84. Va amat lêlyâ yehevûnd sipâh-i Kirm madam valmanshân zad shapikhunîh karð min asabarân Artakhshîr kated zektelûnd va sûsya zênõ va zên-afzar va khvâstak bûnak azash yansegûnt pavan afsôs rîyârih khadûinakõ tôhîk va brahânak afash val levin Artakhshîr shadûnid.

85. Artakhshîr amatash pavan zak khadûinak dið avir pavan bêsh bûd va min shatrõ shatrõ jinâk jinâk sipâh val babâ bavvîhûnast benafshman levatman sipâh-i kated val kârizâr Kirm fravaft va amat val dez Kûrârâ mað sipâh Kirm hamoin val dez yetibûnastõ yekavîmûnâd. Artakhshîr pîrâmûn dez yetibûnast.

86. Va Kirm khûdâ Haftân-bokht râi VII binmin dâst va kolâ binmin-I levatman min 1,000 gabrà pavan shatrõ shatrõ gûmârðak yekavîmûnâd.

87. Yin zak gâs binmin-I pavan Ârâvastan bûd levatman kated sipâh min Tâzikân va Mîcharikân pavan daryâ vaðârð mað va levatman Artakhshîr val kôkhshishn yekavîmûnâd va sipâh Kirm mûn pavan dez yehevûnd hamoin val birûnõ mað levatman asabârân-i Artakhshîr kôkhshishn va kârizâr jân-avas-pâryîsh sakht karð va min kolâ II kûstak kated zektelûnt.

88. Va sipâh Kirm birûn mađ afash râs va vadarg aêtûnô barâ vakhdûnd aigh hîch kas min sipâh-î Artakhshîr birûn vazlûntanô va vashtamûntanô-î nafshman padîkhôih-î stôrân yâityûntanô lâ shâyast va min amar hamoîn anshûtâân va stôrân val nîyâz va achârahîh mađ homand.
89. Mitrôk-i-anôsh-kopâdân min ham Pârs amat ashnûd aigh Artakhshîr pavan babâ-î Kirm afrizishn afash madam sipâh Kirm lâ vandâd sipâh gurd ârâst val jînâk Artakhshîr vazlûnd afash hamoîn chabûn khvâstak ganj Artakhshîr bûrd.
90. Amatah mitrôân-drûjih-î Mitrôk va avârik mardûmân Pârs pavan khadûnak ashnûd dânarê denman andêshîd aigh min kokhshishn Kirm barâ âvâyâd pardâkhtanô, akhar val kokhshishn kârizâr Mitrôk vazlûnt.
91. Afash sipâh hamoîn lakhvâr val babâ khvâst levatman sipâhpadân hûsikâld va chârah-I pavan barâ bûkhtanô-î nafshman va sipâh nikirîdô.
92. Akhar min zak pavan châsht vashtamûntanô yetibûnast yin damân tîrak chôpak min dez firôd mađ vad par pavan varak madam khvân bûd barâ yetibûnast.
93. Va pavan tir aêtûn nipisht yekavîmûnâd aigh denman tîr asabârân-î varzâvand Kirm-khûdâi shagitûnd afamân lâ âvâyast aigh rabâ gabrâ chigûn lekûm barâ zektelûnd homanîh chigûn mân val denman varak zad.
94. Artakhshîr amatah pavan zak khadûnak diđ sipâh min tamman khefrûnd barâ sâtûntô.
95. Sipâh-î Kirm min akhar-î Artakhshîr hoshtâft jînâk-I tanîd madam valmanshân aêtûnô barâ vakhdûnd aigh sipâh-î Artakhshîr barâ vadardanô lâ shâyast.
96. Artakhshîr benafshman tanûihâ val bârî daryâ aûpast, aêdûnô yemalêlûnd aigh gadman-î kayân pavan dûr barâ bûd yîn levînô-î Artakhshîr yekavîmûnâd va andak andak hamâk sâtûnd vad Artakhshîr min zak jînâk-î dûsh-vadarg min yadman-î dûshmanân avî vazandyish birûnô aityûnd frâz val matâ Mând karitûnd yâmtûnid.
97. Yîn lêlyâ val khânak-î brâdar đalînô khadûk Bûrzak vakhadûk Bûrzâtârô shem bûd mađ val valmanshân gûft aigh li min

asabârân-i Artakhshîr hōmanam mûn min kârîzâr Kirm pavan stōbîh yâtûnd yekavîmûnam va le-denman yom-i aspanj farmâyed yehabûntanō vad âkâsîh sipâh-i Artakhshîr barâ yâtûnêd aîgh val kadâm damîk aûpast hōmand.

98. Valmanshân kated angardgyish val Artakhshîr guft aîgh gajêstak yehevûnâd Ganrâk-minavad darvand mûn denman aûzdih-i aêtûnō chir va pād-hâvand kard yekavîmûnîd aîgh hamoin mardûm va kûstakihâ min dinō-i Aûharmazd va Amahras pendân niyâzân kard yekavîmûnd va rabâ khûdâch gabrâ chigûn Artakhshîr va sipâh ziyash levatman hamoin min yadman-i valmanshân dushmanân-i darvandân aûzdih-i-parastakân rôeshman val stōbîh vardînîd.

99. Afashân sûsyâ Artakhshîr vakhdûnd yîn sarâi yedrûnd pavan âkhûr bast pavan ag va tabnâ va aspast nadûk dâsht.

100. Artakhshîr val yetibûnast gâs jinâk pavan aînin yezderûnt barâ yetibûnast va Artakhshîr kated andûhkin bûd va hamâk andêshîd.

101. Va valmanshân drônō yasht val Artakhshîr khvâhishn kard aîgh vâj i lakhmâk vakhdûndō khurishnō vashtamûn va andûh timâr al yaxhsenun mamen Aûharmazd va Amahrspendân chârak denman mandavam bavvîhunend va denman patiyâarak aêtûn barâ lâ shedkûnd mamen levatman stahamakîh Dahâk va Fasyâk-i Tûr va Alaksandar Arûmâk akharich Yazdân padasr khûrsand lâ bûd ajshân pavan varz va gadman-i nafshman aêtûnō aubin apêdâk kard chigûn zak-i gêhân âshnâk.

102. Artakhshîr pavan zak milayâ minishn basîm barâ bûd, vâj vakhdûnd va khûrishnō khûrd afashân âs lâ yehevûnd barâ shîr * (shakar) pêsh yâityûnd va myazd râyinîd âfrîgân kard.

103. Artakhshîr pavan shapirih va dinō-dôstih khadûkânakîh va farmân bûrdârî-i valmanshân avigûmân bûd afash râz-i nafshman val Bûrzak Bûrz-âtarō dâd va guft aîgh li nâfshman Artakhshîr hōmanam. Kevan denman nigîrêd aîgh chârak denman pavan barâ afsinōstanō-i denman Kirm asabârân-i valman chigûn shâyaq bavîhûnâst?

104. Valmanshân pavan pasukh guft aîgh lanman pavan tanû va jân va chabûn, khvâstak nêshman va fardand dûdak lekûm

bavîhûnishn Airân shatrô barâ âvâyad avaspârdanô barâ avaspârem.

105. Barâ lanman aêtûnô khavitûnam aîgh châarak-î denman drûj aêtûnô shâyad bavîhûnast amat lak nafshman-tanû pavan âînînak gabrâ-I-î dûrshatrîk ârâstak vâdûnê-m-âe val vadâr karîtâk va tanû-î nafshman pavan bandagîh va parastishn valman barâ avaspârih.

106. Va gabrâ II-î hâvisht va din-âkâs val tamman yedrûnê-m-âe va pavan Yazdân yazishn va azbâêshnô Yazdân va Amahrôspêndân frâz vâdûnê-m-âe va amat hangâm-î khûrishn vashtamûntanô-î zak Kirm yehevûnêd aêtûnô vâdûnê-m aîgh rûi-î vadâkhtak yakhsenunih pavan zafar zak drûj rêjishn vad yemitûnêd va zak drûj-î mînavad pavan yazishn azbâishn Yazdân barâ shâyad zadânô va zak drûj tanû-kardû pavan rûi-î vadâkhtak barâ shâyad zadânô.

107. Artakhshîr zak sakhun pasandið va pavan khûp dâsht va val Bûrz-î Bûrz-âtarô gûft aîgh li denman kâr pavan aîyyârih lekûm tûbân kardanô.

108. Valmanshân gûft aîgh kolâ kâr-î lekûm farmâyêd tanû khaya barâ avaspârem.

109. Artakhshîr min tamman lakhvâr val Artakhshîr-gadman mað va kâr (îzâr) levatman Mitrôkanôshapâdân vâdûnd va Mitrôk zad shatrô jînâk va chabûn khvâstak va hamoin val nafshman kard.

110. Kârîzâr levatman Kirm kardanô râi khadîh shedûnið Bûrz Bûrz-âtarô val levînô bavîhûnast levatman hûsikâld kabad jôjan va dinâr va paðmûjan yansegûn va nafshman-tanû (va) jâmak khûrâsânîk ârâstak dâsht levatman Bûrz Bûrz-âtarô val bûn-î dez Kûrar mað va gûft aîgh li gabrâ-I-î Khûrâsânîk homanam min denman varzâvand khûdâ ayâft-î bavvîhûnam aîgh valman babâ parastishn yâtûnam.

111. Valmanshân auzdih-î parstakân Artakhshîr levatman zak II gabrâ mardûmân barâ mekadlûnd pavan mân Kirm jînâk kard.

112. Artakhshîr yôm III pavan zak khadûinak parastishn va khadûkanakih Kirm kard va peðâkinîð va zak jôjan va dinâr va

jâmak val parastakân yehebûnd aêtûnô kard kolâ mûr yîn zak dez yehevûnd afd medammûnast va âfrînô-kardâr bûd homand.

113. Akhar Artakhshîr gûft aîgh aêtûnô shapîr medamûnêd amat Kirm III yôm khûrishn pavan yadman benafshman yehabûnam. Parastkân va kârfarmânân ham-dinâ yehevûnd hômand.

114. Artakhshîr khadîh firistîd va sipâh 4000 gabrâ hûnarhomand va jân-avaspâr pavan parîvâr-î zak jinâk pavan kôf jinâk-î shikastak nihân farmûd aîgh Âsamân yôm amat min dez-î Kirm dûd khadîtûnêd mardânkîh hûnarâvandîh vâdûnyen va val bûn dez yâtûnêd.

115. Benafshman zak yôm rûi-î vadâkhtak dâsht va Bûrzak-Bûrz-âtarô yazishnô azbâishn-î Yazdân frâz vâdûnd.

116. Va amat hangâm-î khûrishn bûd Kirm pavan khadûinak-î kolâ yôm kâlâ kard. Artakhshîr levinô min zak aûzdih-î parastakân va kâr-farmânân pavan châsht mast va avi-bôd kardî yekavimûnâd.

117. Benafshman levatman rasîkân-î nafshman val levinô Kirm vazlûndô zak khûnô tôrâân kirâân chîgûn kolâ yôm dâd val levinô Kirm yedrûnd va ham-chîgûn Kirm zafar lakhvâr shigaft aîgh khûnô vashtamûnad Artakhshîr rûi vadâkht pavan zafar Kirm yîn rikht.

118. Kirm chîgûn rûi val tanû mad pavan aê shikâft kâlâ aêtûn azash barâ mad aîgh anshûtâân yîn dez hamâk tamman mad homand va âshûp yîn dez aûpast.

119. Artakhshîr-î yadman val spar va shamshîr mekhîtûnd va girân mekhîtûnishn zektelûnishn pavan zak dez kard va farmûd aîgh âtâsh vâdûnyên vad dûd pavan valmanshân asabârân didâr yehevûnêd.

120. Rasîkân ham-gûnakô kard va asabârân-î pavan kôf yehevûnd hômand chîgun denman min dez did pavan tâkhtan val bun-î dez ayyârîh Artakhshîr mad hômand val vadâr-î dez aûpast va kâlâ kard aîgh pîrûz pîrûz yehevûnâd Artakhshîr malkân malkâ-î Pâpakân va shamshîr val kâr vâdûnd yekavimûnîd.

121. Va khûdâ dez kolâ maman avzad ayâvash pavan hoshtâvân va kûshishn-î kârîzâr min dez aûpast hômand va zak avârik zînhâr bavîhûnast val bôndakîh va farmân-bûrdârîh mad hômand.

122. Artakhshir zak dez khefründ va avirân kardanö farmûd tamman rûstâk-î Kûrârân karitûnd kardö, haft âtash Vahrâm pavan zak jînâk nishâst va chabûn va khvâstak va zahabâ va asîm min zak dez pavan 1000 jânê bânê kard val anbâr yosî kard.
123. Bûrzak-î Bûrz-âtarö bâbarö-î pâd-dahîshn-î rabâ va han jân avaspârân kard yehabûnd va zak jînâk rûstâk-î pavan sardârih va kûtak khûdâih aûbash dâd.
124. Akhar min zak Artakhshir zak Kirm zektelûnd yehevûnd lakhvâr val anbâr yâtûnd afash sipâh va ganj val kûst Kermânö kârîzâr Bârzân mað.
125. Binmin Ardvân II levatman nafshman-tanû dâst II pavan varîk val Kâval malkâ vazlûnd yekavîmûnâd.
126. Afashân val khâtman-I-î nafshman chîgûn nîshman-î Artakhshir bûd nâmak nipisht pêtckham shedûnîd aîgh râst âit zak lekûm nêshmanân râi yemalêlûnd aîgh amat lak marg-î nafshman zak-î amat nafshman nâmakân va denman vanâskâr-î Yazdân dûshman asâzkiysh pavan marg zektelûnd farmûsh kard afat mitrö va dûshâram-î levatman valmanshân mûsthômandân brâdarân mûn pavan âzâr sakhtîh bîm va sahm va anâzarmîh pavan aûzdahîkîh va shatroi kârân gereftâr.
127. Va zak II vad-bakht brâdarân-î lak mûn denman mitrö-drûj pavan band zîndân va pâdafrûs shadunîd mûn marg pavan ayâft hamâk bavîhûnenð afat aîmandên min dakhshak barâ shedkûnd afat mînishn levatman valman mitrö-drûz râst barâ kard va afat hîch tîmâr andûh-î-shân levatman lôit mekhîtûnd vazlûnd.
128. Zak kas mûn akhar min ledanman yôm pavan hîch nêshman pavan gehân satâyed avêsâmân yehevûnêd. Kevan denman aîgh afat ham-bûnich mitrö-î lanman âitö chârak lanman bavîhûn va kînö abîtar va zak khvêshîhâvandânö ham-tûkhmakân farmûsh al vâdûn.
129. Va denman zahar adarmân levatman gabrâ avi-gûmân-î khvêsh val nazdik-î lekûm shedûnîd min denman gabrâ yansegûnyên va amat tân tûbânö levînö min khûrishn val zak vanâskâr va mitrö-drûj yehabûnêd. Vad yîn damân yemîtûnêd va lak zak kolâ II brâdar-î bastak sharîfun vad lanmanich lakhvâr val shatrö va bûm va jînâk nafshman yâtûnêm.

130. Va lak rûbân vîhîstîk nâm-î jâvidak val nafshman kard bîd
va avârik nêshmanân yîn gêhân kunashn-î khûp-î lak râi nâmîktar
va girânîktar yehevûnd.
131. Bintmin-î Ardvân amatash zak nâmak pavan zak khadûînak
khadîtûnd levatman zâhar zyash aûbash sheûûnd andêshîd aîgh
ham-gûnak âvâyîd kardano va zak IV brâd-î vad-bakht min band
rastak kardano.
132. Yôm Artakhshîr min nakhchîr gûrîsînak va tîshnak yîn
khânak mað afash vâj vakhdûnd yekavîmûnâd.
133. Kanîzak zak zâhar levatman pist va shîr gûmîkht va val
yadman Artakhshîr dâd pavan denman aîgh kazd min avârik
khûrîshn, farmâi vashtamûntanô maman pavan garmîh va ranjkîh
nêvak Artakhshîr yensegûnên vashtamûntanô kâmêst.
134. Aêtûn yemalelûnd aîgh varzhâvand Atarô-î Frôbâi pîrûzkar
aêtûnô chîgûn kharûse sôhkhr yîn parîd va par va val past mekhî-
tûnd va zak jâm min past kâdman min yadman-î Artakhshîr
val damîk aûpast.
135. Artakhshîr va zahânak va kolâ II amat pavan zak khadûînak
dîd starð barâ bûd homand gûrôbâ va kalbâ î yîn khânak bûd
homand zak khûrîshn barâ khûrd va madam mûrd homand.
136. Artakhshîr khavîtûnast aîgh zak zâhar yehevûnd pavan
zaðanô li ârast yekavîmûnâd yîn-damân maôpadân mûpadô val
levîno bavvîhûnast pûrsîd aîgh aîrpad aîgh khayâ-î khûdâyân
kokhshî-aîtô pavan maman yakhsenûnîh afash maman kûnishn ?
137. Maôpad gûft aîgh anôshak yehevûnêd val kâmak yâmîtûnêd
valman mûn pavan khayâ khûdâyân kôkhshêd margarzân barâ
yektelûnishn.
138. Artakhshîr farmûd aîgh denman dakhstûk darvandzîðak
zahânak val aspânvar yedrûnyên va farmâi zektelûntanô.
139. Maôpadân maôpad yadman zahânak vakhdûndô val bîrûnô
yâtûnd zahânak gûft aîgh le-denman yôm VII mâhkân aît vad
âvekstanô homanam Artakhshîr âkâs vâdûnyên maman hat li mark-
arzânô homanam denman fardand yîn karojdman yakhsenunam
pavan marg-arzânô âvâyad dâsthanô maôpadân maôpad gûft.
140. Maôpad amatash zak milayâ vashmamûnd vashtô lakhvâr
val pêsh Artakhshîr vazlûnd va gûft aîgh anôshak yehevûnêd

- denman nêshman âvasthan aitö dânarê vad zak amat barâ zerkhûnêd zeketlûntanö lâ âvâyad. Maman hat valman marg-arzân zak fardand min tôkhmak lekûm bêd yîn karôjdman pavan marg-arzân dâshtanö zeketlûntan lâ âvâyad.
141. Artakhshîr khêshm râî dâsht gûft aîgh hîch damân al netrunt afash zeketlûn. Maôpadân maôpad khavitûnast aîgh Artakhshîr khêshm kabad va min zak val pashêmânîh yâmtûnêd.
142. Afash zak nêshman râî lâ zeketlûnd afash pavan khânak-î benafshman yedrûnd afash nîhân kard afash val nêshman-î benafshman gûft aîgh denmanö nêshman girâmîkyîsh yakhsenun val khadîh mandavamîch al yemalelun.
143. Va amat damân-î zâd frâz mađ azash binmin avîr âvâishnîk zâd afash Shâpûhar shem hankhetûnd afash hamâk parvard vad val dâd VII shanatak mađ.
144. Artakhshîr yôm I val nakhchîr vazlûnd afash sûsyâ val-î gôr-mâdak shedkûnd î zak gôr-zakar val tîkh-î Artakhshîr mađ va afash gôr-mâdak rastâr kardö va nafshmantanû val marg avaspârd va Artakhshîr zak gôr shedkûnd sûsyâ vachak ramîtûnd gôr-mâdak amatash khadîtûnd aîgh nasabâr (va) sûsyâ val vachak ramîtûnd mađ afash vachak rastâr kard nafshmantanû val marg avaspârd.
145. Artakhshîr amatash pavan zak khadûînak khadîtûnd barâ ketrûnd afash dîl sôjak yehevûnd va sûsyâ avâz vashtö andêshîd aîgh vâî val mardûm yehevûnâd mûnich levatman adânîh va agôyâkîh-î denman chîhâr-pâê gung akhar mitrô khaduk val dôd aêtûnö hûspûrîk aîgh (va) khayâ nafshman nêshman fardand râî barâ avaspârdö aîmandênö afash zak fardand zyash yîn karôjdman dâsht aîyyâd yehevûnt va pavan pûsht sûsyâ aêtûn chîgûn yekavîmûnâd va pavan buland kâlâ barâ bekhûnast.
146. Va sipâhpâdân va vazûrgân âzâdkân va âspûharkân amatshân zak khadûînak khadîtûnd shîkûft barâ ketrûnt hōmand va hamâk val levînö maôpadân maôpad vazlûnd hōmand. Denman maman sahêd yehevûntanö. Amat Artakhshîr pavan tan-î aêtûnö zarîk va bêsh va andûh aûbash yâmtûnîd pavan zak khadûînak amatö bekhûnîd.
147. Maôpadân maôpad Aîrân sipâhpad va pûsht aspân sardâr va dapîrân mahest Irân êrpadö vâspûharkânân val pêsh Artakhshîr

vazlûnd hōmand va pavan rôd aûpastō nêsdman bûrd va gûft aîgh anôshak yehevûnêd pavan denman khadûtnak nafshmantanû andûbkûn kardanō bêsh zarîk val dîl kardanō al farmâyêd. Hat kêr-I zak mađ yekavîmûnîd-î pavan marđûm-kârîh châarak kardanō shâyađ. Lanmanich âkâs farmâe kardanō vad tanû va jân va chabûn khvâstak va nêshman va fardand-î nafshman levînō yakhseenunam va hat vazand zak aît amat châarak kardanō lâ shâyađ nafshman-tanû va lanman anshûtâan-î kêshvar zarîk-hōmand va bêsh-hōmand al farmâyêd kardanō.

148. Artakhshîr pavan pasukh gûft aîgham kevan javîtarîh lâ mađ yekavîmûnêd barâ-m le-denman yôm yîn dasht minich châharpâe-î gung î a-gôyâk va adân zyam khûd pavan denman khadûtnak barâ khadîtûnd afamân zak nêshman va zak fardand zyash yîn ashkambō: î amîtar avi-vanâs lakhvâr aîyyâd bûd. Va pavan zak tanû tanû-î valmanshân andêshîdâr vajîdâr hōmanam aîgh pavanich-î rûbân vanâs girân shâyađ bûdanō.

149. Maôpadân maôpađ amatash khadîtûnd aîgh Artakhshîr min zak kêr val pashêmânîh mađ pavan rôd aûpast afash gûft aîgh anôshak yehevûnêd farmâyêd vad pâdafrâs-î vanâskârân-î va marg-arzângûn farmân-î khûdâî spôjkârân pavan li vâdunend. Artakhshîr aîgh chîm aêtûnō yemalelunîh lak maman vanâs jast yekavîmûnâd.

150. Maôpadân maôpađ gûft zak nêshman va zak fardand zyash lekûm farmûd aîgh barâ zektelûn afamân lâ zektelûnd binmin-I zâd-î min kolâ navak-zâdânō va fardandân-î khûdâyân nadûkûktar va âvâyishnîktar aîtō. Artakhshîr gûft aîgh maman hamâk yemalêlunîh.

151. Maôpadân maôpađ gûft aîgh anôshak yehevûnêd ham-gûnak aîtō chîgûnam gûft.

152. Artakhshîr farmud aîgh pûmman maôpadân maôpađ gûft aîgh mâlman min yâkût dînâr va mûrvârîd-î shâhvâr va gôhar kardanō yîn damân khadîh mađ mûn Shâhpûhar val tamman izdrûnând.

153. Artakhshîr amatash Shâhpûhar fardand-î nafshman khadîtûnd pavan rôd aûpast va yîn Aûharmazd va khûdâ va amahraspendân gadman-î kayân va Âtarôân-shâ-î-pirûzgâr kabed sipâs angârd gûft aîgh zak val li mađ val hîch khûdâî va dahyûpađ lâ mađ mûn

levînö min hazârak Sôshâs rist-khêz va tanû-î-pasînö yehevûnd
mûnam fardand aêtûnö nadûkûk min mûrdakân avâz mad.

154. Afash ham-jînâk shatrôstân-I-î Rakhsh Shâhpûhar karîtûnd
farmûd kardânö va X âtâsh Varharân tamman nishâst va kated
chabûn khvâstak val babâ Âtarôânshâ shedûnd va kated kâr va
kîrfak farmûd râyinîd.

155. Akhar min zak Artakhshîr val kûstak kûstak vazlûnd va
kated kârîzâr va zeketlûnishu levatman sar-khûdâyân-î Aîrân
shatrô kardö va hamvâr amatash kûstak-I khûp kard tanidich
kûst val lakhvâr-sârîh va abûrd-farmânîh yekavîmûnâd madam
zak-ichi bûn avîrich dahishnik va andêshîdâr yehevûnd aîgh hatam
min Afargar lâ barêhênîd yekavîmûnîd aîgh Aîrân shatrô pavan
khadû-khûdâî barâ shâyast vînârdânö.

156. Afash andêshîd aîgh min dânakân va farzânakân kîtân kîtân
kandâkân barâ âvâyad pûrsîdanö hat aêtûnö aîgh gadman lanman
lâ barêhinîd yekavîmûnâd khûdâîh Aîrân shatrô râyinîdanö
kardânö khûrsand va bâlistanö âvâyad bûdân denman kârîjâr khûn-
rîzishnîh barâ âvâyad shedkûntanö.

157. Nafshman min denman raaj-î anbâm âsân kardânö afash
gabrâ-I min hûstabârân-î nafshman val levînö Kîtak Hindûkân
shedûnîd pavan pûrsishn kardanö-î, ârâstanö Aîrân shatrô pavan
khadû-khûdâîh.

158. Gabrâ Artakhshîr amat val levînö Kît-î Hindûkân yâmtûnîd
Kît ham-chîgûn mîrak dîd pêsh aîgh mîrak sakhun gûft afash
val mîrak gûft aîgh lak khûdâ Pârsîgân pavan denman kâr
shedûnîd aîgh khûdâîh Aîrân shatrô pavan khadû-khûdâîh val li
rasêd.

159. Kevan lakhvâr vard vazlûn min pasukh milayâ-î li aûbash
î yemalelun aîgh denman khûdâîh val II tôkhmak khadûk min
lak va khadûk min dûdak-î Mitrôk-i-Anoshpadân; ayavash
vînârd lâ shâyad.

160. Va mîrak lakhvâr val levînö Artakhshîr mad va min râyinîh-î
Kît-î Hindûk gûft aîgh Artakhshîr âkâsînîd.

161. Artakhshîr amatash zak milayâ âshnûd gûft aîgh zak yôm al
yehevûnâd aîgh min tôkhm-î Mitrôk-î vard-rûbân khadih pavan

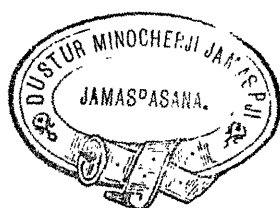
Aîrân shatrô kâmgâr yehevânêd maman (mitrô) Mitrôk girân-tôkhmak va anâk-tôkhm dûshmanô li bûd va fardandân zyash âit hamâk dûshman li fardandân li hômand hat val nîrûk-homandîh yâmtûnend va kinô-î peðar bavîhûnend pavan fardandân-î li vazandkâr yehevunend.

162. Artakshîr kheshm va kinô râi jînâk val Mitrôk vazlûnd va hamêin fardandân-î Mitrôk farmûd zaðanô zeketlûnd.
163. Bintmin aê-î Mitrôk III shanatak bûd dâyanân pavan nîhân val bîrûn âityûnd afashân varzîkar gabrâ-I avaspârd aîgh parvarað va dôsh afash dâsht.
164. Varzîkar hamgûnak kard. Kanîzak nadûkûkyish parvurd va amat shanat aêchand yehevûnt kanîzak val dâd nêshmanân mað va tanû brêh va diðanô va châpûkîh va pavanich-î zôhar va nîrûk aêtûn bûd min hamôin nêshmanân (-ân) shapîr va frâztar yehevûnd.
165. Dahîshn damân barêhînîshn râi Yôm-I Shâhpûhar Artakshîrân val zak shatrô yâtûnd val nakhehîr vazlûnd va akhar-î benafshman levatman IX asabâr val zak matâ mað amatô kanîzak -î paðash yehevûnd.
166. Dahîshn kanîzak pavan rôêshman-i châh yehevûnd va mayâ hamâk âkht va chihâr-pâyân râi mayâ hamâk yehabûnd. Varzîgar pavan kâr-I vazlûnd yekavîmûnâd.
167. Kanîzak amatash Shâhpûhar asabârân dið khâst va nasadman yedrûnd gûft aîgh drûst va shapîr va pavan drûd lipamamûnêd barâ farmâêd yetîbûnast maman jînâk basîm sâyik darakhtân khûnak va hangâm garm vad li mayâ henjam benafshman stôrân mayâ vashtmûnêd.
168. Shâhpûhar mândagîh gûrsagîh tîshnakîh râi khêshm-în yehevûnd afash val kanîzak gûft aîgh barâsh rîman va lanman mayâ lak pavan kâr lâ âvâyað.
169. Kanîzak pavan timâr vazlûnd va pavan kûst-I barâ yetîbûnast.
170. Va Shâhpûhar val asabârân gûft aîgh hîzak val châh ramîtûnêd va mayâ ahanjêd vad lanman vâj vakhdûnêm va stôrân mayâ yehabûnêd.
171. Asabârân ham-gûnak kard va hîzak val châh ramîtûnd va rûbâih hîzak râi mâlman mayâ bûd lâlâ kashîðanô lâ shâyast. Va kanîzak min dûr jînâk hamâk nikâs kard.

172. Shâpûhar amatash khadîtûnd aîgh asabârân hîzak min châh âkhtan lâ shâyast kbêshm vâdûnd val sarô châh vazlûnd va dûshnâm val asabârân dâd gûft aîgh tân sharm nang yehevûnâd mûn min nêshman-I a-pâdiyâvand-tar va vad-hûnartar hômnêd afash aroês min yadman-i asabârân yansegûnd va zôhar pavan aroês afash hîzak min châh lâlâ âkht.
173. Pavan zôhar va hûnar va nîrûk-î Shâpûhar kanîzak afd madammûnast chîgûnash dîd kanîzak pavan zôhar hûnar va nîrûk nîhâd-dakyâ yehevûnd nafshman âhîzak min châh lâlâ âkht dûbân val levînô Shâpûhar mađ pavan rôd aûpast âfirînô kard gûft aîgh anôshak yehevûnêd Shâpûhar Artakhshîr mardân pâhlûm.
174. Shâpûhar barâ khvandîd afash val kanîzak gûft aîgh lak maman khavîtûnîh aîgh li Shâpûhar homanam.
175. Kanîzak gûft aîgh li min kabed khadîh âshnûd aîgh yîn Aîrân shatrô asabâr-I lôit min zôhar va nîrûk va tan va brêh va dîdanô va chahâpûkîh aêtûnô chîgûn lak Shâpûhar-î Artakhshîrân.
176. Shâpûhar val kanîzak gûft aîgh râst yemalelûn aîgh lak min fardandân mûn homanîh.
177. Kanîzak gûft aîgh li bintmin denman varzîgar hômanam-î pavan denman matâ katrûnêd.
178. Shâpûhar gûft aîgh lâ râst yemalelunîh maman dûkhtar-î varzîgarân denman hûnar nîrûk va dîdanô va nadûkûkîh-i lak aît lâ yehevûnêd kevan barâ amat râst yemalelunîh adînash ham-dînâ lâ yehevûnêm.
179. Kanîzak gûft aîgh hatam zînhâr yehabûnîh pavan tanû khayâ -î li vad râst barâ yemalelunam.
180. Shâpûhar gûft aîgh zînhâr va al tars.
181. Kanîzak gûft li bintmin Mîtrôk-î-Anôshakpâdân hômanam va min bîm Artakhshîr râi val denman jînâk âityûnt hômanam. Min VII fardand-î Mîtrôk barâ li vad hânô khadîh lâ ketrûnd yekavîmûnâd.
182. Shâpûhar varzîgar râi frâz karîtûnd va kanîzak pavan nêshmanîh mekadlûnd va yîn ham-lêlyâ levatman bûd.
183. Barêhînishn râi aîgh âvâyđ yehevûntanô pavan ham-shap madam Aâharmazd-î Shâhpûharân âpûstanô bûd Shâpûhar kanîzak

- âzarmîk va girânîk dâsht Aûharmazd Shâpûharân azash zâd va Shâpûhar Aûharmazd min abûtar pavan nîhân dâsht vad zak amat val dâd VII shanatak mađ.
184. Yôm-I levatman aperenâi zâdakân vaspûharkân-i Artakhshîrî val aspârîs vazlûnđ va chôgân kardō.
185. Artakhshîr levatman maôpađân maôpađ Artakhshîrân va sardâr kabed âzâdân vazûrgân tamman yetîbûnastō val valman-shân hamâk nikîrîđ.
186. Va Aûharmazd min valmanshân aperenâyîkân pavan asôbâre chîr va napardak yehevûnđ. Âvâyađ yehevûntanō râi khadûk min valmanshân chûpagân val gûi mekhîtûnđ va gûi valman kinâr Artakhshîr aûpast.
187. Va Artakhshîr hîch mandavam lâ pêdâkinîđ va apere-nâyîkân tûsht ketrûnt hōmand va shikōh-i Artakhshîr râi khadîh lâ aîyyârîđ frâz vazlûnîđ.
188. Aûharmazd vastâkhnyîsh vazlûnđ va gûi madam vakhdûnđ vastâkhnyîsh mekhîtûnđ kâlâ vâdûnđ.
189. Artakhshîr min valmanshân pûrsîd aîgh denman rîdak mân aît valmanshân gûft aîgh anōshak yehevûnêd lanman denman rîdak lâ khavîtûnêm.
190. Artakhshîr khadîh frâz kardō rîdak val levînō bavîhûnast gûft aîgh lak binmin mûn homanîh.
191. Aûharmazd gûft aîgh li binmin Shâpûhar hōmanam.
192. Afash ham-damân khadîh shedûnîđ Shâpûhar karîtûnđ va gûft aîgh denman binmin mûn aît.
193. Shâpûhar zînhâr bavîhûnast. Artakhshîr barâ yehabûnđ afash Shâpûhar zînhâr yehabûnđ.
194. Shâpûhar gûft aîgh anōshak yehevûnêd denman binmin li aît. Afam min denman and shanat lakhvâr min lekûm pavan nîhân dâsht.
195. Artakhshîr gûft aîgh hanâ a-khvêshkâr. Chîm amat-at min VII shanatak lakhvâr fardand aêtûn nadûkûk min li pavan nîhân dâsht afam Aûharmazd girânîkînêd.

196. Kamed dahishn va pađmûjûn aúbash dâđ va sipâsdârih yîn yazdân angârd afash gûft aîgh hûmânâk-î denman zak aêđûn-î Kît-î Hindûk gûft.
197. Va akhar min zak amat Aûharmazd val khûdâih rasiđ hamoîn Aîrân shatrô lakhvâr val khadû-khûdâih tûbânûst âvûrdanö va sar-khûdâyân-î kûstak kûstak Aûharmazd val farmân -bûrdârih yâftyûnd.
198. Va min Arûm Hindûkân vasyâ va bâj bavvîhûnast val Aîrân shatrô val pîrâyishniktar va châpaktar va nâmîktar kard va Kîsar-î Arûmâkân shatrô-ayâr (Kha)-tâb Kâvûl-î Hindûkân shâ Türk-î Khâkân va avârik sarkhûdâyân-î kûstakö kûstak pavan shlam shîrîn val babâ yâtund hômand.
199. Frajaft pavan drûđ shâđih râmishn. Anôshak rûbân yehevûnâđ Artakhshîr-î malkân malkâ Pâpakân va Shâhpûhar malkân malkâ Artakhshîrân. Aûharmazd malkân malkâ Shâpûharân-aêtûnö yehevûnâđ aêtûno-tar yehevunâđ.
200. Anôshak rûbân Rûstêm Mitroâpân mûn min pôchinö nipisht bûđ aêtûnö yehevûnâđ.
-

કારનામએ અર્દશીર બાબકાનને.

યુજરાતી તરજુમે.

- ૦ તે જરવી ખોરેહ વાલા દાદાર અહુરમજ્દનાં નામની મદદથી (આ એ કેતાબ શુર કંઝ છું).
- ૧ બાબકનાં અર્દશીરની તવારીખ*માં એમ લખેલું છે કે રૂમી એલેકું-જનકરનાં મરણ પછી ઈરાન દેશમાં ૨૪૦ હકિમે હતા. ઈસ્પાહાન, પાર્સ, અને તેની નજદીકીની અતરાફે અર્દવાને સરદારનાં હાથમાં હતા.
- ૨ બાબક પાર્સનો સરહદદાર તથા હાકમ હતો, અને [પાર્સની સરદારી પર] અર્દવાનથી નેમાએલો હતો; અર્દવાન [પોતે] ઈસ્તખરમાં

૧. ઈરાનમાં પાર્સ શહેરખાતે એ ઘણી રાજ કરતો હતો, અને સાસાની વર્ગીશના સ્થાપનાર અરદશીરનો મમાવો થાએ.

* પેહેલવીમાં એ બોલ બધી નકલોમાં જુદા જુદા લખેલો છે. પણ એની વીચેનો ૧ નહીં બેઈએ. સરખાવો ફારસી ۲۴۰, ۲۴.

૨. સીકંદર, જેણે ઈરાનના હખામની વર્ગીશના છેલ્લા પાદશાહ દરાયસ કોડો માનસને હરાવીને ઈરાનની પાદશાહત મેલવી, ને ઈ. સ. પુ. ૩૩૦ માં ઈરાનમાં યુનાની દોર ચલાવ્યો. જરેતોસ્તી ધર્મના દક્ષતરોની બરબાદી સીકંદરે ઘણી કીધી. પેહેલવી દીનકદમાં જણાવે છે કે જ્યારે સીકંદરે ઈરાનપર ચહડાઈ કીધી ત્યારે આપણા પવીન નરડોની બે નકલો બચી રહી હતી, તેમાંની ૧ જ્યારે સીકંદરે પરસીપાલીસનો મેહેલ બાળી નાખ્યો ત્યારે બળી ગઈ.

૩. દક્ષીન ઈરાનમાં તેહેરાનની દક્ષીને આવેલું એક ખુશનુમા શહેર જ્યાં હાલમાંની શાબીતાં ઘરો, બગીચાઓ, નદીઓ વીગેરે છે.

૪. મુખ્ય શહેર ખીલારાકી તખ્તીમાં એ શબ્દને પારસા લખ્યો છે. એ શબ્દ (પર્સ) યાને વાધો એ પ્રાંતમાં ઘણા નીપજેચ તે ઊપરથી નીકળ્યો છે. અને પારસી બોલ પણ એની ઉપરથી નીકળ્યો છે.

૫. ઈરાનનું રાજ સીકંદરે લઈને ત્યાં યુનાની દોર ચલાવ્યા પછી ઈ. સ. પુ. ૨૫૦ માં પારથીઓએ બલવો કીધો ને ઈરાનના મલિક થાયા. અને ત્યાર પછી ઈરાનીઓ આશકાનીઓને તાબે થાયા. અર્દવાન એ આશકાની ટોલાનો એક પાદશાહ હતો. રોમનોનો આરટા બેનુસ પમેા.

૬. ઈસ્તખર એ પરસીપાલીસનું ફારસી નામ છે. એ શહેરની બહિર એક બચાવનો કીલ્લો હતો જેને પરસાગદીનો કીલ્લો હેવે નામે ઓળખતા હતા. પાઠલા ગ્રંથકરતાઓ લખે છે કે પરસીપાલીસ પડી ભાગ્યા પછી સાસાની વખતમાં તેની નજદીકીમાં એ ઈસ્તખર શહેર વસ્યું. ઈ. સ. ૬૩૯ માં આરબોએ હુમલો કીધો પછી તેઓએ ઈસ્તખરને બાળી નાખ્યું હતું.

રેહેતો હતો, અને બાબકને કોઈ જાતી નામ ચાલુ રાખનાર ફરજંદ ન હતું.

- ૩ અને સાસાન બાબકનો ચરવૈયો હતો, ને હુમેશાં ગોસ્પંદોના કલપમાં જીંદગી ગુજારતો હતો, ને દારા એ દારાનાં વંજીશનો હતો. અને અલેકઝાંડરના બદ અમલમાં નાહાસીને ભરાઈ રેહેતો હતો. અને કુરદસ્તાની ચરવૈઆઓ સાથે ફરતો.
- ૪ બાબક નહીં જાણતો હતો કે સાસાન દારૂએ દારાનાં તોખમથી જ-નમેલો છે.
- ૫ બાબકે એક રાતે *સ્વપનામાં જોયું કે જાણે સુરજ સાસાનનાં માથા-પર પ્રકાશેય ને સાસાનને રોશની આપે છે*.
- ૬ બીજી રાતે હેવું જોયું કે જાણે સાસાન એક સફેદ શૂંગારેલા હાથી ઉપર બેઠેલો છે અને મુલકમાં દરેકજણ સાસાનની અતરાફ ઊભા રહીને તેહને સલામ કરેય તથા તેની વખાણ અને દુવા કરેય.

૧ સોફદરે દારાને હરાવ્યા પછી તેનો (દારાનો) એક “સાસાન” નામનો બેટો હાંદુ-સ્તાનમાં નાહાસો ગયો ને ત્યાં તેની ૪ પેઢી સુધી સાસાનનું નામ રાખી ગોવાળીઆનો ધંધો કરતા હતા તેમધેનો ૪ થો સાસાન.

૨. કુરદસ્તાન એ કુર્દ લોકોએ વસાવેલો ઈરાનની પશ્ચીમે તથા ટરકી ઈન એશીઆ-ની પૂર્વે આવેલો એક મોહોટો પાહાડી મુલક છે. કુર્દ લોકો જાતે લડાયક અને સ્વભાવે ક્રૂર હોય છે.

૩. શાહનામા મધેનો દારાઈખને દારાબ જો કે આગલા ફારસી ઐયકારો તથા શાહનામામાં એને કયાની વંજીશનો લખી ગયા છે, પણ હાલની વંધારે શોધ પ્રમાણે તથા ખીલાતોડી તખ્તી પરથી સાબિત થાયું છે કે એ દારા તે હખામની વંજીશનો છેલ્લો પાદ-શાહ હતો જેને “દરાયસ કોડો મેનસને” નામે જાણાયેલો છે. એને સોફદરે ઈ. સ. પુ. ૩૩૦ માં હરાવ્યો ને ઈરાનનું રાજ રૂમી અમલતરે આવ્યું.

* જો એ શબ્દનો અર્થ સ્વપનો કરી થાય છે. પણ એનો ઊચાર બરાબર સીધ થાયો નથી. સરખાવો અરબી لَحْلَح ડાકટર વેસ્ટ એનો ઊચાર “બેલમુ” કરે છે.

૪. શાહનામા મધે બાબકે જીએલા બેજ સ્વપનાનો ઇશારો છે. આ એ સ્વપના માટે કસું નથી લખ્યું.

- ૭ ત્રીજી રાતે તેજ પ્રમાણે એમ બેયું કે આતશી “કરોબાએ,” ગો-શસ્પ” (તથા) “બુરજન મેહર” સાસાનનાં ઘરમાં બસેય અને તમાંમ દુન્યાને રોશની આપેછે.
- ૮ (ઊપલા સ્વપનાં બેઈને બાબક) અચરત થાયો, તેણે દાનાઓને તથા બાબની તાબીર કેહેવા વાલાઓને (પોતીકી) આગલ તેડા-વ્યા (અને) ત્રણે રાતના દરેક સ્વપના જે પ્રમાણે બેયા હતા (તે-પ્રમાણે) તેઓ આગલ કહ્યા.
- ૯ બાબની તાબીર કેહેવા વાલાઓએ કહ્યું કે આએ સ્વપનામાં (તમે) જેને બેયાય તે અથવા તે શખસનાં ફરજદોમાંથી એક શખસ દુન્યાની પાદશાહીએ પોહોંચશે.
- ૧૦ કારણ સુરજ અને સુફેદ સીંગારેલો હાથી ગાલેબી કુવત અને કુતેહ (દરશાવેય), અને આદર કરોબા દીનતું જ્ઞાન (તથા) મોહોટા આદમીઓ (તથા) મોબદો (દરશાવેય) અને આદર ગોશસ્પ પેહેલવાનો તથા સપેહસાલારો (દરશાવેય), અને આદર બુરજન

૧. એક જાતનો આતશ જે પાદશાહ જમશેદ “ખારજમ” નામના મુલકમાં “ગદમનહોમંદ” નામના પાહાડ ઊપર રચાયો હતો. શાહ ગુસ્તાસ્પે એ આતશને કાબુલસ્તાનમાં રોશન નામના પાહાડ ઊપર રચાયો હતો. (જુલોબૂન દેહશ વેસ્ટ બાબ ૧૭). શાહ ગુસ્તાસ્પના બેટા દસ્તુર પેશોતને એ આતશની જાળવણી કરી. અને એને આતશ કરોબાએ, તથા આતશ ગોશસ્પની મદદથી મુરતીપુજનો નાશ કર્યો. (જુલોબેહમનચરત બાબ. ૩. ૬ ૨૯, ૩૦, ૩૭, ૪૦) એ આતશને અચોર નાનાના ટોલાપર મવકલ ગણેલો છે.

૨. કયાની તોખમના પાદશાહ કએખોસરએ એ આતશને અસ્નવંદ પહાડ ઊપર રચાયો હતો. પાદશાહ કએ ખસર જયારે દેવ પરસ્તીને તોડવા ગયો ત્યારે એક રોશનબલતો આતશ તેના ઘોડાના કાન ઉપર આવી બેઠો તેથી એનું નામ “ગુશઅસ્પ” રાખ્યું. (જુનદેહશ.) એ આતશની જગો “એચસ્તવર” હતો. એ આતશ પાદશાહ પેહેલવાનો ઊપર મવકલ છે.

૩. શાહ ગુસ્તાસ્પે એ આતશને ખોરાસાનમાં આવેલા રએવંદ પાહાડ ઉપર તખ્તન-શીન કર્યો હતો; કે જે પાહાડ પુરતેવીશ્તારખાન નામના પાહાડનો એક ભાગ છે. હજરત જરતોશ્તે ગુશ્તારખને દીન કબૂલ કરાવી ત્યારે તેને પોતાની પાસે રાખ્યો હતો. (જુલોબૂન દેહશ) એ એડુતો પર મવકલ છે.

મેહેર દુન્યાનાં ખેડુતો તથા બુરજીરો (દરશાવેચ).

(એટલા માટે) આએ તમામ પાદશાહી તે શખસને અથવા તે શખશનાં ફરજંદોને મલશે.

૧૧ બાબકે જ્યારે તે સખુન સાંલદ્યો ત્યારે એક સખસને મોકલ્યો અને સાસાનને (પોતાની) સાંખે બોલાવ્યો; અને પુછ્યું કે તું કોણનાં તોખમ અને ખાનદાનનો છે ? તાહરા વડવાવો અને ને-આગાનોમાંથી કોઈ હેવો હતો કે જેને પાદશાહી (તથા) સરદારી કીધી ?

૧૨ સાસાને બાબક પાસે પનાહ તથા આસરો માંગેઆ કે મને ઈજ તથા નુકશાન મા કરતો. બાબકે કબુલ કીધું, અને સાસાને પોતીકા ભેદ જે હતો તે બાબક આગલ કહ્યો.

૧૩ બાબક ખુશી થાયો અને ફરમાવ્યું કે અમે તુને વધારીશું અને બાબકે ફરમાવ્યું કે કપરાની બેર તથા પાદશાહી પોશાક તેહેને માટે (લાવે તેમ ખીદમતગારો) લાવ્યા અને સાસાનને આપ્યો (અને કહ્યું કે પેહેર).

૧૪ સાસાને તે પ્રમાણે કીધું, અને બાબકે સાસાનને માટે ફરમાવ્યું તેથી કેટલા એક હહાડા સુધી સારા ખોરાકની મદારતથી તેની પરવરશી જેમ ઘટે તેમ કરવામાં આવી.

૧. આતશ “ ફરોબા ”, “ ગોશરખ ”, તથા “ બૂરજીર મેહેર ” એ ત્રણે આતશો ને આપણી દીનમાં અથોર નાન, રપેશતાર, અને વાસ્ત્રીઓશના ટોલાઓ પર મુકરર કીધા છે. જુવો, હમકારાની આફરીન.

પ્રશ્ન - ૨૯૫૯ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૦ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૧ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૨ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૩ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૪ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૫ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૬ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૭ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૮ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૬૯ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૦ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૧ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૨ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૩ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૪ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૫ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૬ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૭ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૮ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૭૯ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૦ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૧ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૨ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૩ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૪ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૫ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૬ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૭ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૮ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૮૯ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૦ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૧ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૨ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૩ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૪ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૫ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૬ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૭ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૮ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૨૯૯૯ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે. પ્રશ્ન - ૩૦૦૦ - જવાબ - ફરમાવ્યું ત્યાં લખેલું છે.

(તે મુરસ દીનશાહની. આફરીન ચોપડી ફ. ૧૩). ત્યાં લખેલું છે.

૨. આ શબ્દ પેહેલવીમાં મુજબ કરી છે. પણ ખરૂં પ્રધાવતાં મુજબ પાતખ-શાહી કરી ગઈએ.

- ૧૫ તેણે પોતીકી છોકરી (સાસાન સાથે) પરણાવી. નસીબ બેગે થવાનું હશે તેથી જલદીથી તે છોડી હામેલા થાઈ; તેણીથી અર્દશીર જનમ્યો.
- ૧૬ બાબકે જ્યારે અર્દશીરનાં અવયવો અને ચાલાકી બેઈ ત્યારે બહુ ડે જે સ્વપનો મેં બેયો તે ખરો હતો. તેને અર્દશીરને (પોતીકા છોકરા તરીકે કબુલ કીધો, અને મોહોબત રાખીને પાડ્યો).
- ૧૭ અને જ્યારે તે સહમજના વખતની ઊમરે પોહોતો ત્યારે તેને લખવું પડતું, સવારી કરવી, તથા બીજા જ્ઞાનમાં હેવો પ્રવીણ કીધો કે તે પાસેની અંદર વિખ્યાત થાયો.
- ૧૮ જ્યારે અર્દશીર ૧૫ વરસની ઊમરે પોહોતો ત્યારે અર્દવાનને ખબર થાઈ કે બાબકને એક છોકરો છે કે જે અકલ (અને) બાહાદુરીમાં પ્રવીણ (તથા) લાયક છે.
- ૧૯ તેને બાબક ઊપર કાગલ લખ્યો, કે હમોએ હેવું શાંભલ્યુંય કે તહુ-મુને એક છોકરો છે કે જે લાયક (છે અને) અકલ (તથા) બાહાદુરીમાં ઘણો પ્રવીણ છે, હમારી ખાહેશ છે કે તું તહેને હમારી દરબારમાં મોકલે, અને હમારી નજદીક આવે કે જેથી (હમારાં) ફરજંદો (તથા) શાહાનઘાએ સાથે રહે. (અને) જે જ્ઞાન તેહેનામાં છે તેથી ફાયદો તથા લાભ તેનાથી મેલવ્યે.
- ૨૦ અર્દવાન વધારે સ્વતંત્ર હતો કરીને બાબકથી (અર્દવાનના હોકમથી) ઊલટું તથા તેહોકમ રદ કરાઈ શકાયો નહી. તેને તેજ વખતે અર્દશીરને વસ્રયુક્ત કરી ૧૦ નોકરો તથા ઘણી એક ઘટ્ટી તથા લાયક ચીજો સાથે તયાર કરીને અર્દવાન આગલ મોકલ્યો.
- ૨૧ અર્દવાને જ્યારે અર્દશીરને બેયો ત્યારે ખુશી થાયો ને પોતાનો પી-

૧. આએ શબ્દ પેહેલવીમાં હાવીતરાંથી લખ્યો છે. *موجود* હેના વાંચન તથા અર્થ

માટે શક છે. જુવો અરબી. *موجود*

૨ “ સંપાદન ” ને બદલે “ સંપાદન ” બેઈએ.

૩. *کمال* = “ અવદ ” એ શબ્દના વાચણ બાબે શક છે.

આરો ક્રીધો અને ક્રૂરમાન્યું કે દરરોજ પોતીકા ક્રૂરજંદો તથા ઉમરા-
વો સાથે ચોપગાઓના શેકારે જાએ; અને અર્દશીરે તે પ્રમાણે ક્રીધું.

૨૨ યજ્ઞદાંની મદદથી શેકારમાં તથા સવારીમાં (તથા) શેતરંજમાં તથા
“ ધીન ” નામની રમતમાં તથા બીજા જ્ઞાનમાં તેઓ બધાઓ કરતાં
અર્દશીર ચહુડતો તથા ગાલેબ હતો.

૨૩ એક દહાડે અર્દવાન (પોતીકા) સવારો તથા અર્દશીરની સાથે
શેકારે ગયો હતો. જંગલમાં એક ગોરખર જાતું હતું, અને અર્દશીર
તથા અર્દવાનનો મોહોટો છોકરો તે ગોરખરની પુઠે દોડ્યા, અને
અર્દશીર (તે જંગલ) માં જઈ લાગો તેને ગોરખરપર એક તીર
હેવો ફેંક્યો કે તીર છેકપર સુધી પેટમાં ગયો ને બીજા બાજુએ ની-
કડ્યો, અને ગોરખર તેજ જગોએ મરી ગયું.

૨૪ અને અર્દવાન તથા સવારો (તે જગોએ) આવી પોહોતા, અને
જ્યારે તેઓએ હેવી તરાહનો માર (બેયો) ત્યારે તેઓ અચરત
થાયા અને પુછ્યું કે આએ શેકાર કોણે ક્રીધો ? અર્દશીરે કહ્યું કે મેં
ક્રીધો છે. અર્દવાનના છોકરાએ કહ્યું કે નહીં. કેમકે (એતો)
મેં ક્રીધો છે.

૨૫ અર્દશીર ગુસ્સે થાયો. તેને અર્દવાનનાં છોકરાને કહ્યું કે મારી તે
મરદાનગી જખરદસ્તી તથા બેશરમી તથા ખોટા ગેરઈનસાક્રથી
(તારી) પોતાની કરાશે નહીં. આએ જંગલ મજાતું છે અને ગોર-
ખર હાં ધણા છે, હું અને તું હાં બીજા અજમાએશ કરીએ (અને)
આપરો હુંનર અથવા ખાંમી અથવા ચાલાકી દેખડાવે.

૨૬ અર્દવાનને તે સખત લાગેલું (અને) ત્યાર પછી અર્દશીરને
ઘોડા ઉપર બેસવા નહીં દીધો તેને અર્દશીરને ધોરોનાં તબેલા તરફ

૧ આ ૧૧ શબ્દ “ નીવ ” કરીને વાંચીએ તો તેનો અર્થ કુવત થાએ. ને તે પણ હયાં
બંદ બેસે.

મોકલ્યો (અને) હોકમ ક્રીધો કે ખબરદાર દહાડો અને રાત ધોરો-
ની આગલથી ચોપગાઓના શેકારે તથા સચ્ચેરગાહે જતોના.

૨૭ અર્દશીરે જન્યું કે અર્દવાન અદેખાઇ તથા બદ ઈચ્છાથી બોલેછે.
તને તેજ વખતે જેમ વાજબી લાગું તેમ એક કાગજ બાબકને લખ્યું.

૨૮ બાબકે જ્યારે કાગલ બેયું ત્યારે ચીંતાતુર થાયો, તેને અર્દશીરપર
જવાબ મોકલ્યો (તેમાં) લખ્યું કે તે દાનાઇથી (કામ) નહી
ક્રીધું; જ્યારે કોઈ બાબદથી તુકશાન નહી થાઈ શકે તેહવી (બાબક)
માટે મોહટાઓ સાથે તંટો કરવો (એ સાઈ કામ) નહી. તે (અ-
ર્દવાન) સાથે તું કઠણ શબ્દો બોલ્યો. હજુરબી (તારો) વાંક કયુલ
કર, (અને) પશીમાનીથી દલગીરી જાહેર કર.

૨૯ કારણ દાનાઓએ કહેલું છે કે નાદાન મરદને જે (તુકશાન) પો-
તાનાં કરવાથી પોહયે છે તે દુશમનબી કરી નહી શકે. (અને)
આએપણુ કહેલું છે કે તે શખસથી તું મગર હાજત મા ચાહ, કે જે
તે સીવાએ ગુજરી નહી શકે^૧.

૩૦ અને તું પોતે જણેય કે અર્દવાન તું, હું, અને દુન્યાનાં ઘણા આદમીઓ
કરતાં તન, જન, તથા પુંજ તથા દૌલતમાં વધારે સ્વતંત્ર પાદશાહ
છે. અને હજુરબી તુંને માહારી સખત તાકીદ આએ છે કે તું મલ-
તીઆપણું તથા તાબેદારી કરે, અને તું પોતાને તેમજ મનેબી
ગુપત (નાખુદ) થવામાં નહી સોંપે.

૩૧ અર્દવાનને એક લાયકીવાલી છોકરી હતી કે જોણીને (અર્દવાન)
ખીજ છોકરીઓ કરતાં વધારે પીઆરી તથા વધારે અજીજ ગણુતો
હતો; અને કોઈબી પ્રકારની અર્દવાનની ખીદમત હોય તે તે છો-
કરી કરતી હતી.

૩૨ એક દહાડે જ્યારે અર્દશીર તબેલામાં બેઠો હતો અને તંબોરો વજન-
ડતો હતો તથા ગીત ગાતો હતો તથા ખુશીને ખુરમી કરતો હતો

૧. ૨૯ મા ફકરાનો છેલ્લો ભાગ બરાબર સહમજ નહી પડતો.

ત્યારે અર્દશીરને (પેલી છોકરીએ) જોયો, અને તેહેની ઉપર મોહીત પડી; અને ત્યાર પછી અર્દશીરે પાછી (તેણીની ઉપર) મોહાબત તથા દોસ્તી તથા પીઆર કીધો અને હુમેશાં રાતે જ્યારે અર્દવાન બાહાર જાએ અથવા કઢાય સુધે ત્યારે તે છોકરી છુપી રીતે અર્દશીરની નજદીક જાયે અને સહવાર સુધી અર્દશીરની સાથે રહે, અને પછી પાછી અર્દવાનની આગલ જાએ.

૩૩ એક દહાડે અર્દવાને દાનાઓ તથા નજુમીઓ જાએ દરબારમાં હતા તેઓને પોતાની સાંહાએ બોલાવ્યા અને પુછ્યું કે સાતે (ગ્રહો) અને બારે (રાશીઓ) માં સેતારાઓનાં રહેવા તથા ફરવાની બાબતમાં અને શેહેરે શેહેરનાં જમાનાનાં સરદારોની તથા જેહાંનનાં જેટલાં માણસો (છે તેઓ) ની બાબતમાં, તથા હું અને (મારાં) ફરજદો તથા અમારાં માણસોની બાબતમાં, તમો સઘળાઓ શું જુવો છો ?

૩૪ નજુમીઓના સરદારે જવાબમાં કહ્યું કે બારે (રાશીમાં) પડેલા (સેતારાઓમાં) બ્રહ્મસ્પતી સેતારો પાછો જાયે આયોય તે મંગલ અને શુકર સાથે હકતરંગની બાબતમાં તથા સીંહ રાશીને કીનારે આયોય અને બ્રહ્મસ્પતીને મદદ આપેય. અને એટલા માટે હેવું જણાવેય કે એક નવો હાકેમ તથા પાદશાહ જહેરમાં આવશે, અને તે ધણા સરદારોને મારશે, અને દુન્યાને પાછી એક રાજ્ય તલે લાવશે.

૩૫ ફરીથી તેઓ (નજુમીઓ) મૌનો સરદાર આગલ આવ્યો (અને) તેને કહ્યું કે હેવું જણાવેય કે કાઠીલી ચાકર આજથી ત્રણ દહાડામાં પોતીકા ધણીને ત્યાંથી નાહાંસી જશે, તે બુઝોર્ગીએ તથા પાદશાહીએ પોહાયશે, અને પોતાના શેઠ ઉપર મુરાદ પામેલો અને ફતેહ-મંદ થાશે.

- ૩૬ જેવી તેઓએ (નજીમીઓએ) તે વાત અર્દવાનને કહી તેહેવી પેલી છોકરી જ્યારે રાતના અર્દશીરની નજદીક ગઈ ત્યારે અર્દશીર આગલ (તેણીએ પાછી કહી).
- ૩૭ અર્દશીરે જ્યારે તે વાત શાંભલી ત્યારે ત્યાંથી નાહાસી જવાનો વીચાર ઝીધો. તેને પેલી છોકરીને કહ્યું કે અગરજે તારો વીચાર માહારી સાથે ખરો તથા એક મલતો હોય તો હમના આએ ત્રણ શુભ દહાડામાં “કે (જે દહાડાઓને માટે) દાનાઓએ તથા નજીમીઓએ કહેલું છે કે કોઈથી શખસ (એ ત્રણ દહાડાઓમાં) પોતીકા ધણીની આગલથી નાહાસી જશે (અને) તે ખુઝોર્ગીએ તથા પાદશાહીએ પોહોંચશે, ” (તેમ આપણે) હાંથી (નાહાસીને) દુન્યા હાથ કરીએ તેમ આપણે કુચ કરીએ; અગર જે ખોદા (ની મેહેરબાનીથી) ઈરાન શેહેરનું ખોરેહ આપણી મદદે પોહોંચે તો આપણે છુટકારો પામીશું (અને) નેક્રી તથા ખુબીએ પોહોંચીશું. હું હેવું કરીશ કે દુન્યામાં તાહારા કરતાં કોઈ બીજું વધારે ભાગ્યશાલી નહી હોએ.
- ૩૮ પેલી છોકરી (અર્દશીર સાથે) એકમત થાઈ અને કહ્યું કે હું (તારી દરખાસ્તને) આબાદીની નીશાન તરીકે ગણુંચ, અને તું જે કાંઈ ફરમાવે તે કરું.
- ૩૯ (તે) છોકરી જેમ તેની (રીત) હતી તેમ પાછી પોતાની જગાએ અર્દવાનની નજદીક ગઈ; (અને) રાતે જ્યારે અર્દવાન સુતેલો હતો ત્યારે અર્દવાનનાં ખજનામાંથી હાંદી તલવાર, તથા સુનેરી જીન, તથા મેંઢાનાં ચાંમડાંનો કમરબંદ, તથા સુનેરી તાજ, તથા સુનેરી પ્યાલું, તથા ઘણું ઝવેરાત તથા સીકકાઓ, તથા અશરફીઓ, તથા બખતર, તથા બીજી ઘણી એક ચીજો લીધી અને અર્દશીરની આગલ લાવી.
- ૪૦ અર્દશીરે અર્દવાનનાં ઘોડાઓમાંથી બે ઘોડા કે જેઓ એક દહાડામાં ૭૦— ફરસંગ જતા હતા, તેઓ ઉપર જીન નાખ્યાં, અને એક

પર પોતે અને એક પર (પેલી) છોકરી બેઠી, અને પાર્સીના રસ્તો પકડ્યો, અને ઝડપથી નાહાંઠાં.

૪૧ અને એમ કહેછે કે રાતે એક ગાંમડાંમાં જઈ લાગાં, અને અર્દશીર બીહીધો કે રખેને ગાંમડાંનાં લોકો બેઝે તો આલખે અને બંદી-વાંન કરે. (તેથી) ગાંમડાંમાંથી નહી પણ ગાંમડાંની એક બાબુથી તેઓ ગયાં.

૪૨ તેઓ (તે) રસ્તે બતાં હતાં (તેટલાંમાં) (ત્યાં) બે ચારતો બેઠેલી હતી (તેણીઓએ) (અર્દશીરને) બેયો તે બેહુ જનીઓએ પોકાર ક્રીધો કે “ ઓ સાસાનની ઓલાદનાં તથા દારાએ પાદશાહની નસલનાં બાબકના છોકરા અર્દશીર બીહી મા. કારણ તું દરેક બંદી-થી છુટકારો પામેલો છે, અને કોઈ શખસ તુંને પકડી શકશે નહી; અને તુંને ઈરાન શેહેરની પાદશાહી ધણા વરસ કરવી પડશે. નદી આવે તાં સુધી ઝડપથી જ અને જ્યારે નદી (તાહરી) નજરે દેખાએ ત્યારે ઉભો ના રહેતો, કેમકે જ્યારે તારાં કદમ નદીની પેલીમેર પડશે ત્યારે તું દુશમનોથી નીર્ભય થાશે.

૪૩ અર્દશીર ખુશી થાયો અને ત્યાંથી ઝડપમાં ગીયો.

૪૪ જ્યારે દીવસ હતો ત્યારે અર્દવાંને (પેલી) છોકરીને બોલાવી, અને (તે) છોકરી (તેની) જગોએ નહી હતી.

૪૫ ઘોડાનો રખેવાલ આવ્યો અને અર્દવાંને કહ્યું કે અર્દશીર તહમારા બે ઘોડાઓની સાથે (પોતાની) જગોએ નથી.

૪૬ અર્દવાંને બહુયું કે મારી છોકરી અર્દશીરની સાથે નાહાસી ગઈ. અને જ્યારે તેને ખબરના (માં ચોરી થાવા) ની ખબર સાંભલી ત્યારે દેલમાં અંદેશો ક્રીધો.

૪૭ તેને નબુમીઓના સરદારને તેડાવ્યો, અને કહ્યું કે જલદી આવ (અને) બેકે પેલો ગુનેહગાર પેલી જનાકાર વેશ્યા સાથે કહી જગોએ ગીયો, અને તેને જ્યારે પકડી શકીશ ?

૪૮ નજીમીઓના સરદારે (થોડો) વાર વીચાર કીધો અને અર્દશાને જવાબમાં કહ્યું કે “મેષ શની, તથા મંગલથી જાએછે, (અને) બૃહ-સ્પતી, તથા બુધની સાથે મલેછે, (અને મેશનો) સ્વામી આસમા-નની વચે ધણો જાયે આવેલો છે (તેથી) હેવું જણાયેછે કે અર્દશીર નાહાસી ગયો; અને તેનું મોહ પાર્સની તરફ છે. અગર જો ત્રણ દીવસ સુધીમાં પકડી નહી શકાશે તો ત્યાર પછી પકડઈ શકાવાનો નહી.

૪૯ અર્દશાને તેજ વખતે ૪૦૦૦ સીપાહોને તૈયાર કરીને અર્દશીરની પુઠે પાર્સનો રસ્તો પકડ્યો, અને જ્યારે બપોર થઈ ત્યારે એક જ-ગાએ પોહોતો કે જાંથી પાર્સનો રસ્તો જતો હતો. તેને (ત્યાંનાં) (માણસોને) પુછ્યું કે પેલા બે સવારો જોયા આએ બાજુથી આયા (તેઓને જાંથી જવાને) કેટલો વખત થાયો ?

૫૦ (તે ગામનાં) માણસોએ કહ્યું કે બામદાદમાં જ્યારે ખોરશેદ (પોતીકી) કાર ઉપર લાવ્યો ત્યારે વંટોલીઆની મીસાલે તેઓ ગયા; તેઓનાં કરતાં તું ધણો જલદી તેઓની પુઠે દોડે તો પણ (તારેથી) તેઓનાં કરતાં વધારે સરસ થવાશે નહી. હમો ધારીએય કે હવડાં તુલીકમાં ધણા કાસ જમીન (તેઓએ) પસાર કરી હશે. તહમો તેઓને પકડી શકશે નહી.

૫૧ અર્દશાન (ત્યાં) જરા પણ થોભ્યો નહી અને ઝડપથી ગયો જ્યારે બીજા જગોએ ગયો ત્યારે (ત્યાંનાં) આદમીઓથી પુછ્યું કે પેલા બે સવારો કહ્યે માર્ગે ગયા છે ?

૫૨ તેઓએ કહ્યું કે દક્ષિણ દીશાએ વંટોલીઆના પવનની મીસાલે (તે-ઓ) ગયા, તેઓ તારા કરતાં બેહદ આગલ ગયા.

૫૩ અર્દશાન અજબ થાયો, અને બોલ્યો કે અફસોસ કે (તમો ફક્ત) બે સવારો (છોતે) જનીએય પણ તારેથી શું થવું ઘટે છે (તે અમોથી જણી શકાતું નથી).

૫૪ તેણે દસ્તુરને પુછ્યું (ત્યારે) દસ્તુરે કહ્યું કે તે પાદશાહીનું ખોરેહ હુમના સુધી તેને નથી પોહોંચ્યું (તેટલાં) આપણે લાજેમ છે કે દોડયે, એવું બને કે તે ખોરેહ તેહેને પોહોંચે તેની અગાઉ આપણે તેને પકડી શકીએ.

૫૫ અર્દવાન સવારોની સાથે ઘણો ઝડપમાં ગયો. બીજે દીવસે ૭૦-કોસ ગયો, તેની સાંમને એક ટોલીનો કાફલો આવતો હતો, અર્દવાને તેઓને પુછ્યું કે “ પેલા બે સવારો (તહમુને) કેહી જગોએ સાંચે મદ્યા ? ”

૫૬ તેઓએ કહ્યું કે “ તહમારી ને તેઓની વચ્ચે ૨૧ ફરસંગ જમીન છે. હુમોને એમ લાગ્યું કે તે સવારોમાંના એકની સાથે એક ઘણો દબદબા ભરેલો તથા અપલ ‘મંઠો ઘોડા ઉપર બેઠેલો હતો. ”

૫૭ અર્દવાને દસ્તુરને પુછ્યું કે તે મંઠો તેની સાથે જ ઘોડા ઉપર છે તે શું દરશાવે છે ?

૫૮ દસ્તુરે કહ્યું કે “ અર્દશીર જીવતો રહેશે, કયાનીઓનું ખોરેહ તેને પોહોંતું (હવે) કોઈભી વખતે પકડાઈ શકવાનો નહીં; ત્યારે પોતાને તથા સવારોને રંજીદા ના કરો, અને ઘોડાઓને રંજીદા તથા હુલાક ના કરો, અને અર્દશીરનો તે બાબતનો (કાંઈ બીજો) ઉપાય શોધો.

૫૯ અર્દવાને જ્યારે એ પ્રમાણે શાંલદ્યું ત્યારે પાછો ફરીઓ અને પોતાની રાજધાનીમાં આવ્યો. અને ત્યાર પછી સીપાહો તથા લશ્કરને તૈયાર કરીને પોતીકા છોકરાની સાથે અર્દશીરને પકડવાને માટે પાર્સ તરફ મોકલ્યું.

૬૦ અને અર્દશીરે દરીઆના કીનારાનો રસ્તો પકડ્યો. એ પ્રમાણે જતો

૧. બહેરામચરતની અંદર બહેરામઈજદ ૧૦ શીકલમાં માણસોની મદદે પોહોંચે છે તેમાં ૮ મા કરદામાં મેઢાંની સુરતમાં મદદે આવેય એમ લખેલું છે. (જુવો બહેરામચરત. કરદો ૮ મો.) તેમ આ મંઠો તે અર્દશીરની મદદે આવેલો લાગે છે.

૨. બોલે બોલ અર્દશીર પ્રમાણે થાયે. “ પોતાની બેસવાની જગાએ ”.

હતો (તેટલામાં) પાર્સના આદમીઓમાંથી થોડાંએક માણસો કે જોઓ અર્દશીરની દુઃખી થાયાં હતાં તેઓએ પોતાની મતા તથા પુંજ તથા કાયા અર્દશીરની આગલ ધરી, અને એક દીલી (તથા) તાબેદારી જાહેર કરી.

૬૧ અને જે જગોને “ રામશે અર્દશીર ” કરીને કેહેછે ત્યાં જ્યારે (અર્દશીર) પોહોંતો ત્યારે ત્યાં એક મોહોટાં મનનો ઇસક્રહાની મરદ “ બનાક ” નામનો કે જે અર્દશીરના હાથથી નહાસીને તે જગે રેહીશું કરી પડ્યો હતો, તે પોતે (પોતાના) ૬-છોકરાઓ (તથા) ઘણા સીપાહો તથા લશકર સાથે અર્દશીરની નજદીક આવ્યો.

૬૨ અર્દશીર “બનાકથી” બીહીધો કેરખેને પકડીને અર્દશીરને હવાલે કરે.

૬૩ પછી બનાક અર્દશીરની આગલ આવ્યો અને સોગન ખાધા, અને બેશકી આપી (વચન આપ્યો) કે જ્યાં સુધી હું જીવતો રહીશ ત્યાં સુધી હું પોતે (માહારાં) ફરજદો સાથે તાહારે તાબેદાર રહીશ.

૬૪ અર્દશીર ખુશી થયો, (અને) તે ગામડાને “ રામશે અર્દશીર ” નામ રાખવા ફરમાવ્યું.

૬૫ “બનાક” ને સવારોની સાથે તે જગાએ છોડીને પોતે દરીઆ કીનારે ગયો.

૬૬ જ્યારે તેને (અર્દશીર) દરીઓ નજરે જોયો ત્યારે યજ્ઞદાંતાં શુકરાના કીધા, અને ત્યાંનાં ગામનું નામ “ બનાક અર્દશીર ” રાખ્યું (અને) દરીઆ (ના કીનારા) પર ૧૦ આતશ બેહેરામો પરથવા ફરમાવ્યું; અને ત્યાંથી પાછો બનાક તથા સવારોની આગલ આવ્યો, અને સીપાહોને તૈયાર કરીને સવાબકાર આદર ફરેખાગની દરગા-

૧. શાહનામામાં “ તબાક જંગી ” અસલ પેહેલવી ૧૫૫૧ ને ફારસીવાલાઓએ તબાક વાંચવાથી નામમાં ફેર પડ્યો છે.

૨. અસલના પાદશાહ પેહેલવાનો જ્યારે પોતાનાં કામોમાં મુરાદમંદયાતા હતા તે વખતે દીનને લગતા ધરમખાતાંઓ તથા આતશ બેહેરામો રચાપતા હતા તેની આવે ગવાહી છે. હાલના આપણા સેધ્યાઓ એમ કરેછે કે ?

હે ગયો, અને તેહની પાસે મુરાદ માંગી, અને ત્યાર બાદ અર્દવાન સાથે લડાઈ કરવા ગયો. અને તે બધા અર્દવાનના સીપાહોને કતલ ક્રીધા, (અને) માલ, ખજનો, તથા ઢોરો તથા તમામ ચીજ તેની પાસથી છીનવી લીધી, (અને) પોતે “ ઈસ્તખર ” (આવીને) બેઠા.

૬૭ કેરમાન તથા મકરેસ્તાન (તથા) પાર્સ (અને) આબુબાબુના સીપાહોને ઘણી સંખ્યામાં જમા ક્રીધા (અને) અર્દવાન સામને લડાઈ કરવા મોકલ્યા.

૬૮ ચીઆર મહીનાં (સુધી) દરરોજ લડાઈ તથા કતલ ઘણી થાઈ. અર્દવાને આબુબાબુ (નાં શેહેરો) જેવાંકે રૂએ દોબાહવંદ, કેરમાન, તથા પદશખ્વારગરથી સીપાહો તથા લશ્કર મંગાવ્યું.

૬૯ કયાનીઓનું ખોરેહ અર્દશીરની સાથે હતું તે સખબથી અર્દશીરે કતેહ મેલવી; તેણે અર્દવાનને કતલ ક્રીધો, અને તમામ માલ તથા ખજનો અર્દશીરનાં હાથમાં આવ્યો અને અર્દવાનની બેઠીને પોતાની બાયડી ક્રીધી.

૭૦ તે પાછો પાર્સ આવ્યો અને એક શેહેર કે જેનું નામ “ ખોર એ-અર્દશીર ” કરીને બોલાય છે તે વસાવ્યું. એક મોહોટો તલાવ ખોદીઓ, (અને) તેની મારફતે (શેહેરની અંદર) ચાર નેહેરોનું

૧. અસલી ઇરાની પાદશાહો લડાઈપર ચા બીજે કામે જવા આગમચ પોતાના કેબલા સનમુખ આવીને અહુરમજદથી મુરાદ ચાહાતા હતા.

૨. કેરમાનનો પ્રાંત ઇરાની આખાતની ઈશાન ખુને અને પાર્સની પૂર્વ બાજુએ આવ્યો છે. એનો કોરુટા તરફનો ભાગ પાહાડી ને ચોડો રેતાલ છે. એ પ્રાંતમાં ખેતીને માટે નેહેરો ખોદીને પાની ચલાવવામાં આવતું હતું.

૩. મકરાન, અથવા ગેદરુસીઆને નામે હાલ ઓલખાતો પ્રાંત અરબી સમુદ્રની ઊતર કરમાન્યાની પુર્વ અને સીધું નદીની પશ્ચીમ દીશા તરફનો ભાગ એપ્રાંતે ઘેરાયો હતો.

૪. તેહેરાનની દક્ષીને આવેલું શહેર. આપણા હજરત જરેતોસ્તની જન્મ ભુમી એ હતી. એ આજરબીજનમાં જ્યાર નામના પરવતમાંથી દરજીક નદીને કાંઠે આવ્યું હતું.

૫. કાર્ચીઅન સમુદ્રની દક્ષીને આવેલો પાહાડી મુલક. બુનેદેહેશમાં એ પાહાડને ગીલાનની બાજુએ તપરેસ્તાનમાં આવેલો જણાવ્યો છે.

૬. ખુ = નો અર્થ અટકલે “ લશ્કર ” કરી ક્રીધો છે.

પાણી લાવ્યો. ગોફાઓમાં આતશ પરઠ્યા, મોહટા પાહાડો ખોદ્યા, ફલદ્રુપ કરનારી નદીઓ ચલાવી, ઘણા શેહેરો હાથ કીધાં, સારી આબાદાની કીધી, અને ઘણા આતશ બેહેરામો પરઠવા ફરમાવ્યું.

૭૧ ત્યાર પછી ઘણા સીપાહો તથા બુધ્દી પેહેલવાનો એકઠા કીધા, અને મીડીઆના કુરદોની સામણે લડવા ગયો, ઘણી ખુનરેજ લડાઈઓ થઈ, અને અર્દશીરના સીપાહોએ અતંગ હાલત ભોગવી.

૭૨ અર્દશીર પોતાના સીપાહોથી પરેશાન થાયો; અને રાતના એક બીયાબાનમાં જઈ લાગો કે જ્યાં બીલકુલ પાણી તથા ખોરાક ન હતો. અને (અર્દશીર) પોતે તમામ સવારો તથા ઘોડાઓ સાથે ભુખ્યો તથા પ્યાસો થાયો.

૭૩ તેને દુરથી ભરવાડોનો આતશ જોયો, અને અર્દશીર ત્યાં ગયો. એક બુઢા શખસને ત્યાં જોયો કે જે ગોસ્પંદો સાથે જંગલમાં (તથા) પાહાડોમાં રહેતો હતો. અર્દશીર તે રાતે ત્યાં રહ્યો; અને બીજે દહાડે તે લોકોથી રસ્તો પુછ્યો.

૭૪ તેઓએ કહ્યું કે હાંથી ત્રણ ફરસંગપર એક ગામ છે. ઘણું ખુશકારક તથા ખુશકલ માણસોને તૃપ્તી બીસીઆર છે.

૭૫ અર્દશીર તે ગામ તરફ ગયો, (અને) માણસ મોકલીને પોતાના તમામ સવારોને (પોતાના) મુકામપર બોલાવ્યા.

૭૬ અને મીડીઆનાં સીપાહોએ એમ ધાર્યું કે “ (હવે) આપણે અર્દશીરથી બીલકુલ વગર ધાસ્તીના થાયા છીએ; કારણુ આજેજથી (અર્દશીર) પાછો પાસ ગયો. ”

૭૭ અર્દશીરે ૪૦૦૦ માણસોને તૈયાર કીધાં, (અને) તેઓ ઉપર રાત્રે છાપો માર્યો. અને કુરદ પેહેલવાનોમાંથી ૧૦૦૦ ને કતલ

૧. બુલુલ એસીસ્તાનનું શેહેર. રૂસ્તમ તથા બલનું મુલક.

૨. એ સીડીઆનો પુરાતન મુલક, પરસીસની ઊતરે છે. ખીલારોકી તખ્તીમાં એ મુલકને માડને નામે ઓલખ્યો છે. હયાંના લોકોએ અસલી જરેતોરતી મજહબમાં ઘણી સુતપરસ્તીઓ લાખેલ કીધી હતી.

ક્રીધા, (અને) બીજાંએને જખમી તથા બંદીવાન ક્રીધા ; અને કુરદ પેહેલવાનો પાસેથી ઘણો માલ તથા ખજનો (લઈને તેઓનાં) છોકરાઓ, ભાઈઓ, (તથા ફરબંદો સાથે પાર્સ તરફ રવાના ક્રીધા.

૭૮ (રસ્તા) માં કેરંમનાં હકિમ હકૂતાનબોખનાં સીપાહો તેઓને સાથે થાયા, (અને) તે બધો માલ (તથા) ખજનો (તથા) તમામ ચીજો અર્દશીરનાં સવારો પાસેથી લીધીને કુરારાન (નાં કીલ્લા) માં જપત ક્રીધી, કુરારાન કે જ્યાં કેરમનું મથક હતું ત્યાં (તે બધી લુટ) લાવ્યો.

૭૯ અર્દશીર એવા વિચારમાં હતો કે અરંમ (આરમીનીઆ) તથા આજરબાઇબન તરફ જઈ. કેમકે તેઓ પણ હકૂતાન બુક્તના બેટાઓએ અર્દશીરના સીપાહો ઉપર જે જલ્સી ગુજરી અને નુકસાનો ક્રીધાં તે અર્દશીરે સાંભલવાથી તેણે અંદેશો ક્રીધો કે પ્રથમ પાર્સનું કામ સુધારવું જોઈએ, અને દુશમનોથી નચીત થવું જોઈએ, અને પછી બીજાં શેહેર સાથે મશગુલ થવું. હવે તે હાંગામમાં કુરારાન મધે તે એવો બળવાન અને જખરદસ્ત હતો કે તેના ૫૦૦૦ સીપાહો

૧. કેરમ યાને ક્રીડો. એ ક્રીડાની હકીકત ફીરદોસીના શાહનામામાં હેવી આપી છે કે કબીરા ગામનાં પાહાડપર તે ગામના હકિમ “ હકૂતવાદ ” ની બેટી વણવાનું કામ કરતી હતી. હકૂતવાદની બેટીના હાથમાં એક ફલ આયું તેમાંથી એક ક્રીડો નીકળ્યો જે ક્રીડાને તે છોકરીએ રૂમા રાખીને પાલ્યો ને તે વધીને એક રાક્ષસી કદનો થાયો લોકો તે ક્રીડાની માનતા કરવા લાગ્યા ને હકૂતવાદે કબીરામાં એક ક્રીલ્લો બાંધીને ત્યાં તે ક્રીડાને રાખ્યો. ને એ કેરમ ઉપરથી કેરમાન શેહેરનું નામ પડેલું છે.

૨. અરમીન્યાનો પ્રાંત પુર્વે એરીવાનના જીલ્લાથી પશ્ચીમે કીજલઈરમાક નદી સુધી લાંબો ચાલ્યો હતો. એની ઉત્તરે આર્ધબીરીયાનો પ્રાંત, પુર્વે કેરખાબન સમુદ્ર, અને દક્ષિને સીરીઆના પ્રાંતો છે. આરમીન્યામાં પાહાડો ઘણા છે.

૩. મીડયાનો એક નાહાનો પ્રાંત તે આજરબીબન છે. એ જગાપર મીડ લોકોએ ઘણા આતશખાના પરકયાં હતાં. એનું બીજું નામ “ એત્રોપેટની ” છે.

૪. હકૂતવાદને ૭ બેટા હતા તેથી એનું એ નામ પડ્યું હતું. એ કુરારના કીલ્લાનો હકિમ હતો.

- હતા કેમકે તેણે એકલાએ આબુબાબુએ એકએક બેટાને સીંધ, મ-
કરાંન અને “ ગેદરસ ” (ગેદરસીઆ) માં મોકલ્યા હતા.
- ૮૦ અર્દશીર સીપાહ અને લશ્કરને આબુબાબુથી પાછું અર્દશીર
(ખુરેહ) માં લાવ્યો, અર્દશીરના સીપાહો (તથા) પેહેલવાનો
અતરાફથી પાછા અર્દશીરની આગલ આવ્યા.
- ૮૧ હકૂતૌનબેખ્તે પોતાના તમામ સીપાહોને પાછા (પોતાની) દર-
બારમાં બોલાવ્યા. અર્દશીરે ઘણા સીપાહોને સરદારોની સાથે કે-
રમની લડાઈએ મોકલ્યા.
- ૮૨ કેરમના રખેવાલોએ બધો માલ (તથા) ખબનો (તથા) તમામ
ચીજો “ કુરારાન ” ના કોટ તથા કીલ્લામાં મુકી; અને પોતે પાહ-
ડો તથા ભાગેલી જગાઓમાં સંતાયા હતા.
- ૮૩ અને (તેઓનાં સંતાવાની) અર્દશીરનાં સવારોને ખબર ન હતી,
તેઓ “ કુરાર ” નાં કીલ્લાની નીચે પોહોતા, અને કીલ્લાને ઘેરો
ધાલ્યો.
- ૮૪ અને જ્યારે રાત પડી ત્યારે “ કેરમ ” ના સીપાહોએ તેઓની
ઉપર છાપો મારેઓ અને શબ્દોન કીધું, અર્દશીરના સીપાહોમાંથી
ઘણા એકોને કતલ કીધા. અને ઘોડા તથા હત્યારો તથા લડાઈનો
સામન (તથા) તમામ ચીજો તેઓની પાસથી છીનવી લીધી;
(અને) તેઓને તરાંહ તરાહની રડાપીટ (તથા) કલ્લા કરતા
ખાલી (હાથે) નાગા પાછા અર્દશીરની આગલ મોકલ્યા.
- ૮૫ અર્દશીરે જ્યારે એ પ્રમાણે જોયું ત્યારે ઘણો દલગીર થાયો, (અને)
શેહેરે શેહેર તથા જગો જગોથી સીપાહોને (પોતાની) દરબારમાં
બોલાવ્યા, (અને) પોતે ઘણા સીપાહોની સાથે “ કેરમ ” ની

૧. હાંદુસ્તાનની પશ્ચીમે આવેલો સીંધુ નદી આગલનો મુલક.

૨. મકરાંન અથવા ગેદરસીઆ ઈરાન તથા બલુચીસ્તાનનો મુલક અરબી સમુદ્રની
ઊત્તરે, કરમાન્યાની પૂર્વે, અને સીંધુનદીની પશ્ચીમ દીશા તરફ એ મુલક આવેલો છે.
એ મુલકના લોકો ઘણા જંગલી હતા ને તેઓને ખેતીવાડાનું કામ પણ માલમ ન હતું.

૩. શાહનામામાંનો હકતવાદ.

- લડાઈએ ગયો, અને જ્યારે “કુરાર” ના ક્રીડલા આગલ પોહોંતો ત્યારે “કરમ” નાં સીપાહો બધા ક્રીડલામાં બેઠેલા હતા, અર્દશીર ક્રીડલાની અતરાફ બેઠો.
- ૮૬ અને “કરમ” નાં સરદાર હકુતાન બોખ્તને ૭ બેટા હતા અને દરેક બેટાને ૧૦૦૦ માણસો સાથે દરેક શેહેરપર મુકરર કીધો હતો.
- ૮૭ તે વખતે (હકુતવાદ) નો એક છોકરો જે “અરખસ્તાન” માં હતો તે “અરબો” તથા “મીસરીઝો” માંથી ઘણા સીપાહોની સાથે દર્યાના રસ્તાપર આવ્યો, અને અર્દશીરની સાથે લડાઈ કરવા ઉભો. અને “કરમ” નાં સીપાહો જેઓ ક્રીડલામાં હતા તેઓ સઘલા બાહર આવ્યા, અર્દશીરના સવારો સાથે જીવપર આવીને સખત ઝઘડો તથા લડાઈ કીધી; અને બેઉ બાજુનાં (સીપાહો) માંથી ઘણા માર્યા ગયા.
- ૮૮ અને “કરમ” નાં સીપાહો બાહર આવ્યા (અને) તેઓએ (અર્દશીરનો) (બાહર બવાનો) માર્ગ હેવો બંધ કીધો કે અર્દશીરના સીપાહોમાંથી કોઈ શખસ બાહર જઈ શક્યો નહી, તથા તેઓ પોતાનું બવાનું (તથા) બનવરોનો ખોરાક લાવી શક્યા નહી; અને ભુખમરાથી તમામ આદમીઓ તંગી તથા લાચારીમાં આવી ગયા.
- ૮૯ “મીનો કે અનોશકે પાદાને” લી જ્યારે પાર્સીશી શાંભલ્યું કે અર્દશીરે કરમની રાજધાનીમાં કરમના સીપાહોપર કુતેહ નહી મેલવી ત્યારે તે સીપાહો તથા પેહેલવાનોને તૈયાર કરીને અર્દશીરની રાજધાનીમાં ગયો અને અર્દશીરનો તમામ માલ, ખજૂનો (તથા) દોલત લઈ ગયો.
- ૯૦ જ્યારે તેને (અર્દશીરે) “મીનોક” ની તથા પાર્સના બીજા માણસોની હેવી તરાહની બેવકાઈ શાંભલી ત્યારે થોડોવાર તેનો વિચાર

ક્રીધા (અને મનમાં ધાર્યું) કે કરમના ઝગડાથી હાથ ઉઠાવેા બે-
ઈએ. (અને) પછી તે મીત્રોકની સાથે ઝગડો તથા લડાઈ
કરવા ગયો.

૯૧ તેણે તમામ સીપાહોને પાછા (પોતાનાં) મુકામ ઉપર બોલાવ્યા
અને સરદારોની સાથે મસલેહત ક્રીધી; અને પોતાનો તથા સીપાહો-
નો છુટવાનો ઈલાજ શોધ્યો.

૯૨ ત્યાર બાદ ખાનું ખાવા બેઠો એટલામાં એક તેજ તીર (કુલાલના)
ક્રીડલા પરથી નીચે આવ્યો (અને તે તીર) છેક પર સુધી એક
બકરું ખુમચાપર હતું તેની ઉપર બેઠો.

૯૩ અને તીર ઉપર એમ લખેલું હતું કે, “આએ તીર કરમના નામદાર
શરદારના સવારોએ ફેંકીએ છે, હમુને લાજમ નથી કે તહમો જેવા
મોહોટા માણસ (હમારે હાથે) માર્યા જયો, તેથી હમોએ આએ
બકરાંપર તીર માર્યો છે. ”

૯૪ અર્દશીરે જ્યારે એ પ્રમાણે બેયું ત્યારે સીપાહોને ત્યાંથી ઊપાડીને
(આગલ) ચાલ્યો.

૯૫ કરમના સીપાહો અર્દશીરનીપુઠે દોડ્યા, (અને) બીજા જગોએ
તેઓની ઉપર હેવો ઘેરો નાખ્યો કે અર્દશીરના સીપાહો (ત્યાંથી
આગલ) જઈ શક્યા નહી.

૯૬ અર્દશીર પોતે એખલો દરીઆને ક્રીનારે પડ્યો. અને એમ કહેછે
કે કુર્યાની ખોરેહ દુર હતું તે અર્દશીરની આગલ આવી ઊભું અને

૧. આપણી દીનમાં એ કયાની ખોરેહને આરાધેલું છે. સીરાજઅરસતમાં ૪ ખોરેહને નામ
લઈને આરધાના ક્રીધા છે. ઈરાની ખુરેહ, કયાની ખુરેહ, અખરેત ખુરેહ. અને જરતોશતનું
ખુરેહ. જમયાદયશતમાં જણત્રિય કે હોરમજદને ખોરેહ છે, અમશારપદોને ખુરેહ
છે, તથા પેશદાદી વંડીશના હોશંગને હતું, પછી જમશેદને હતું, પછી જ્યારે તે જુહું બોલ્યો
ત્યારે તે તેનું ખુરેહ જતું રહ્યું અને તે પછી ફરેહુન ઊપર વલગયું પછીનરીમાન કેરશા-
રપની ઉપર, પછી કેકાબાદની ઉપર કયે અપીવંહે ઊપર કએકાઊસ ઊપર કે અરશન
ઊપર કએપસીન ઊપર, કેબીઆરશન ઊપર, કેસીઆવરશન ઊપર કએખુસદો
ઊપર અને પછી જરતોશત પર તે ખોરે ચોહોટયું.

હલુ હલુ ચાલતું હતું, કે જેથી અર્દશીરને તે દુશમનોના હાથમાંથી વગર ઈજાએ ખરાબ માર્ગની જગામાંથી બાહર લાવ્યું. (અને) એક ગામડું જેને “ માન્દ ” કરીને કહે છે ત્યાં તે પોહાંચેઆ.

૯૭ રાતના બે ભાઈઓ એક “ બુર્જક ” અને એક “ બુર્જઆનો ” નામના હતા તેઓનાં ઘરમાં ગયો, અને તેઓને કહ્યું કે “ હું અર્દશીરના સવારોમાંનો એક છું, કે જે કેરમની લડાઈથી લાચારીમાં આવ્યોછું, અને આજનો દહાડો ઉતારો આપવા ફરમાવો, અર્દશીરના સીપાહોની ખબર આવે કે કહી જગોએ તેઓ પડીઆચ ત્યાં સુધી. ”

૯૮ તેઓએ ઘણા અફસોસથી અર્દશીરને કહ્યું કે, “ દુષ્ટ ગનામીનો પર-લ્યાનત હોએ કે તેને આએ ખુંતને હેવો ફતેહમંદ તથા જેરાવર બનાવ્યોએ કે (તેહેની) અતરાફના તમામ માણસોને અહુરમજદ તથા અમશારપંદોની દીનથી ગુમરાહ કીધા છે; અને અર્દશીર જેવો મોહોટો હાકિમ તેહેના તમામ સીપાહોની સાથે તે દુશમનો તથા દરવંદો તથા બુત પરસ્તોને હાથે પુરો આજેજીએ પોહોંચ્યો છે. ”

૯૯ તેઓએ અર્દશીરના ઘોડાને પકડ્યો (અને) ઘરમાં લઈ જઈને તબેલામાં બાંધ્યો, (અને) ઘડી તથા ઘાસ અને “ અસપસ્ત ” (નામનો પાવો ખવારીને) સારી રીતે (તેની) બરદાશત કીધી.

૧૦૦ અને અર્દશીરને બેઠકની જગાપર રીત પ્રમાણે લઈ જઈને બેસાડ્યો. અને અર્દશીર ઘણો ગમગીન હતો, અને વિચાર કરતો હતો.

૧૦૧ અને તેઓએ (યાને બેહુ ભાઈઓએ) દરૂન ઈજાઆ અને અર્દશીરને અરજ કીધી કે “ રોટલી (ખાવા) ની બાજે ધરીને

૧. પેલા કીડો જે માતીને રાક્ષસ જેવો થાયો હતો તે.

૨. અસલના આપણા પાદશાહ પેહેલવાનો બાજ ધરીઆવગર સુંઘરમાં કે સું મુસાફરી-એ ખાનું ખાતા ન હતા તેનો આ દાખલો છે. સાસાની પાદશાહ યજ્ઞદેજરદ શેહેરયારને માટેબી કહે છે કે જ્યારે તે દુશમનોથી આજેજ ધઈને નાહો તે વખતે તેને એક લોટ દલનારના ઘરમાં આસરો લીધો. ને તે બહુ ભુકો થાયો હતો તો પણ ખાનું ખાવાની બાજ ધરવાને માટે બરસમ ન હતી તેથી તેને પેલા આટો દલનારને અગીઆરીમાં મોકલ્યો કે ત્યાંથી બરસમ લાવે, ને ત્યાર પછી બાજ ધરીને ખાનું આએ.

ખાનું ખા, અને ગમ તથા શોક નાં રાખ; કારણ અહુરમજ્દ અને અમશાસ્પંદો આએ ચીજનો ઈલાજ શોધશે, અને તેઓ આએ બીગાડાને એ પ્રમાણે રેહેવા નહીં દેશે; કારણ બેહાક તથા તુરાની અક્રાસીઆબ તથા રૂમીસેકંદરના જીલમ સાથે આખેરેલી યજ્ઞ-દાં તેઓથી રાજ ન હતો, તેઓને પોતાનાં તેજ તથા પોતાનાં ખોરેહથી હેવા ગુપ્ત અને નાબુદ કીધા કે તે (આખી) દુન્યાને રોશન છે. ”

૧૦૨ અર્દશીર તે સખુતથી મનમાં મધન થાયો, (અને) બાજ ધરીને ખાનું ખાધું. તેઓની પાસે દારૂ ન હતો પણ દુધ (અથવા સાકર) આગલ લાયા અને મીયજ્દ ચલાવી આક્રીગાન કીધું.

૧૦૩ અર્દશીર તેઓની ભલાઈ તથા દીનદોસ્તી (તથા) એકદીલી તથા તાબેદારી ઉપર બેશક થાયો. તેને પોતાનો ભેદ “ યુર્જ તથા યુર્જઆત્રો ” ને આપ્યો અને કહ્યું કે “ હું પોતે અર્દશીર છું. હવે આએ જુઓ કે આએ કેરમ તથા તેહના સવારોનો નાશ કરવાનો ઈલાજ કેહેવી રીતે શોધવો બેઈએ ? ”

૧૦૪ તેઓએ જવાબમાં કહ્યું કે “ તહમુને ઈરાન શેહર મેલવવાને માટે હમારાં તન, તથા જન, તથા ધન, દોલત, બાઈડી, તથા છોકરાં (તથા) ઓલાદ હમુને આપવી પડેતો આપીશું.

૧૦૫ પણ હમો એમ ધારીએય કે આએ દરજનો ઈલાજ આએ પ્રમાણે શોધી શકાશે કે એક રીતે તુંને પોતાને હમો એક દુરદેશના મરદ જેવો કાગળ પોહચાડવા બનાવ્યે, અને તું પોતાનું તન તેની (યાને કેરમ) ની બંદગી અને સેવામાં મશગુલ રાખે.

૧૦૬ અને બે દીનથી વાકિફગાર શાગેરદો ત્યાં લઈ બેઈએ, અને યજ્ઞ-

૧. બેહાક, અક્રાસીઆબ તથા સીકંદર એઓ જીલમી તથા ઘાતકી હતા અને અશો માનસોને હેરાન કરતા હતા, પણ યજ્ઞદાએ તેઓને કેહેવી શીકસ્ત આપી તેમ એ કેરમના બુન પરરોભી ઊંધા પડશે.

૨. ખાનુ એ શબ્દના અર્થબાબે શક છે.

દાની મદદથી યજ્ઞદાની તથા અમશાસ્પદાની ઇજ્ઞશને તથા આ-
રાધના કરીએ, અને જ્યારે તે ડેરમનો ખોરાક ખાવાનો વખત
થાએ ત્યારે એમ કરીએ કે તું તાવેલું કાંસું તૈઆર રાખે અને તે
દરજનાં મોઢામાં રેડે એટલે તે મરી જશે. અને તે ગેબી દરજને
યજ્ઞદાની ઇજ્ઞશને તથા આરાધનાથી મારી શકાશે, અને તે તન-
વાલા દરજને તાવેલાં કાંસાંથી મારી શકાશે.

૧૦૭ અર્દશીરે તે (વાત) પસંદ કીધી, અને ખુબ તરીકે ગણી. અને
બુર્જ તથા બુર્જ આત્રોને કહ્યું કે “ હું આએ કામ તમારી મદદથી
કરી શકીશ. ”

૧૦૮ તેઓએ કહ્યું કે “ જે કામ કે તહમો ફરમાવો તેને માટે હમો હ-
મારા તન (તથા) જન આપીએ. ”

૧૦૯ અર્દશીર ત્યાંથી પાછો “ ખોરેહ અર્દશીર ” ગયો અને “ મીત્રોકે
અનોશે પાદાન ” ની સાથે લડાઈ કીધી અને મીત્રોકને માર્યો, (અને
તેહેના) શેહેરો, જગાઓ તથા માલ ખજાનો, તથા તમામ ચીજ
પોતે હાથ કીધી.

૧૧૦ એક શખસને મોકલીને બુર્જ તથા બુર્જ આત્રોને ડેરમના સરદાર-
ની સાથે લડાઈ કરવાને માટે પોતાની પાસે બોલાવ્યા; (અને)
તેઓ સાથે મસલેહત કીધી; અને ઘણા પૈસા તથા દીનાર તથા
કપડાં લીધાં અને પોતે ખોરાસાનનાં (રહેવાસી) નો લેખાસ
લીધો; અને બુર્જ (તથા) બુર્જ આત્રોની સાથે કુલાલનાં કીલ્લાનાં
મથક આગલ પોહોતો, અને (કીલ્લાનાં લોકોને) કહ્યું કે “ હું
એક ખોરાસાનનો મરદ છું, અને આએ બુર્જોર્ગ ખોદા પાસે એક
મુરાદ ચાહું છું તેથી તેની દરગાહમાં પરસતેશ કરવા આવ્યો છું. ”

૧૧૧ તેઓ બુત પરસતોએ અર્દશીરને પેલા બે શખસો તથા માણસો
સાથે દાખલ કીધો અને ડેરમનાં મકાનમાં (તેઓના ઉતારાની)
જગા કીધી.

- ૧૧૨ અર્દશીરે ત્રણ દહાડા તે પ્રમાણે કરમની પરસતેશ ક્રીધી, તથા તા-
બેદારી બહેર ક્રીધી; અને પેલા પૈસા તથા દીનાર તથા કપડા
(ત્યાંના) પુંબરીઓને આપીઆં (અને) હેવું ક્રીધું કે દરેક
જના જેઓ તે ક્રીદલામાં હતા તેઓ અચરત થયા, અને તારીફ
કરનાર થયા.
- ૧૧૩ પછી અર્દશીરે કહ્યું કે એ પ્રમાણે ભલું થાયે જે કરમને ત્રણ દહા-
ડા હું પોતાને હાથે ખોરાક ખવાઈં તો. (કરમનાં) પુંબરીઓ
તથા ખીદમતગારો (તેની માંગણીને) એકમત થયા.
- ૧૧૪ અર્દશીરે એક શખસને મોકલ્યો અને ૪૦૦૦ હોશીઆર તથા
બંદેશાન સીપાહોને (બોલાવી મંગાવ્યા), (અને) તે જગોની
અતરાફ ભાગેલી પાહાડોની જગાઓમાં સંતાવા ફરમાવ્યું, અને
હોકમ ક્રીધો કે આસ્માન રોજે જ્યારે કરમનાં ક્રીદલામાંથી ધુમાડું
નજર પડે ત્યારે મરદાનગી તથા ચાલાકી કરવી, અને ક્રીદલાના
તલીઓ આગલ આવવું.
- ૧૧૫ (અર્દશીરે) પોતે તે દહાડે તાવેલું કાંસું (તૈયાર) રાખ્યું, અને
“ બુર્જ ” તથા “ બુર્જઆત્રો ” એ યજ્ઞદાંની ઈજ્જતને તથા
આરાધના ક્રીધી.
- ૧૧૬ અને જ્યારે ખાવાનો વખત થાયો ત્યારે કરમે દરરોજની માફક
પોકાર ક્રીધો. તેહેની આગમજ અર્દશીરે પેલા બુત પરસ્તોને તથા
ખીદમતગારોને નાશતો ખવારીને મરત તથા બેલાન ક્રીધા હતા.
- ૧૧૭ પોતે પોતાના નોકરો સાથે કરમની આગલ ગયો (અને) પેલું
ગાયે બેલતું તથા ગોરપંદોનું લોહી દરરોજના કાયદા પ્રમાણે કર-
મની આગલ લઈ ગયો, અને જેવું લોહી પીવાને માટે મોહોડું
બિધાયું તેવુંજ અર્દશીરે તાવેલું કાંસું કરમનાં મોહોડાની અં-
દર રેડ્યું.
- ૧૧૮ જેહેવું કાંસું કરમનાં તનમાં ગયું તેહેવોજ તેનાથી હેવો એક કરા-

મનો આવાજ બાહેર નીકળ્યો કે ક્રીસ્તાની અંદરના તમામ લોકો ત્યાં આવી પોહાંતા અને ક્રીસ્તામાં ઘભરાટ મચ્યો.

૧૧૯ અર્દશીરે ઢાલ તથા તલવારપર હાથ માર્યો, અને તે ક્રીસ્તામાં મોહોટી કાપા કાપી તથા કતલ કીધી. અને હોકમ કીધો કે આતશ સલગાવે, કે જેથી ધુમારો પેલા સવારોની નજરે પડે.

૧૨૦ ખીદમતગારોએ તે પ્રમાણે કીધું. અને જે સવારો કે પાહાડમાં (સંતાયા) હતા તેઓએ જ્યારે આએ (ધુમાડ) ક્રીસ્તામાં જોયું તેવાજ દોડતા ક્રીસ્તાનાં મથક આગલ અર્દશીરની મદદે આવ્યા. અને ક્રીસ્તાની પાર પર પડ્યા અને યુમ પાડી કે “ફૂતેહ હોજે બાબકના છોકરા શાહનશાહ અર્દશીરની ” અને પછી તે સીપાહોએ (પોતાની) તલવારો કામે લગાડી.

૧૨૧ અને ક્રીસ્તાના સરદાર અને હુરએક જણ માર્યો ગયો અથવાતો તે ઝડપથી નહાસતાં અને લડાઈની કાપાકાપીમાં ક્રીસ્તા ઉપરથી પડીને મરણ પામ્યો અને બીજાઓએ પનાહ માંગી (અને અર્દશીરની) ખીદમત તથા તાબેદારીમાં આવ્યા.

૧૨૨ અર્દશીરે પેલો ક્રીસ્તો ખોધીને વેરાન કરવાનો હોકમ કીધો, તે જગોએ જેને “ કુલાલતું ગામ ” હેવે નામે બોલાએછે તે વસાવ્યું, ત્યાં સાત આતશ બેહેરાંમો પરઠ્યાં. અને તે ક્રીસ્તામાંથી માલ તથા ખજનો અને સુતું તથા રૂપું એક હજાર ઊંઠપર લાધ્યું, અને (પોતાનાં) તોશીખાનાંમાં રવાના કીધું.

૧૨૩ અને યુર્જ તથા યુર્જઆત્રોને તથા બીજા જંફેશાની કરનારોએને મોહોટો ઈનામનો બદલો આપ્યો. અને તે જગા તથા ગામહું તેઓની સરદારી તથા હાકિમીમાં આપ્યું.

૧૨૪ પેલા કેરમને કતલ કીધા પછી અર્દશીર પાછો ખજના આગલ

૧. અસલ પેહલવી નકલમાં એ બોલ ^{۱۲۱}છે તેને મેં સુધારીને ^{۱۲۲}વાંચીયા છે. પણ એ બોલ તથા એના તરજુમા બાબે શક છે.

આવ્યો તેહેના સીપાહો તથા ખજાના કેરમાન તરફ “ખારખાન”
ની લડાઈએ પોહોતા.

૧૨૫ અર્ધવાનના બેટાઓને (અર્ધશીર) પોતાની સાથે રાખ્યા હતા,
(અને) બે નાહાસીને કાપુલના શાહની નજદીક ગયા હતા.

૧૨૬ તેઓએ પોતાની એક બહેન જે અર્ધશીરની બાએડી હતી તેની
ઉપર કાગલ લખ્યું (અને) પેગામ મોકલ્યો. કે તમે ચારતો
વીશે જે કાંઈ (ખુર) તેઓ કહે છે તે રાત છે કેમકે તું પોતે
પોતાનાં નામવાલાઓ (ખાંનદાનીઓ) તું મોત થઈ પડી છે
અને આએ ધુનેગાર તથા યજ્ઞદાંના દુશ્મને નાલાયક રીતે
(તેઓને) મારી નાખ્યા તે તું વીસરી ગઈ.

૧૨૭ અને તે દુઃખી ભાઈઓ કે જેઓ આબર, સખ્તી, ધાસ્તી તથા
બીહીક અને ફજ્લીથી પારકા મુલકમાં આવ્યાછે અને શેહેરનાં
કામોમાં ગીરફતાર થયા છે; અને પેલા તાહારા કમનસીબ બે
ભાઈઓ કે જેઓને આએ કોલ તોડનારે કૈદ (તથા) બંદીબાને
તથા સજાએ પોહોચાડ્યાછે, અને જેઓ હુમેશા મુરાદમાંગતી
વખત મોત માંગે છે તેઓ સાથની તમામ દોસ્તી અને મોહબતની
ઘંઘાની તે પડતી મેલીછે, અને તે પેલા કોલ તોડનારની સાથે
તાહારો વીચાર એકમલતો કીધો છે, અને જેઓ માર્યા ગયા
તેઓ વીશે તુંને કાંઈભી ફીકર (યા) ગમ નથી.

૧૨૮ માર્યા ગીઆ તે તો ગીઆ ? આજ દીન પછી જે શખસ કોઈભી
ચારતો ઉપર દુન્યામાં ભરોસો રાખશે તે બે સામાન (નિશ્ક-
ળ ?) થશે. હવે આએ (એક રસ્તો છે) કે તુંને જરાભી હમારી
દયા હોય તો હમારો ઈલાજ શોધ, અને (તાહારા) આપનો તથા
ખેશાવદોનો (તથા) તાહારાં કુટુંબનાઓનો કીનો વીસરી નાખ.

૧૨૯ અને આએ કોઈભી દવા નહી થઈ શકે એવું જેહેર હુમોએ

પોતાના વીશવાશું માણસ સાથે તહમારી નજદીક મોકલ્યું છે તે
એ માણસ પાસેથી લેજો અને જ્યારે તમે પેલા ગુનેહગાર તથા
કાલ તોડનારનાં ખાવાની આગમચ આપી શકો ત્યારે આપનેકે
તેજ વખતે તે મરી જશે; અને તું પેલા ખંદવા ભાઈએને છુટા
કર, અને હમોભી પાછા પોતાને શેહેર તથા દેશ તથા જગાએ
આવ્યે.

૧૩૦ અને તું (પોતાનાં) રવાનને બેહેશતી કરશે અને જવે દાનલગી-
નનું નામ હાસેલ કરશે અને બીજી જ્યારતો દુન્યામાં તારા આ
સારાં કામને લીધે ઘણી નામદાર અને માન પામેલી થાશે.

૧૩૧ અર્દશાનની છોકરીએ જ્યારે તે કાગલ (પેલા જેહેરની સાથે
તેણીની ઉપર મોકલેલું) તેહવી તહરાનું બેયું ત્યારે વીચાર કીધો કે
તેજ પ્રમાણે (યાને જેમ કાગલમાં લખ્યું છે તે પ્રમાણે) કરવું
બેઈએ, પેલા ૪ કમનસીબ ભાઈએને બંદીખાનામાંથી છુટા કરવા.

૧૩૨ એક દહાડો અર્દશીર શેકારગાહથી ભૂખો તથા પ્યાસો ઘરમાં
આવ્યો, અને તેહેને (ખાવાની) બાજ ધરી.

૧૩૩ (પેલી) છોકરીએ પેલું જેહેર ભરડેલા અનાજ (અથવા પીસ્તાં)
તથા દુધની સાથે મેલવ્યું, અને અર્દશીરનાં હાથમાં આપ્યું એમ
(કેહેવા) સાથે કે તે બીજાખાનાંની અગાઉ ખાવું ફરમાવ કેમકે
ગરમી તથા મેહનત ઉપર તે સાઈ છે. અર્દશીરે લઈને ખાવા
આહેઉં.

૧૩૪ એમ કહેછે કે પ્રતાપવંત અને કૃતેહમંદ આદર ફરોહખા સુરખ
મરધાની (?) મીસાલે અંદર ઉડેઆ અને (પેલાં) અનાજ
(અથવા પીસ્તાં) ઉપર એવી તો પાંખ મારી કે તે અનાજ (અ-
થવા પીસ્તાં) નું પેલું પ્યાલું તમામ અર્દશીરના હાથમાંથી જમીન
ઉપર પડ્યું.

૧૩૫ અર્દશીર અને (પેલી) બાયડી એવો બંધેએ જ્યારે એ પ્રમાણે જોયું ત્યારે તેઓ હુએરત થયાં. બીલાડાં તથા કુતરાં જે ઘરમાં હતાં તેઓએ તે ખાણું ખાધું અને મરી ગયાં.

૧૩૬ અર્દશીરે જાણ્યું કે તે જેઠેર હતું (અને તે) મહને મારવાને માટે તૈયાર કર્યું હતું. તેજ વખતે મોખદોના મોખદને (પોતાની) સામને બોલાવ્યો, (અને) પુછ્યું કે “ અએ એરવદ ! જે પોતાના ધણીનો જીવ લેવાનો પ્રયત્ન કરે તેહેને શું કરવું ? ”

૧૩૭ મોખદે કહ્યું કે “ તહમો જીવતા રહો, અને (તહમારી) મુરાદે પોહોચો ! ” તે કે જે પોતાના ધણીનો જાણ લેવાનો પ્રયત્ન કરે તો તે મોતની સજને લાયક છે, (તેહેને) કતલ કરવી જોઈએ. ”

૧૩૮ અર્દશીરે કહ્યું કે “ આએ દશ્તાન-દરવંદ જાદી બાએડીને જલ્લાદ (?) ની આગલ લઈજ અને કતલ કરવા દેહે ”.

૧૩૯ મોખદોના મોખદે (પેલી) બાયડીનો હાથ પકડ્યો (અને) બાહેર લાવ્યો. બાયડીએ કહ્યું કે “ આજે ૭ મહીના થયા હું હમેલ સાથ છું (તેહેની) અર્દશીરને ખબર કરો, કારણ અગર જો હું મોતની સજને લાયકની છું (તેથી) આએ ફરજંદ જે હું મારા પેટમાં રાખુંય તેહેનેથી મોતની સજને લાયકનું ગણવું જોઈએ શું ? ” એમ મોખદને (તેણીએ) કહ્યું.

૧૪૦ મોખદે જ્યારે તે સખુન સાંભલ્યો ત્યારે ફર્યો (અને) પાછો અર્દશીરની આગલ ગયો અને કહ્યું કે “ તહમો જીવતા રહો ! આએ બાયડી હાલ હમેલદાર છે, એકવાર જ્યાં સુધી તે જણે ત્યાંસુ-

૧. ઈરાનમાં જો કે પાદશાહો સ્વતંત્ર હતા તો પણ દીન તથા દુન્યાના કાયદામાં માહીતગાર ફકત દસ્તુર મોખદોજ હતા ને કાંઈભી નાજુક બાબતનો ફડચો કરવા દેાએ તો દસ્તુર મોખદોનું મત પુછતા હતા.

૨. આએ ચોપડીમાં ઘણે ઠેકાણે હેવા આશીરવાદના બોલો આવે છે. પાદશાહો સાથે વાતચીત કરતી વેલા દસ્તુરો તથા બીજા દરબારીઓ અદબ અદા જાલવતા હતાને કાંઈભી બોલે તેની આગમચ આશીરવાદ અને દોઆના સખુનો ઓચરતા હતા.

ધી (તેને) કતલ કરવી ને જોઈએ; કારણ અગર જો તે પોતે મોતની સજને લાયકની હોય (તેથી) આએ ફરજદ (તેણીનાં) પેટમાં જ તહમારાં તોખમથી છે તેને મોતની સજને લાયકનું ગણીને મારવું ઘટારત નથી. ”

૧૪૧ અદ્દશીર ગુરસે (થાયો) હતો તેથી કહ્યું કે “ જરા પણ વખત ના થોભ અને તેણીને કતલ કર.” મોખદોના મોખદે બાણ્યું કે અદ્દશીરને ગુરસો ધણો છે અને તેથી (આખરે) પશેમાનીએ પોહોચશે.

૧૪૨ તેણે પેલી બાયડીને કતલ નહી કીધી, તેણીને પોતાને ધર લઇ ગયો અને તેણીને છુપાવી તેને પોતાની બાયડીને કહ્યું કે “ આ-એ બાયડીને પીયારથી રાખજે (અને) કાઢને કંઇથી (એણી વીશે) કેહેતીમા.”

૧૪૩ અને જ્યારે જણવાનો વખત નજદીક આવ્યો ત્યારે તેણીને એક ધણો ખુબસુરત છોકરો જનમ પામ્યો, અને તેહેનું નામ (પેલા મોખદે) શાહપુર રાખ્યું. (અને) ૭ વરસની ઊમરનો થાયો ત્યાં સુધી તેને પાલ્યો.

૧૪૪ અદ્દશીર એક દહાડે શેકારે ગયો, તેણે (પોતાનો) ઘોડો એક ગોરખરની માદા ઉપર છોડ્યો (તેટલામાં) તેનો નર ગોરખર અદ્દશીરની સાંમને આવ્યો અને તેણે ગોરખરે માદાને (અદ્દશીરના પંજમાં-થી) મુક્ત કીધી, અને પોતે મોતને હવાલે થાયો. અને અદ્દશીરે તે ગોરખરને છોડીને ઘોડો (ગોરખરનાં) બચ્ચાં ઉપર દોડાવ્યો; ગોરમાદાએ જ્યારે તે જોયું કે સવારે ઘોડો બચ્ચાંની ઉપર દો-

૧. હાલના સુધરેલાં રાજ્યોમાંથી જો કોઈ હમેલદાર સ્ત્રી ખુનની સજને લાયકની હોએ તો તેને ફાંસી દેતા નથી.

૨. શાહપુરનો અર્થ પાદશાહનો બેટો હોયો થાયે છે. શાહપુર ૧ સો. એને ઈ. સ. ૨૪૦ થી ૨૭૧ સુધી રાજ કીધું. એણે બચપણથી રૂમ સાથે લડાઈઓ કીધી.

ડાંચો ત્યારે જઈને તેણીએ બચ્ચાને મુક્ત કીધું અને પોતે મોત-
ને હવાલે થાઈ.

૧૪૫ અર્દશીરે જ્યારે એ પ્રમાણે જોયું ત્યારે થોભ્યો, તેનું હૈડું બળ્યું
અને ઘોડો પાછો ફેરવ્યો અને મનમાં વીચાર કીધો કે અફસોસ
હોજે માણસ જાત ઉપર ! કેમકે અજ્ઞાનપણું સાથેખી આ મુંગા
ચોપગાંઝાની આખેર મોહબત એક ખીજ તરફ એવી રીતે સંપૂ-
ર્ણ (છે) કે પોતાનો જાન (પોતાની) બાયડી છોડરાને માટે
આપે છે. એ રીતે તેને પેલું ફરજંદ જે (પેલી બાયડીના) પેટમાં
હતું તે યાદ આવ્યું, અને ઘોડાની પીઠપર જેમ બેઠા હતો તેમ
(બેઠાં બેઠાં) મોહોટે આવાજે રડ્યો.

૧૪૬ અને સેનાપતીઝા, તથા બુઝર્ગો (તથા) અમીરો તથા ઉમરાવોએ
જ્યારે એપ્રમાણે જોયું ત્યારે અચરત થાયા અને બધાઝા મોખ-
દાન મોખદની આગલ ગયા (અને કેહેવા લાગા કે) “આએ શું
હોવું જોઈએકે અર્દશીર દીલથી હેવો નીરાશ (થાયો છે) તથા
દુઃખ અને ગમ તેહેને હેવો લાગોછેકે આએ પ્રમાણે તે રડ્યો.”

૧૪૭ મોખદોના મોખદ, તથા ઈરાનનાં સેનાપતીઝા, તથા પુરતીબાનો(?)
(તથા) સરદારો તથા મુખ્ય નવીસીંદાઝા તથા ઈરાનનાં એરવ-
દો (તથા) ઉમરાવો અર્દશીરની આગલ ગયા અને સર નમાવીને
સલામ કીધી, અને કહ્યું કે “તહમો જીવતા રહો આએ પ્રમાણે
(તમો) પોતાને ગમગીન નાં કરો (તથા) દીલમાં દુઃખ તથા
શોક ના રાખો. અગર તેવું કોઈ કામ આવી પડ્યું હોય કે જેનો
કામનાં માણસોથી ઈલાજ કરવો જોઈએ તો હમુને જણાવો કે
(હમો હમારાં) પોતાના તન તથા જાન તથા ધન દોલત તથા
બચ્ચાં તથા છોડરાં તમારી આગલ ધરીએ; અને અગર કાંઈ
આકૃત હોય કે જેનો ઇલાજ કરાઈ નહીં શકાએ (તોખી) તમો
પોતાને તથા હમો દેશના આદમીઝાને દુઃખી તથા ગમગીન
ના કરો.”

૧. અર્દવાનની બેઠી જે અર્દશીરની બાઈડી થાતી હતી અને જેણીએ અર્દશીરને
જેઠેર મુકવાની કેશિશ કરી હતી, અને જેણીને અર્દશીરે કતલ કરવા ફરમાવ્યું હતું.

૧૪૮ અર્દશીરે જવાબમાં કહ્યું કે “ મને હાલમાં ખરાબી નથી પોહોંચી પણ આજે જંગલમાં એક વાચા વગરનાં અજ્ઞાન ઝુંગા ચોપગાંથી આંખે પ્રમાણે ખુદ માહારી નજરે મેં જોયું (ત્યારે) મહને પેલી બાયડી તથા પેલું બેચુનાહ ફરજંદ જે પેલી માયનાં પેટમાં હતું તે પાછું યાદ આવ્યું, અને તેઓ (ચોપગાંઓ) નાં શરીરથી તે લોહિનીં શરીરોનો અંદેશો કરનાર તથા વીચાર કરનાર થાયોછું કે (માહારાં) રવાનને મોહોટો ચુનાહ લાગશે. ”

૧૪૯ મોબદોના મોબદે જ્યારે જોયું કે અર્દશીર પેલાં કામથી પરેમાન થાયો છે ત્યારે સર નમાવ્યું અને તેહેને કહ્યું કે, “ તહમો જીવતા રહો ! (પોતાનાં) માલેકનો હોકમ તોડનાર શખસને મોતની સજાને લાયકનાં ચુનેહગારનાં જેવી સજા મને કરવાનો હોકમ કરો. ” અર્દશીરે કહ્યું કે “ શું કામ એમ બોલે છે ? તારેથી શું ચુનાહ ઘડયો ? ”

૧૫૦ મોબદોના મોબદે કહ્યું, “ પેલી બાયડી તથા પેલું ફરજંદ કે જેને માટે તહમોએ હોકમ કર્યો હતો કે મારી નાખ, તેને મેં મારી નથી નાંખી; (તે બાયડીને ત્યાં) એક છોકરો જનમ્યો છે જે દરેક છોકરાઓ તથા પાદશાહના બેટાઓ કરતાં વધારે સોહામનો તથા વધારે ખુબસુરત છે. ”

૧૫૧ અર્દશીરે કહ્યું કે, “ એ તું શું કહે છે ? ” મોબદાન મોબદે કહ્યું કે “ તહમો જીવતા રહો ! જેમ મેં કહ્યું તેમજ છે ”

૧૫૨ અર્દશીરે હોકમ ક્રીધો કે મોબદોનાં મોબદનું મોહો માણેક, સીકકા, તથા મોહોટાં મોતીઓ તથા ઝવેરાતથી ભરપુર કરે; એટલા વખતમાં એક શખસ આવી લાગો કે જે શાપુરને તે જગોએ લાવ્યો.

૧૫૩ અર્દશીરે પોતાનાં છોકરા શાપુરને બોલ્યો ત્યારે સર નમાવ્યું અને અહુરમજ્દ બોદાએ તથા અમશાસ્પદો અને કયાની ખુરેહ તથા

૧. પેલી બાયેડી તથા તેના પેટમાંના ફરજંદનાં.

૨. ચાને પેલી બાયેડીને કતલ કરવા કહી હતી તે કામથી.

ક્રતેહમંદ આદરાંન શાહનાં ઘણા શુકરાના ક્રીધા (અને) કહ્યું કે
 “ જ મને મલ્યુંય તે (આજ સુધી) કોઈથી હાકેમ તથા પા-
 દશાહને નહીં મલ્યું (હશે), કે સોશયોસનો હજારો (પુરો થ-
 વાની) આગમય રસ્તા ખેજ અને તને પસીન થાઈ, કે ગુજરેલા-
 આમાંથી મહને હાવું સરસ ફરજંદ પાછું મલ્યું. ”

૧૫૪ તેને તે જગાએ જોને “ રખેશાપુર ” કહે છે તે વસાવવાનો હોકમ
 કર્યો અને, ત્યાં દશ આતશ બહેરાંમો તખ્તનશીન ક્રીધાં, અને
 ઘણી દોલત તથા ખજાનો આદરાનશાહનાં મકાનમાં મોકલ્યો,
 અને ઘણા સવાખનાં કામો કરવાનો હોકમ ક્રીધો.

૧૫૫ ત્યાર બાદ અદ્દશીર આસપાસનાં પરગણાંઆમાં ગયો અને ધરાન
 દેશનાં નાહાનાં રાજાઓ સાથે ઘણી લડાઈઓ તથા કતલો
 ક્રીધી. અને હુમેશ જ્યારે તેને એક સરહદ બરાબર મળની ક્રીધી
 કે બીજી સરહદનાં લોકોએ સરકશી તથા નાફરમાંની ક્રીધી.
 તેથી તે રોજે અવલની સરજત વીધે વીચારમાં પડ્યો કે અગર
 ખોદાએ મારાં (નસીબ) માં નહી સરજ્યું હોય કે ધરાન
 દેશને એક પાદશાહતમાં પાછી લવાઈ શકાએ તો (આ બધી મે-
 હનત ક્રીધેલી શા ખપની) ?

૧૫૬ અને તેને વીચાર ક્રીધો કે દાનાંઆ તથા આલમાઓ (તથા) ન-
 બુમીઓ (અને) દાનેશમંદોથી પુછવું જોઈએ. અગર જો એજ
 પ્રમાણે હોય કે ઈરાન દેશની પાદશાહી ચલાવવી મારાં નસીબમાં
 નહી સરજેલી હોય તો શંતોશીત થાવું તથા (જે મલ્યુંય તેને
 માટે) શુકરગુજાર થાવું જોઈએ; (અને) આએ લડાઈ તથા
 ખુનરેજ છોડી દેવી જોઈએ.

૧૫૭ પોતાને આએ વખતની રંજથી આસાન કરવાને માટે તેને પોતા-
 ના વીશવાસુ માણસોમાંથી એકને હિન્દુસ્તાનના નબુમી આગલ
 ધરાન દેશને એક પાદશાહત તલે લાવવા વિષે પૂછવાને માટે
 મોકલ્યો.

૧૫૮ જ્યારે અર્દશીરનો આદમી હિન્દુસ્થાનના નજુમીની આગલ પો-
હોતો (અને) નજુમીએ જહેવો (તે) મરદને બેયો (ને) તે
મરદ વાત કરે તેની આગમજ તેને તે મરદને કહ્યું કે “ પારસી-
આના પાદશાહે તુને આએ કામને માટે મોકલ્યો છે, કે ધરાન
દેશની પાદશાહત એક પાદશાહતમાં મને મલશે કે નહી ? ”—

૧૫૯ આએ ઘડી પાછો ફર, જ (અને) જવાબમાં મારી તરફનો સખુન
તેને આએ કેહે, કે આએ (ધરાનની) પાદશાહત બે વંજીશમાં
જશે, એક તાહારા વંજીશનું; અને એક “મીત્રોકે અનોશે પાદાન”-
ના વંજીશનું; અથવા તો (તે પાદશાહત એક રાજ્યમાં) લવાઈ
શકાશે નહી. ”

૧૬૦ અને તે મરદ પાછો અર્દશીરની આગલ આવ્યો અને હિન્દના
નજુમીનાં જવાબથી અર્દશીરને વાકિફ થીયો.

૧૬૧ અર્દશીરે જ્યારે તે વાત સાંભલી ત્યારે કહ્યું કે “ તે દહાડો મા
આવતો કે દોજખી મીત્રોકનાં વંજીશમાંથી કાઈ શખસ ધરાન દેશ-
પર મુખ્તીઆર થાએ, કારણ જુલમી વંજીશનો, તથા નીચ વંજી-
શનો, મીત્રોક માહારો દુશમન હતો અને તેનાં જ ફરજંદો
છે તે બધાં માહારા તથા માહારા ફરજંદોના દુશમન છે, અગર
જે તેવો શકતીવાન થાશે અને (પોતાનાં) બાપનો ક્રીનો લેવા
ચાહશે તો મારાં ફરજંદોને ઇજા પોહોચાડનાર થાશે. ”

૧૬૨ અર્દશીર ગુસ્સાથી અને ક્રીનાથી મીત્રોકનાં રાજ્યમાં ગયો અને
મીત્રોકનાં બધાં ફરજંદોને કતલ કરવાનો હોકમ થીયો.

૧૬૩ મીત્રોકની એક ૩ વરસની છોકરી હતી તેને દાઈઆ છુપી રીતે
બાહર લાવી, તેઆએ તેણીને એક ખેડુતને હવાલે કીધી કે પાળે
અને તેણી ઉપર ધ્યાર રાખે.

૧૬૪ ખેડુતે તે પ્રમાણે કીધું. તેણે પેલી છોકરીને સારી રીતે પાલી;
અને જ્યારે થોડાં વરસ થાયાં ત્યારે (તે) છોકરી સ્ત્રીની

ભિમરે પુગી, અને તે તન, શોભા તથા દેખાવ તથા ચાલાકીમાં, તથા કુવતમાંથી હેવી થાઈ કે બધી સ્ત્રીયો કરતાં વધારે સારી તથા વધારે ચહડતી થાઈ.

૧૬૫ વખત સંભેગે સરજતથી એક દહાડો અર્ધશીરનો શાપુર તે શેહે-રમાં આન્થો, (અને) શેકારે ગયો અને (તેની) પોતાની સાથે પુઠે ૯ સવારો સાથે (લઈને) જ ગામડામાં પેલી છોકરી હતી તાંહ ગયો.

૧૬૬ નસીબ બેગે પેલી છોકરી કુવાના વરાપર હતી અને પાણી કાઢા-ડતી હતી, અને ચોપગાંઓને પાણી પાતી હતી.

૧૬૭ ખેડુત કાંઈ કામ સર (બાહેર) ગયો હતો. છોકરીએ બ્યારે શાપુરને તથા સવારોનો બેચા ત્યારે ભીડી અને સલામ કીધી (અને) કહ્યું કે “ દરસ્ત ! ભલે પધારોજી ! અહીંયાં બેસવું ફરમાવો. કારણ (આએ) જગા રટ્યામની છે (અને) ઝાડોનો છાયો થંડો છે, અને (આએ) વખત ગરમીનો છે. હું (કુવામાંથી) પાણી ખેંચું અને તહમો અને જનાવરો પાણી પીયો ત્યાં લગી (બેસો). ”

૧૬૮ શાપુર થાક તથા ભુખ (અને) તરસને લીધે ગુસ્સે થાયો, અને તેણે છોકરીને કહ્યું કે “ પણ તે રીમન (થાય). હમુને તાહરં પાણી ખપે નહી. ”

૧૬૯ છોકરી (ત્યાંથી) ચીંતાથી ચાલી ગઈ અને એક બાબુએ બેઠી.

૧૭૦ શાપુરે (પોતાના) સવારોને કહ્યું કે “ કુવામાં વાસન નાખો અને પાણી ખેંચો, તેટલાં આપરે બાજ ધર્યે, અને જનાવરોને પાણી પાઓ. ”

૧૭૧ સવારોએ તે પ્રમાણે કીધું અને વાસન કુવામાં નાખ્યું. વાસન મો-હોટું હોવાને લીધે તે પાણીથી ભરપુર થાયું ત્યારે (સવારોથી) ઉપર ખેંચી શકાયું નહી. અને છોકરી (એ બધું) દુરથી બેતી હતી.

૧૭૨ શાપુરે જ્યારે જોયું કે સવારે કુવામાંથી વાસન ખેંચી શક્યા નહી ત્યારે ગુસ્સે થાયો, (અને) કુવાના વરા ઉપર ગયો અને સવારોને ગાળો દીધી (અને) કહ્યું કે “તહમુને શરમ અને હઝેફ હોએ કે એક બૈરીનાં કરતાંભી તમો વધારે નખલા તથા વધારે યુક્તિ વગરના છેઓ.” અને તે દોરડું સવારોનાં હાથમાંથી લીધું અને શરીરપર બેર કરીને તેણે કુવામાંથી વાસન ઉપર ખેંચ્યું.

૧૭૩ (જ્યારે શાપુરે કુવામાંથી વાસન ખેંચ્યું તે જોયું ત્યારે પેલી) છોકરી શાપુરના બેર તથા હુશીઆરી તથા કુવતથી અચરત થઈ. જ્યારે તેણીએ તે જોયું ત્યારે તે છોકરી જે બેર અને યુક્તિ અને કુવતમાં પાક બત હતી તેણે પોતે કુવામાંથી વાસન ઉપર ખેંચ્યું (અને) દોડતી શાપુરની આગલ ગઈ ને સર નમાવી આફરીન કીધી અને કહ્યું કે “ જીવતો રહેજે ! અએ ઉતમ મરદ અદશીરના શાપુર ! ”

૧૭૪ શાહપુર હસયો અને તેણે છોકરીને કહ્યું કે “ તું કેમ બણેચ કે હું શાપુર છું ? ”

૧૭૫ છોકરીએ કહ્યું કે “ મે ધણા જણાઓથી સાંભળ્યું હતું કે (આખાં) ઈરાન દેશમાં તું અદશીરના શાહપુરના જેવો બેર તથા કુવત તથા કદ તથા શોભા તથા દેખાવ તથા ચંચલાઈમાં એક સવાર નથી. ”

૧૭૬ શાપુરે છોકરીને કહ્યું કે “ સાચું કેહે કે તું કોણના ફરજંદા માંની છે ? ”

૧૭૭ છોકરીએ કહ્યું કે “ હું આએ ખેડુત કે જે આએ ગામડાંમાં રહેછે તેની બેટી છું. ”

૧૭૮ શાહપુરે કહ્યું કે “ તું સાચું નહી કેહેતી, કારણ કે ખેડુતોની છોકરીઓ હેવી હુશીઆરી (તથા) બેર તથા દેખાવ તથા ખુબી નહી ધરાવતી કે જેહેવી તું ધરાવેછે; માટેબંહવેહેર તું સાચું નહી કેહે તોહાં સુધી (તોડે આવેલું) હું કબુલ નહી કરવાનો. ”

૧૭૯. છોકરીએ કહ્યું કે “ આગર જે તું માહારાતન તથા જનને બચાવ-
વાની કબુલાત આપે તો હું સાચું કહું. ”

૧૮૦. શાહપુરે કહ્યું કે “ રક્ષણ આપેહું. તું બીહ મા. ”

૧૮૧ છોકરીએ કહ્યું કે “ હું મીત્રોકેઅનોશેપદાનની બેઠી છું, અને
અર્દશીરની બીહીકથી મહને હાંલાવવામાં આવીછે. મીત્રોકના
૭ ફરજદોમાંથી માહારા સીવાય બીજું કોઈ (જીવતું) રહ્યું નથી.”

૧૮૨ શાહપુરે ખેડુતને પોતાની આગલ બોલાવ્યો, અને (પેલી) છો-
કરીને પોતાની બાયડી તરીકે કબુલ કરીધી. અને તે રાત (શાહ-
પુર) તેણીની સાથે રહ્યો.

૧૮૩ નસીબાથી એમ થવાનું હશે તેથી તેજ રાતે (પેલી છોકરીને)
શાપુરનાં હોરમજદનો હમેલ રહેજો. શાહપુરે (તે) છોકરીને
ધ્યાર તથા વાહાલથી રાખી. શાહપુરનો હોરમજદ તેણીથી જન-
ખ્યો. અને તે ૭ વરસની જામરનો થાયો તાંહ સુધી શાહપુરે
હોરમજદને (પોતાના) બાપથી છુપો રાખ્યો.

૧૮૪ એક દહાડો તે અર્દશીરના ઉમરાવોના છોકરાવોની સાથે રમત-
નાં મેદાનમાં ગયો અને ચોગાન રમતો હતો.

૧૮૫ અર્દશીર અર્દશીરનાં મોબદાન મોબદ તથા ધણા એક સરદારો
(તથા) ઉમરાવો (તથા) બુઝાંગોની સાથે ત્યાં બેઠો હતો
(અને) તેઓ તરફ જોતો હતો.

૧૮૬ અને હોરમજદ પેલા છોકરાઓથાને મરદાનગીની રમતોમાં
ગાલેબ અને લડાએક હતો. બનાવ બનવાનો હશે તે સખબથી
તેઓની ચોગાન લાકડીઓમાંથી એક દરીની ઉપર મારવામાં
આવી અને તેની દરી અર્દશીરની આગલ પડી.

૧૮૭ અર્દશીરે કાંઈપણ જાહેર કરીધું નહી. બધા છોકરાઓ ચુપકીદા

૧. શાપુરનો બેટો હોરમજદ એને ઇ. સ. ૨૭૧ થી ૨૭૨ સુધી રાજ્ય કર્યું. એ પાદશાહ
ધણો નબલો હતો. એના વખતમાં માની નામના ઠગારાએ પોતાનો ધર્મ ફેલાવ્યો હતો.

થઈને ઉભા રહી ગયા, અને અર્દશીરના દમામને લીધે તેની આગલ જવાની કોઈએ હાંમત કીધી નહી.

૧૮૮ હોરમજદ હાંમતથી ગયો અને દડી જાયકીને હાંમતથી ફેંકી બુમ પાડી.

૧૮૯ અર્દશીરે પેલાઓને પુછ્યું કે “ આએ છોકરો કાણ છે ? ” તેઓએ કહ્યું કે “ તહમો જીવતા રહો ! હમો એ છોકરાને નહી આજખતા. ”

૧૯૦ અર્દશીરે એક શખસને મોકલીને (પેલા) છોકરાને (પોતાની) આગલ બોલાવ્યો (અને) કહ્યું કે “ તું કાણનો છોકરો છે ? ”

૧૯૧ હોરમજદે કહ્યું કે “ હું શાહપુરનો છોકરો છું. ”

૧૯૨ તેને (યાને અર્દશીરે) તેજ વખતે એક શખસને મોકલીને શાહપુરને તેડાવ્યો અને કહ્યું કે “ આએ છોકરો કાણ છે ? ”

૧૯૩ શાહપુરે શરણ માગેહું, અર્દશીરે બખશીહું. તેણે શાહપુરને માફી બખશી.

૧૯૪ શાહપુરે કહ્યું કે “ તહમો જીવતા રહો ! આએ બેટા માહારો છે, મેં તમારેથી એને આટલાં વરસ છુપો રખ્યો હતો. ”

૧૯૫ અર્દશીરે કહ્યું કે “ જો ! અએ પોતાની ફર્જ નહી બજાવનાર, શાને માટે તે હાલું સરસ ફરજદ ૭ વરસ સુધી માહારેથી છુપું રાખ્યું ?— મહને તો આરમજદ પ્યારો લાગે છે. ”

૧૯૬ (તેને) ઘણું ધનામ તથા પોશાક તેણે આપ્યો અને યજ્ઞદાંની શુકર ગુજારી કીધી. તેણે કહ્યું કે “ ખચીત જમ હિન્દુસ્થાનનાં નજીમીએ કહ્યું હતું તેમજ આએ થાયું. ”

૧૯૭ અને ત્યાર પછી જ્યારે હોરમજદ પાદશાહીએ આવ્યો ત્યારે આખું ઈરાન દેશ એક પાદશાહાતમાં લાવી શક્યો. અને આજુબાજુના નાહાના રાજાઓને હોરમજદ (પોતાની) તાબેદારીમાં લાવ્યો.

૧૯૮ અને ગ્રીસ તથા હિન્દુસ્થાન પાસે ઘણી ખંડની લીધી; અને ઇરાન દેશને વધારે શુશોભીત તથા વધારે ચંચલ તથા વધારે પ્રખ્યાત બનાવ્યું. અને રૂમનો કેસર અને ખતા, અને કાયુલ, અને હિન્દુસ્થાનનાં પાદશાહ, અને તુરકસ્તાનનો ખાકાન, અને બીજા અતરાફના રાજ કરતાઓ મીઠાસ ભરેલી સલામો કરતા તેની દરગાહમાં આવ્યા.

૧૯૯ સલામ તથા શાદી અને રામશનીથી (આએ અર્દશીર બાબકાંનનું જન્મ ચરીત્ર) ખતમ થાયું. બાબકના બેટા શાહનશાહ અર્દશીરનું, તથા અર્દશીરનાં બેટા શાહનશાહ શાપુરનું, તથા શાહપુરના બેટા શાહનશાહ હોરમજદનું રવાન બેહેસ્તી હોજો ! એ પ્રમાણે (માહાઈ ચાહાવું આમીન) થાઓ, એથીભી વધારે આમીન થાઓ !

૨૦૦ રૂસ્તમ મીત્રોઆપાનનું રવાન બેહેસ્તી હોજો કે તેની નકલમાંથી (આએ) લખ્યું છે.— એ પ્રમાણે (માહાઈ ચાહાવું આમીન) થાઓ !

The first part of the paper discusses the importance of the study. It highlights the need for a comprehensive understanding of the subject matter. The second part of the paper presents the methodology used in the study. It describes the data collection process and the statistical analysis performed. The third part of the paper discusses the results of the study. It presents the findings of the research and compares them with previous studies. The fourth part of the paper discusses the conclusions of the study. It summarizes the main findings and provides recommendations for future research.

در خواب دیدن بابک ساسانرا و دختر دادن بدو

- چو دارا برزم اندرون گشته شد
پسر بد مراورا یکی شاد گام
پدر را بدانگونه چون گشته دید
از آن لشکر روم بگریخت اوی
بهندوستان در بزاری بمرد
8 برین هم نشان تا چهارم پسر
شبانان بدندی دگر ساروان
چو کهتر پسر سوی بابک رسید
بدو گفت مزدورت آید بکار
بدرفت بد بخت را سرشبان
چو شد کارگر مرد آمد پسند
6 شبی خفته بد بابک رود باب
که ساسان بپیل زیان بر نشست
هر آنکس که آمد بر او فراز
زبانرا بخوبی بیاراستی
7 بدیگر شب اندر چو بابک بخت
چناندید در خواب کاتش پرست
چو آذر کشب و چو خراک و مهر
همه پیش ساسان فروزان بدی
سر بابک از خواب بیدار شد
8 کسانیکه در خواب دانا بدند
بایوان بابک شدند انجمن
چون بابک سخن بر کشاد از نهفت
9 پر اندیشه شد زانسخن رهنمای
سرانجام گفت ایسرفراز شاه
کهیراکر دیدی تو زینسان بخواب
گراید و نکر این خواب ازو بگذرد
- همه دوده را روز برگشته شد
خرمند و جنگی و ساسان بنام
سر بخت ایرانیان گشته دید
بدام بلا در نیاویخت اوی
ز ساسان یکی کودکی ماند خورد
همی نام ساسانش کردی پدر
همه سالر بارنچ و کار گران
بدشت آمد و سرشبانرا بدید
که ایدر گزارد بید روزگار
همیداشت بارنچ روز و شبان
شبان سرشبان گشت بر گوسفند
چناندید روشنروانش بخواب
گرفته یکی تیغ هندی بدست
برو آفرین کرد و بردش نماز
دل تیره از غم بیاراستی
همیبود با مغزش اندیشه جفت
سر آتش فروزان بیدی بدست
فروزان چو بهرام و ناپید چهار
بهر آتشی عود سوزان بدی
روان و دلش بر ز تیمار شد
بدان دانش اندر توانا بدند
بزرگان فرزانه و رای زن
همه خواب یکسر بدیشان بگفت
نهاد بد و گوش پاسخ سرای
بتاویل این کرد باید نگاه
بشاهی بر آرد سر از آفتاب
پسر باشدش کز جهان بر خورد

- 11 چو بابک شنید این سخن گشت شاد
بفرمود تا نرسبان از رمر
بیامد دمان پیش او با گلیم
بپرداخت بابک ز بیگانر جای
ز ناسان بپرسید و بنواختش
بپرسیدش از گوهر و از نژاد
12 از آن پس بدو گفت کایشهریار
بگویم ز گوهر هر چه هست
که با من نسازی بدی در جهان
چو بشنید بابک زبان برکشاد
که بر تو نسازم بچیزی گزند
بابک چنین گفت آزان پس جوان
نمیره جهاندار شاه اردشیر
سرفراز پوریل اسفندیار
13 چو بشنید بابک فرو ریخت آب
بیاورد پس جامه پهلوی
بدو گفت بابک بکرما بر شو
یکی کاخ پر مایه اورا بساخت
چو اورا بدانکاخ در جای کرد
14 بهر آلتی سرفرازیش داد
- بر اندازه شان یک بیک هدیه داد
بر بابک آمد بروز و بصر
پراز برف پشمین و دل پر زبیم
بدر شد پرستنده و رهنمای
بر خویش نزدیک بنشاختش
شبان زو بترسید و پاسخ بداد
شبانرا بجان گرد پی زینهار
چو دستم بپیمان بگیری بدست
نر در آشکارا نر اندر نهان
ز یزدان نیکی دهش کرد یاد
بدارمت شادان دل و ارجمند
که من پور بیاسانم ای پهلوان
که بهمنش خواندی همی یاد گیر
ز گشتاسپ اندر جهان یادگار
از آنچشم روشن که اودید خواب
یکی اسپ با آلت خسروی
همی باش تا خلعت آرند تو
از آنسر شبانی سرش بر فراخت
غلام پرستنده بر پای کرد
هم از خواستمر بی نیازیش داد

زادن اردشیر بابکان و سرگذشت او با اردوان

- 15 بدو داد پس دختر خویش را
چو نر ماه بگذشت ازین خوبچه
بمانند نامدار اردشیر
همان اردشیرش پدر کرد نام
16 همی پروریدش بمر در نیاز
مر اورا کنون مردم تیز ویر
پسندیده و افسر خویش را
یکی کودک آمد چو تابنده مهر
فزاینده و فرخ و دلپذیر
که باشد بدیدار او شاد کام
بر آمد بر این نیز روزی دراز
همیخواستش بابکان اردشیر

هنرنیز بر گوهرش بر فروز
 کز گفتی همی زو فروز سپهر
 زفرهنگ وز دانش این جوان
 بناهید ماند همی روز بزم
 سوي بابک نامور پهلوان
 سخنگوي و پاکیزه و رهنمای
 سوار یست گوینده و یادگیر
 فرستش بنزدیک ما شادمان
 میان یلان سرفرازش کنم
 نگوئیم کونیست پیوند ما
 بسی خون زمزگان برخ بر فشاند
 همان نورسیده جوان اردشیر
 بخوان و نگر کن بروشنروان
 نویسم فرستم یکی نیک خواه
 دلاور جوان پسندیده را
 کر آید بدان بارگاه بلند
 نباید کر بادی بر او بروزد
 جوانرا زهرگونه کرد شاد
 زفرزند چیزی نباید دریغ
 ز چنی وزربفت شاهنشهی
 جوانشد پرستنده اردوان
 فرستاد دینار و مشک و عبیر
 بدرگاه شاه اردوان شد بری
 بگفتند باشاه ازان بار خواه
 زبابک فراوان سخنها براند
 ببرزن یکی جایگر ساختش
 ز پوشیدنی هم زگستردنی
 بجائی کر فرموده بد اردوان
 جهان کشت چون روی رومی سفید
 همان هدیهائی کر بد ناگزیر

17 پیاموختندش هنر هرچر بود
 چنان بد بفرهنگ و دیدار و چهر
 18 پس آگاهی آمد سوي اردوان
 19 کر شیر زیانست هنگام رزم
 یکی نامر بنوشت پس اردوان
 کر ایمرد بادانش و پاک رای
 شنیدم کر فرزند تو اردشیر
 چونامر بخوانی هم اندر زمان
 زبایستهایی نیازش کنم
 چو باشد بنزدیک فرزند ما
 20 چو آن نامه شاه بابک بخواند
 بفرمود تا پیش او شد دبیر
 بدو گفت کاین نامه اردوان
 من اینک یکی نامر نزدیک شاه
 بگویم کر اینک دل و دیده را
 فرستادم و دادمش نیز پند
 توان کن کر از رسم شاهان مزد
 در گنج بکشاد بابک چو باد
 زرین ستام و زگوبال و تیغ
 زدیبا و دینار و انسب و رچی
 بیاورد گنجور پیش جوان
 بسی هدیهها نیز با اردشیر
 ز پیش نیا کودک نیک پی
 21 چو آمد بنزدیکی بارگاه
 جوانرا بصر اردوان پیش خواند
 بنزدیکی تخت بنشاختش
 فرستاد هرگونه خوردنی
 خود و نامداران بیامد جوان
 چو کرسی نهاد از بر تخت شید
 پرستنده پیش خواند اردشیر

فرستاد نزدیک شاه اردوان
 بدید اردوان آن پسند آمدش
 پسر وارمهر حمیداشتش
 بمیخوردن و خوان و نخبچیر گاه
 همیداشتش همجو پیوند خویش
 23 چنان بد که روزی بنخبچیر گاه
 همیراند با اردوان اردشیر
 پسر بود شاه اردوانرا چهار
 بهامون بدید آمد از دور گور
 همه باد پایان بر انگیختند
 همیتاخت پیش اندرون اردشیر
 بزب بر سرین یکی گورنر

24 پیامد هم اندر زمان اردوان
 بتیریکر این گور افگند گفت
 چنین داد پاسخ بشاه اردشیر
 پسر گفت این را من افگنده ام
 25 چنین داد پاسخ باو اردشیر
 یکی دیگر افگن بر این هم نشان
 26 پر از خشم شد زان سخن اردوان
 بدو تند گفت این غذا منست
 ترا خود بزم و بنخبچیر گاه
 بدان تا ز فرزند من بگذری
 برو تازی اسبان مارا ببین
 بر آن آخور اسب سالار باش

27 پیامد پر از آب چشم اردشیر
 یکی نامه بنوشت نزد نیا
 که مارا چه پیش آمد از اردوان
 همه یاد کرد آن کجا رفته بود
 28 چون آن نامه نزدیک بابک رسید
 دلش گشت از آنکار پرورد و رنج

فرستاد بابک پهلوان
 جوانمرد را سودمند آمدش
 زمانی ز تیمار نگذاشتش
 نبود بجز با جوانمرد شاه
 جدائی ندادش ز فرزند خویش
 پراگنده شد لشکر و پور شاه
 جوانمرد بد شاه را دلپذیر
 از آن هر یکی چون یکی شهریار
 از آن لشکر کش برخاست شور
 همی کرد با خوی بر آمیختند
 چو نزدیک شد در کمان راند تیر
 گذر کرد برگور پیکان و پر

بدید آن کشاده بر آن جوان
 که باندیت آنکس روان باد خفت
 که این گور را من فگندم بزیر
 همان جفت را نیز جوینده ام
 که دشتی فراخست و هم گور و تیر
 دروغ را گنا هست با سرکشان
 یکی بانگ برزد بصر جوان
 که پرورن آئین و راه منست
 چرا بد باید همی با سپاه
 بلندید گزینی و کند آوری
 همان جایگر نزد اسبان گزین
 بهر کار با هر کسی یار باش

بر آن آخور تازی اسبان امیر
 پر از غم دل و سر پر از کینیا
 که درد تنش باد و رنج روان
 که شاه اردوان از چه آشفته بود
 نکرد آن سخن هیچ بر کس بدید
 بیاورد دینار چندی ز گنج

ټپوني بر افگند و مردې سوار
 يکې نامر فرمود زې اردشير
 چو رفتي بنځاچير يا اردوان
 پرستنده تو نه پيوند اوي
 که خود کرده تو بنا بکزدې
 مگردان ز فرمان او هيچ روي
 بنامه درون پنډېا دادمت
 دگر خواه تا بگذرد روزگار
 بيامد دوان تا بر اردشير
 دلش سوي نيرنگ او رند گشت
 نه اندر خور خویش جائي گريد
 ز پوشيدنېها و از خوردني
 مي و جام و رامشگران يار اوي
 بکاخ اندرون بنده ارجمند
 نکاري پر از گوهر و رنگ و بوي
 ابر خواسته نیز گنچور بود
 بدیدار او شاد و خندان يدي

فرستاد نزدیک او ده هزار
 بفرمود تا پیش او شد دبیر
 که ای کم خرد نورسیده جوان
 چرا تاختي پیش فرزند اوي
 نکرد او بتو دشمني از بدې
 کنون کام و خوشنودي اويچوي
 ز دینار لختي فرستادمت
 هر آنکه که این مایه بردي بکار
 نکاوره یون ما جهان دیده شیر
 چون آن نامر بر خواند خورسند گشت
 بنزدیک اسبان سرائي گزید
 بگستران هرگونه گستردي
 شب و روز خوردن بدې کار اوي
 31 يکې کاخ بد اردوانرا بلند
 که گلنار بدنام آن ماچروي
 بر اردوان همچو دستور بود
 بر او گرامی تر از جان بدې

فریفته شدن کنیزک اردوان بر اردشير و گریختن

او با کنیزک سوي پارس

دلش گشت ازان خرمي شادکام
 جوان در دل ماه شد جایگیر
 همانا بشب روز نزدیک شد
 گره زد بروجند و میسود دمت
 همیداد نیکی دهش را درون
 پر از گوهر و بوی و مشک و عیبر
 چو بیدار شد تنگ در بر گرفت
 بدان موي و آنروي و آنرنگ و بوي
 که پر غم دلم را بیاراستي

32 چنان به که روزي بر آمد بیام
 نگه کرد خندان لب اردشير
 همیپود تا روز تاریک شد
 کمندی بر آن کنگره در بستم
 بگستاخي از باره آمد قرون
 چو آمد خرامان بر اردشير
 ز بالین دیبا سرش بر گرفت
 نگه کرد برنا بر آن خوبروي
 بدانصاه گفت از کجا خااستي

دل و جان بمهر تو آکنده ام
 که از من بود شاد و روشن روان
 بگیتی بدیدار تو زنده ام
 درفشان کنم روز تاریک تو
 شکست اندر آمد باموزگار
 سرای کهن دیگر را سپرد
 پر از غم شد و تیره گشتش روان
 سپید بمهر پسر داد پارس
 ز درگاه لشکر بهامون برند
 از آن پر روشندل و دستگیر
 وزان آگهی رای دیگر گرفت
 بهر سو همی جست راه گریز
 ز اختر شبان روان روشنروان
 همی باز جست اختر و راه خویش
 ازین پس کرا باشد آمرزگار
 بدان تا کند اخترانرا نگاه
 نگر کرده شد طالع شهریار
 سخن گفتن از طالع و راز شان
 کنیزک بهرداخت ز اختر شناس
 همیداشت گفتار ایشان بیاد
 که بکشد آن راز با اردوان
 ز کاخ کنیزک بر شهریار
 همان گشت او بر چرخ و چون و چند
 ز چیزی بپیچد دل شهریار
 نیبید نژادی و کند آوری
 جهاندار و نیک اختر و سودمند
 ز گفتار ایشان غمی گشت بیخست
 کنیزک پیامد بر اردشیر
 که یکروز نشکیمی از اردوان

چنین داد پاسخ که من بنده ام
 دلارام و گنجور شاه اردوان
 کنون گر پذیری مرا بنده ام
 بیایم چو خواهی بنزدیک تو
 چو لختی بر آمد بر این روزگار
 جهان دیده بیدار بابک بمرد
 چو آگاهی آمد سوی اردوان
 گرفتند هر مهتری یاد پارس
 بفرمود تا کوس بیرون برند
 جهان تیره شد بر دل اردشیر
 دل از لشکر اردوان بر گرفت
 که از درد او بد دلش پرستیز
 33 وزان پس چنان بد که شاه اردوان
 بیاورد چندین بدرگاه خویش
 همان نیز تا گردش روزگار
 فرستاد شان نزد گلنار شاه
 سه روز اندر آن کار شد روزگار
 چو گنجور بشنید آواز شان
 بسر روز تا شب گذشت سه پاس
 پر از آرزو دل لبان پر زباد
 چهارم بشد مرد روشنروان
 برفتند بازیچها در کنار
 34 بگفتند راز سپهر بلند

کز این پس کنون تا نه بس روزگار
 که بگریزد از مهتری کهتری
 35 وزان پس شود شهر یاری بلند
 دل نامور مهتر نیک بخت
 36 چو شد روی کشور بکردار قهر
 چو دریا بر آشفست مرد جوان

- 37 کنیزک بگفت آنکر روشنروان
 سخن چون ز گلنار از ایشان شنید
 دل مرد بر ناشد از گفته تیز
 بدو گفت گرمی بایران شوم
 تو یا من سکالی که آئی براه
 اگر با من آئی توانگر شوی
 38 چنین داد پاسخ که من بنده ام
 همیگفت بالب پر از باد سرد
 چنین گفت با ماهروی اردشیر
 کنیزک بیامد بایوان خویش
 39 چو شد روی گیتی ز خورشید زرد
 کنیزک در گنجها باز کرد
 ز یاقوت و ز گوهر شاهوار
 بیامد بجائی که بودش نشست
 همی بود تا شب بر آمد ز کوه
 از ایوان بیامد بکردار تیر
 جهانجوی را دید جامی بدست
 40 دو اسب گرانمایر کرده گزین
 جهانجوی چون روی گلنار دید
 هم اندر زمان پیش بنهاد جام
 پیوشید خفتان و خود بر نشست
 همان صاخر بر دگر بارگی
 از ایوان سوی پارس بنهاد روی
 چنان بد که بیما پروی اردوان
 ز دیبا نه برداشتی دوش و یال
 چو آمدش هنگام بر خواستن
 کنیزک نیامد ببالین اوی
 بدر بر میاه ایستاده بپای
 ز درگاه بر خاصیت سالار بار
- همیگفت با نامدار اردوان
 شکبائی و خاموشی بر گزید
 وزان پس همیجست راه گزیز
 زری سوی شهر دایران شوم
 که ایدر بباشی بنزدیک شاه
 همان بر سر کشور افسر شوی
 نباشم جدا از تو تا زنده ام
 فروریخت از دیدگان آب زرد
 که فردا ببايد شدن ناگزیر
 بکف بر نهاده تن و جان خویش
 بنخم اندر آمد شب لاجورد
 زهر گوهری جستن آغاز کرد
 ز دینار چندانکه بودش بکار
 بدانخانه بنهاد گوهر بدست
 بدخفت اردوان جای شد پیگروه
 بیاورد گوهر بر اردشیر
 نگهبان اسبان همه خفته مست
 بر آخور چران همچنان زیرین
 همان گوهر سرخ و دینار دید
 بزد بر سر تازی اسبان لجام
 یکی تیغ زهر آبداده بدست
 نشست و برفتند یکبارگی
 همیرفت شادان دل و راهجوی
 نبود شب و روز روشنروان
 مگر چهر گلنار دیدی بقال
 بدیبا سرگاهش آراستن
 بر آشفت و بیجان شد از کین اوی
 بیاراستر تخت و تاج و سرای
 بیامد بر نامور شهریار

آگاهی یافتن اردوان از گریختن اردشیر با کنیزک و تاختنش از عقب ایشان

- 44-45 بد و گفت گردنکشی بردرند
هر آنکس کجا مهتر کشورند
- پرستند کانرا چنین گفت شاه
که گلزار چون راه و آئین نگاه
- ندارد نیاید ببالین من
مگر باشد اندر دلش کین من
- بیامد هم آنگاه مهتر دبیر
که رفتست بیگاه دوش اردشیر
- وز آخر ببرد است خنک سیاه
که بد باره نا مبردار شاه
- 46 هم آنگاه شد شایر دلدیز
که گنجور او رفت با اردشیر
- دل مرد جنگی بر آمد ز جای
ببالای بور اندر آورد پای
- 49 سواران جنگی فراوان ببرد
توگفتی هم پاره آتش سپرد
- بره بر یکی نامور دید جای
بسی اندر و مردم چار پای
- بپرسید از ایشان که شبگیر دور
شنید هیچکس بانگ نعل ستور
- دوتن بر گذشتند پویان براه
یکی جنگ و دیگری سیاه
- 50 یکی گفت کایدر برو بر گذشت
دوتن برد واسب اندر آمد ز دشت
- 56 بدیم سواران یکی عزم پاک
چو اسمی همی بر پراگند خاک
- 57 بدستور گفت آنزمان اردوان
که این عزم باری چرا شد روان
- 58 چنین داد پاسخ که این فراوست
بشاهی ز نیک اختر پر اوست
- گر این عزم بر تابد اورا بتاز
همه کار گردد بما بر دراز
- فروید آمد آنجایگر اردوان
بخورد و بر اسود و آمد دوان
- 51 همی تاختند از پس اردشیر
بپیش اندرون اردوان با وزیر
- جوان با کنیزک چو باد دمان
نپرداخت از تاختن یکرمان
- گرایار باشد سپهر بلند
بر او بر ز دشمن نیاید گزند
- از آن تاختن رنجر گشت اردشیر
بدید از بلندی یکی آبیگر
- جوانمرد پویان بگلزار گفت
که اکنون با رنجر گشتیم جفت
- 42 همیخواست آمد فروید اردشیر
دو مرد جوان دید بر آبیگر
- جوانان باواز گفتند زود
عنان و رکابت بیاید بسود
- که رستی ز کام و دیم اژدها
کنون آب خوردن نیارد بها
- نباید که آبی بخوردن فزود
تن خویش را داد باید درود

بگلنار گفت این سخن یادگیر
 همی تاخت همواره تیره روان
 بگردون بر آور درخشان سنان
 همی تاخت همواره تیره روان
 فلک را بپیمود گیتی فروز
 بسی مردم آمد بنزدیک اوی
 که کی برگزشتند آن دو سوار
 که ایشاه نیک اختر پاک رای
 بگسرد شب چادر لاچورد
 پر از گرد و بی آب گشته دهن
 که چون او ندیدم بایوان نگار
 کز ایدر مگر باز کردی بجای
 که اکنون دگرگونه شد داور
 ازین تاختن باد باشد بدست
 ننامر بگو این سخن در بدر
 نباید که آورد شد از عزم شیر
 بدانست گانکار اوشد کهن
 همی داد نیکی دهش را درود

چو از پند کو آن شنید اردشیر
 پس اندر چو باد دمان اردوان
 گرانند رکاب و سیکشد عنان
 55 پس اندر چو باد دمان اردوان
 بدانگر که بگذشت نیمی ز روز
 یکی شارسان دید با رنگ و بوی
 چنین گفت باموید آن نامدار
 56 چنین داد پاسخ بد و رهنمای
 بدانگر که خورشید برگشت زرد
 بر این شهر بگذشت پویان دوتن
 یکی عزم بود از پس یکسوار
 58 چنین گفت با اردوان کد خدای
 سپر سازی و ساز جنگ آوری
 که بختش پس پشت او برنشست
 یکی نامر بنویس نزد پسر
 نشانی مگر یابد از اردشیر
 چو بشنید زد اردوان این سخن
 بدانشارسان اندر آمد فروز

نامه نوشتن اردوان به پسر خود در باره

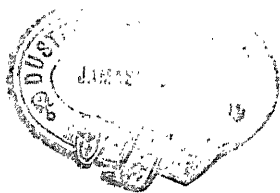
گرفتن اردشیر

بفرمود تا باز گردد نسیاه
 چو شب تیره گشت اندر آمد بری
 که گزی بکار اندر آورد سر
 کز آنسان نرفت از کمان هیچ تیر
 مگو این سخن با کس اندر جهان
 بپرداز چنین گفت کایدستگیر
 که هرگز مبیند نیکی تنش
 ز کار گذشته فراوان براند

59 چو شب روز شد بامداد بگاه
 پیامد دو رخساره هم رنگ نی
 یکی نامر بنوشت نزد پسر
 چنانشد ز بالین ما اردشیر
 موی پارس آمد بجویش نهان
 وز این سو بدریا رسید اردشیر
 تو کردی مرا ایمن از بد کفش
 بر آسود و ملاح را پیش خواند

فگر کرد فرزانه صلاح پیر
 بدانست کونیست خوکی نژاد
 بیامد بدریا هم اندر شتاب
 ز آگاهی نامدار اردشیر
 هر آنکس که بد بابکی در صطخر
 دگر هر که از تخم دارا بدند
 چو آگاهی آمد ز شاه اردشیر
 همیرفت مردم ز دریا و کوه
 ز هر شهر فرزانه و رایزن
 زبان بر کشاد اردشیر جوان
 کسی نیست زان نامدار انجمن
 که نشنید کاسکندر بد نهان
 فیا کان مارا یکایک بکشت
 چو من باشم از تخم اسفندیار
 سزد گرم اینرا نخوانیم داد
 چو باشید بامن بدین یارمند
 چگونید و این را چه پاسخ دهید
 هر آنکس که بود اندران انجمن
 چو آواز بشنید بر پای خاصیت
 60 که هر کس که هستیم بابک نژاد
 و دیگر که هستیم سامانیان
 تن و جان ما سرپر پیش تست
 بدو گوهر از هر کسی برتری
 بفرمان تو کوه هامون کنیم
 چو پاسخ بر آنسان شنید اردشیر
 بر آن مهتران آفرین گسترید
 بنزدیک دریا یکی شارسان
 یکی موبدی گفت با اردشیر
 سرشهر یاری همی نوکنی
 وز آن پس کنی رزم با اردوان
 که اواز ملوک طوایف بکنج

ببالا و چهار و بر اردشیر
 ز فروز اورند او گشت شاد
 بهر سو بر افکند زورق بر آب
 سپاه انجمن شد بر آن آبگیر
 با آگاهی شاه کردند فخر
 بهر کشوری ما بدارا بدند
 ز شادی جوانشد دل مرد پیر
 بنزدیک دریا گروه گروه
 بنزد جهانجوی گشت انجمن
 که ای نامداران روشفروان
 ز فرزانه و مردم رایزن
 چه کرد از فرومایگی در جهان
 بیدای آورد گیتی بمشت
 بهرز اندرون اردوان شهر یار
 وز اینداستان کس نگیریم یاد
 نمانم بکس تخت و تاج بلند
 که پاسخ باواز فرخ نهید
 ز شمشیر زن مرد و از رایزن
 بهر راز دل ما ز گفتند راست
 بدیدار و چهار تو گشتیم شاد
 بنزدیم کین را کمر بر میان
 غم و شادمانی بکم پیش تست
 سزد بر تو شاهی و کند آوری
 بتیغ آب دریا بهر خون کنیم
 سرش برتر آمد ز ناپید و تیر
 بدل در باندیش کین گسترید
 بیفکند و شد شارسان کارسان
 که ایشاه نیک اختر دلپذیر
 بر پارس باید که ببخو کنی
 که دختر جوانست و خسرو جوان
 قزو نیست و زوینی آرم و رفیع

ندارد کسی زین سپس باتوپای	چو برداشتی گاه اورا ز جای
ساخنهای بایسته و دلپذیر	چو بشنید کردن فراز اردشیر
بسوی صاخر آمد از پیش آب	چو برزد سر از تیغ کوه آفتاب
دلش کشت پردرد و تیرۀ روان	خبر شد بر بهمن اردوان

یاری نمودن تباک باردشیر و جنگ کردن با بهمن و فیروزی یافتن

- 61 نکر هیچ بر تخت شاهي درنگ
یکي نامور بود نامش تباک
گر در شهر جهرم بد او پادشا
مر اورا خجسته پسر بود هفت
بیامد ز جهرم سوی اردشیر
چو چشمش بروی سپید رسید
بیامد دمان پیش او بوس داد
فراوان جهانجوی بنواختش
- 62 پرانیدش شد نامجوی از تباک
براه اندر از پیر آژیر بود
جهان دیده بیدار دل بود و پیر
63 بیامد بیاورد اوستا و زند
برید است بیمایر جان تباک
چو آگاهی آمد ز شاه اردشیر
چنان سیر کشتم ز شاه اردوان
مرا نیک پی مهربان بنده دان
چو بشنید زو اردشیر این صاخن
مر اورا بجای پدر داشتی
- 64 دل شاه از اندیش آزاد گشت
نیایش چسبید پیش خدای
بهر کار پیروز گردادش
- نمایی بیاورد با ساز جنگ
ابا آلت و لشکر و رای پاک
جهان دیده یارای و فرمانروا
چو آگر شد از پیش بهمن برفت
ابا لشکر و کوس و با دارو گیر
ز اصعب اندر آمد چنان چون سزید
ز ساسانیان بیشتر کرد یاد
ز زود آمدن ارج بشناختش
دش کشت از آن پیر پرترس و باک
گر او با سپاهی جهانگیر بود
بدانست اندیشم اردشیر
چنین گفت کز کردگار بلند
اگر دردم هست جز رای پاک
گر آورد لشکر بر این آگیر
گر از پیره زن کشت مرد جوان
شکیبا دل و راز دارنده دان
یکي دیگر اندیشم افگند بن
بر آن نامدارانش سرداشتی
سوی آزر رام و خراک گشت
گر باشدش بر نیکوئی رهنمای
درخت بزرگی بر داردش

وز آنجایگر شد بپرده سرای
سوارو پیاده همی بر شمرد
چو عارض بر آورد پنجر هزار
یکایک بدانست و پرسید نام
سپهر را درم داد و آباد کرد
73-66 چو شد لسکرش چون دلاور پلنگ
چو گشتند نزدیک بایکدگر
سپاه از دو رویر کشیدند صف
چو شد چادر چرخ پیروزه رنگ
چو شیران جنگی بر آویختند
بدینگونه تا گشت خورشید زرد
برآمد یکی باد و کردی چوتیر
گریزان بشد بهمن اردوان
پس اندر همیتاخت شاه اردشیر
براین همنشآن تا بشهر سطرخر
ز گیتی چو بر خاست آواز شاه
مر او را فراوان نمودند گنج
درمهای آگنده را بر فشاند
چو آگاهی آمد سوی اردوان

غرض پیش اورفت با رهنمای
نگر کرد تا کیست سالار و گورد
دلیران و مردان خنجر گذار
از آن لشکر کش شد شاد کام
ز دادار نیکی دهش یاد کرد
سوی بهمن اردوان شد بجنگ
برفتند گردان پر خاشخو
همه نیزه و تیغ و ژوبین بکف
سپاه تباک اندر آمد بجنگ
چو جوی روان خون همی ریختند
هوا پر ز گرد و زمین پر ز مرد
بیامد ز قلب سپاه اردشیر
تفش خستمر از تیر و تیره روان
ابا نالمر بوق و باران تیر
کر بهمن بدو داشت آواز و فخر
ز هر سو بپیوست بیمر سپاه
کجا بابک آگنده بد آن برنج
بنیرو شد از پارس لشکر براند
دلش گشت پر بیم و تیره روان

لشکر کشیدن اردوان بجنگ اردشیر و کشته شدن اردوان

چنین گفت کاینرا از چرخ بلند
چرا بد کز اندیشم بیرون بود
گمانی نبردم که از اردشیر
در گنج بکشاد روزی بداد
ز کیل و ز دیلم بیامد سپاه
وز آنروی لشکر بیاورد شاه
میان دو لشکر دو پرتاب ماند
چنین گفت بامن خداوند پند
ز بخشش بکوشش گذر چون بود
یکی نامجوی آید و شیر گیر
سپهر بر گرفت و بند بر نهاد
همی کرد و لشکر بر آمد بماد
سپاهیکر برباد بر بست راه
بنخاک اندرون بار بیتخواب ماند

ز بس ناله کوس با گرنای
خروشان سپاه و درفشان درفش
68 چهل روز اینسان همی بود جنگ

ز بس کشته بدروی هامون چو کوه
سر انجام ابری بر آمد سیاه
یکی باد برخاست بس جولناک

بتوفید کوه و بدید دشت
بترسید از آن لشکر اردوان
کر این باد بر اردوان ایزدیست
بروزی کجا ساخت شد کارزار
بیامد ز قلب سپاه اردشیر
گرفتار شد اردوان در میان
بدست یکی مرد خرد نام

بپیش جهانجوی بردش اسیر
فرو آمد از اسپ شاه اردوان
بدژخیم فرمود شاه اردشیر
بخنجر میانش بدو نیم کن
بیامد دژ آگاه فرما گزید
چنین است کردار این چرخ پیر
کرا با ستاره بر آرد بلند
دو فرزند او هم گرفتار شد
مر آن هر دو را پای کرده بلند
دو مهر بد از رزم بگریختند
برفتند گریان بهندوستان
یمر رزمگر پر ستام و کمر
بفرمود تا گرد کردند شاه
برفت از میان بزرگان تباک

خروشان بشستش ز خاک نبرد
بدیبا بر پوشید خسته برش

چرنگیدن زنگ و هندی درای
سر افشاننده تیغهای بنفش
بر آن زیر دستان جهان بود تنگ

شده خسته از زندگانی ستوه
بشد کوشش رزم را دستگاه
دل جنگیان گشت ازان پر زباک

خروشش همی از هوا بر گذشت
شدند اندرین یکسختن همزبان
بر این لشکر اکنون ببايد گریست
همه بخردان خواستند زینهار
چکا چاک برخاست باران تیر
بداد از پی تاج شیرین روان
چو بگرفت و بردش گرفته لگام

ز دور اردوان را بدید اردشیر
تنش خسته تیرو تیره روان
کر شو دشمن پادشا را بگیر
دل بد سکالان پر از بیم کن
شد آن نامدار از جهان ناپدید
چرا با اردوان و چرا با اردشیر
سپارد مر او را بخاک نژد
وزو تخمه آرشی خوار شد
بزدان فرستاد شاه بلند
بدام بلا در نیاویختند

سزد گر کنی زین یکی داستان
پر از آلت لشکر و سیم و زر
ببخشید ازان پس همه بر سپاه
تنی او و انرا ز خون کرد پاک
بر آئین شاهان یکی دخمه کرد
ز کافور کرد افسری بر سرش

بپیمود کس خاک کاخش بپی
 وز آن پس بیامد بر اردشیر
 تو پیمان ده و دختر او بخواه
 بدست آیدت افسر و تاج و گنج
 69 ازو بند بشنید و گفتار راست
 بایوان او بود تا یک دو ماه
 70 سوي پارس آمد زري نامجوی
 یکی شارسان کرد پر کاخ و باغ
 که اکنون گرانضایر دهقان پیر
 یکی چشمه بد بیدگران اندروی
 بر آورد از آنچشمه آتشکده
 بکرد اندرش باغ و میدان و کاخ
 چو شد شاه با دانش و فروزور
 بگرد اندرش روستا ها بساخت
 بجائی یکی ژرف دریا بدید
 ببردند میتین و مردان کار

ز لشکر هر آنکس که شد سوي ري
 چنین گشت کایشاه دانش پذیر
 که با فرو زیست و با تاج و گاه
 کجا کرد گرد اردوان آن برنج
 هم اندر زمان دختر او بخوامت
 توانگر سپید توانگر سپاه
 بر آسود از رنج و ز گفتگوی
 بدواند رون چشمه و دشت و راغ
 همیخواندش خرّه اردشیر
 فراوان از آنچشمه بکشان جوی
 بر او تازه شد مهر و جشن مده
 بر آورده شد جایگاهی فراخ
 همیخواندش مرزبان شهر زور
 چو آباد گردش کسانرا نشاخت
 همی کوه بایست پیشش برید
 وز آن کوه ببرید صد جویبار

رزم اردشیر با گردان و شکست یافتن

همیراند از کوه تا شهر زور
 سپاهی ز اسطخر بیمر ببرد
 چون شاه اردشیر اندر آمد بتنگ
 یکی گارد خورد دشوار گشت
 یکی لشکری کرد شد پارسی
 بیکروز تا شب بر آویختند
 72 ز بس گشته و خسته بردشت جنگ
 جز آنشاه با خوار مایر سپاه
 ز خورشید تابان و وز گرد و خاک
 هم آنگر در فشی بر آورد شب
 73 یکی آتشی دید بر سوي کوه

شد آورد که را چهر جای تنگ
 نید نامداری بر آن رزمگاه
 زبانه شد از تشنگی چاک چاک
 که بنشانند آنجنگ و جوش و جلب
 بیامد جهاندار با آن گروه

سوي آتش آورد روی اردشیر
 چو تنگ اندر آمد شبانان بدید
 فرود آمد از اسب شاه و سپاه
 از ایشان سبک اردشیر آب خواست
 بیا سود و لختی چرید آنچمر دید
 ز خفتان شایسته بدبسترش
 سفیده چو سرزد ز دریای آب
 پیامد ببالین او سر شبان
 چمر بد بود کین جای راه تو بود
 بدرسید از آن سر شبان راه شاه
 74 چنین داد پاسخ که آباد جای
 از ایدر کنون چار فرسنگ راه
 75 وز آن روی چو شمر شد ده بده
 چو بشنید کز آن سر شبان اردشیر
 سپید ز کوه اندر آمد بده
 سواران فرستاد بر ناو پیر
 سپهر را چو آگاهی آمد ز شاه
 بگردان فرستاد کار آگاهان
 برگشتند پویان و باز آمدند
 که ایشان چمر نام جویند و شاه
 برانند کاندز مطهر اردشیر
 چو بشنید شاه آنسخن شاد گشت
 77 گزین کرد از آن لشکر نامدار
 کماندار با تیر و ترکش چزار
 ابا اندکی مرد بر نا و پیر
 بر آن میش و بز پاسبانان بدید
 دهنشان پراز خاک آورد گاه
 یکایک ببردند با آب ماست
 شب تیره خفتان ز بردار کشید
 ببالین نهاد آن کئی مغفرش
 سر شاه ایران بر آمد ز خواب
 که بد دور باد از تو روز و شبان
 ز خفتان چمر خوابگاه تو بود
 کز ایدر کجا یابم آرام گاه
 نیابی مگر باشدت رهنمای
 چو رفتی بدید آید آرامگاه
 بهره یکی نامبردار مر
 ببرد از مر راه بر چند پیر
 از آن ده سبک پیش او رفت مر
 از آنجای تا خرده اردشیر
 چمر شاد دل برگرفتند راه
 که تا کار ایشان بجوید نهان
 بر شاه ایران فراز آمدند
 ندارد کسی بردل از شاه باد
 کهن کشت و شد باخت برناش پیر
 گذشته سخن بردلش باد گشت
 سواران شمشیر زن سر هزار
 بیاورد با خویشن شهریار

شببختون کردن اردشیر بر سر گردان و شکست

دادن ایشانرا

چو خورشید شد زرد لشکر برانند
 چو شب نیمه بگذشت و تاریک شد
 کسیرا که نابردنی بد بماند
 جهاندار با گرد نزدیک شد

همردشت از ایشان پرازخفته دید
 چو آمد سپید ببالین کرد
 یکایک دل لشکر آشفته دید
 بر آپیخت شمشیر و اندر نهاد
 عنان باره تیز تک را سپرد
 همردشت از ایشان بیرون بست گشت
 بی اندازه زیشان گرفتار شد
 متری و نا بخردی خوار شد
 همردشت بومهاشان بتاراج داد
 سپهر را همه بدره و تاج داد
 چنانشد که دینار بر سر بطشت
 اگر پیر مردی ببرد بدشت
 نکردی بدینار او کس نگاه
 ز نیک اختر روز از داد شاه
 ز مردی نکردی بر آتشهر فخر
 گرازان بیامد بشهر سطاخر
 بفرمود کاسبان بنیرو کنید
 که زود آید اندیش روز رزم
 تن آسوده دارید یکسر بزم
 چو آسوده شد کرد گاه از کمر
 دلیران بخوردن نهادند سر
 چو این داستان بشنوی یاد گیر
 بر اندیشه رزم شد اردشیر
 بدانگر که بکشاد راز از نهفت
 بعین این شگفتی که دهقان چهر گفت

داستان هفتواد و سرگذشت کرم

ز شهر کجاران بدریای پارس
 یکی شهر بد تنگ و مردم بسی
 که گویند ز بالا و پهنای پارس
 ز کوشش بدی خوردنی هر کسی
 بدان شهر دختر فراوان بدی
 بیکروی نزدیکتر بود کوه
 از این هر یکی پنبر بردی بسنگ
 بدروازه دختر شدی همگروه
 بر آمیختندی خورشها بهم
 نرفتی سخن گفتن از خواب و خورد
 شدندی شبانگر سوی خانر باز
 از آن پنبر شان بود فنگ و نبرد
 شده پنبر شان ریسمان دراز
 بد آن شهر بیکیز و خرم نهاد
 بدینگونه بر نام او هر چه رفت
 یکی مرد بد نام او هفتواد
 از آنوقت کورا پسر بود هفت
 که نشمردی او دخترانرا بکس
 گرامی یکی دخترش بود و بس

چنان بد که روزي هم گروه
 بر آميختند آن کجا داشتند
 چنان بد که اين دختر نيکبخت
 برة برديد و سبک بر گرفت
 چو آنخو برخ ميوه اندر گزید
 با نگشت آزان سيب برداشت
 چو برداشت ز اندو کدان پنبر گفت
 من امروز ازين اختر کرم سيب
 هم دختران شاد و خندان شدند
 دو چندانکه رشتي بروزي برشت
 وز آنجا بيامد بکردار دود
 بد او آفرين کرد مادر بمهر
 بشمير چون ريسمان بر شمرد
 چو آمد بر آن چاره جوي انجمن
 چنين گفت با نامور دختران
 من از اختر کرم چندان طراز
 برشت آن کجا برد و بد بيش از آن
 سوي خانه برد آن طرازي که رشت
 همي اختگي سيب هر بامداد
 وزان پنبر هر چند کروي فزون
 چنان بد که يکروز مام و پدر
 که چندان بريسي مگر با پری
 سبک سيمتن پيش مادر بگفت
 همان کرم فرخ بدیشان نمود
 بفالي گرفت اينستخن هفتاد
 مگر ز اختر کرم گشتي سخن
 چنين تا بر آمد بر اين روزگار
 هر آن کرم را خوار نگذاشتند
 نن آور شد آن کرم و نیرو گرفت
 همي تگ شد دو کدان بر تنش

نشستند با دوک در پيش کوه
 بکاي خورش دوک بگذاشتند
 يکي سيب افکنده باد از درخت
 کنون بشنو اينداستان شگفت
 يکي درميان کرم آکنده ديد
 بدان دو کدان نرم بگذاشتند
 بنام خداوند بي يارو جفت
 برشتن نمايم شما را نهيب
 کشاده رخ و سيم دندان شدند
 شمارش همي بر زمين بر نوشت
 بمادر نمود آن کجا رشت برود
 که بر خوردي ايماء خورشيد چهر
 دو چندان که هر روز بردي ببر
 برشتن نهاد او دل و جان و تن
 که ايمارويان نيک اختران
 برشتم که نيزم نياید نیاز
 بکار آمدي کر دي بيش از آن
 دل مام او شد چو خرم بهشت
 پريروي دختر بان کرم داد
 برشتي همي دختر پرفسون
 بگفتند با دختر پر پير
 گرفتستي اي پاک تن خواهر
 از آنسيب و آن کرمک اندر نهفت
 زن و شوي را روشنائي فزود
 زکاري نکري بدل پيچ ياد
 بر او نو شدي روزگار کهن
 فروزنده ترکشت هر روزگار
 بخوردنش نيکو هميداشتند
 سرو پشت اورنگ نيکو گرفت
 چو مشک سبیر گشت پيراهنش

برو پشت آواز کران تا کران
 بدو اندرون ساختش جایگاه
 نگفتی سخن کس بپند و بداد
 توانگر شد آن هفت فرزند نیز
 سرفراز با لشکر و آبروی
 کردینار بستاند از بد نژاد
 بر آن هفت فرزند پیکار جوی
 برفتند با نیزه و تیغ و تیر
 بجنگ آمد و داد مردی بداد
 بسی گوهر و گنجش آمد بمشت
 ز شهر کجاران سوی کوه شد
 شد آتشهر با او همهمه همگروه
 هم آرا مگر بود و هم جای گین
 ز باخت اندر آمد میان حصار
 کر بیما ندیده بدیده سرش
 یکی حوض کردند بر کوه سنگ
 نهادند کرم اندرون نرم نرم
 برفتی دوان از بر هفت واد
 پراگنده کرم ان پیر داختی
 چو پیل شد آن کرم با شاخ و بال
 مر آن حصن را نام کرمان نهاد
 پدر کشته جنگی سپیدار کرم
 گرنجش بدی خوردن و شهید و شیر
 همان پرسش از کار بیداد و داد
 همسر روی دریا سپر گسترد
 همان گنج و با آلت کارزار
 چو رفتی سپاهش بر کرم تنگ
 چو آواز این دابستان بشنیدی
 که گردش نیارست جنتی باد
 نبردی بر آن باره برباد راه

بمشک اندرون پیکر زعفران
 یکی پال صندوق کردش سیاه
 چنان بد کرد در شهر بی هفتاد
 فراز آمدش ارج و آرم و چیز
 یکی میر بد اندران شهر اوی
 بهانر همی ساخت بر هفتاد
 بسی نامدار انجمن شد بر اوی
 ز شهر کجاران بر آمد نفیر
 همیرفت پیش اندرون هفتاد
 همسر شهر بگرفت و اورا بگشت
 بنزدیک او مردم انبوه شد
 یکی دژ بکرد از بر تیغ کوه
 نهاده بر آن دژ در آهین
 یکی چشمه بود بر کوپسار
 یکی باره کرد کرد اندرش
 چو آن کرم را گشت صندوق تنگ
 چو صابروچ و سنگ از هوا گشت گرم
 چنان شد که دارنده هر بامداد
 لویدی گربخش علف ساختی
 بر آمد بر اینکار بر چند سال
 چو بگذشت یکاچند بر هفتاد
 همانندخت خرم نگهدار کرم
 بیمار استندش دبیر و وزیر
 سپید بدی بردش هفتاد
 ز دریای چین تا بکرمان رسید
 پسر هفت با تیغ زن ده هزار
 هر آن پادشا کو کشیدی بجنگ
 شکسته شدی لشکری گامدی
 چنان شد دژ نامور هفتاد
 حصار شد آن پر ز گنج و سپاه

رزم اردشیر با هفتواد و شکست یافتن اردشیر

- 80-81 چو آگر شد از هفتواد اردشیر
سپهبد فرستان نزدیک اوی
چو آگاه شد ز انسخن هفتواد
82 کمینگاه گرد اندران گنج، کوه
چو لشکر سراسر بر آشوفتند
سپاه اندر آمد ز جای کمین
کر کس باز نشناخت از پای دست
ز کشته چنانشد در دست و کوه
هر آنکس که بد زنده زانرزمگاه
85 چو آگاه شد نامدار اردشیر
غمی گشت و لشکر همه باز خواند
بشدی بیامد بر هفتواد
بیاورد گنج و سلیخ از حصار
87 جدا بود از دور مهتر پسر
بر آمد ز آرام وز خورد و خواب
جهانجوی را نام شاجوی بود
ز کشتی بیامد بر هفتواد
بیاراست بر میمند جای خویش
دو لشکر بر بد هر دو آراست
بدیشان نگر کرد شاه اردشیر
سپه بر کشید از دو رویر دو صف
چو آواز کوس آمد از پشت پیل
بر آمد خروشیدن گاو دم
زمین جنب چنانشد از میخ و نعل
ز آواز گوپال بر ترک و خود
بتگ باد پایان زمین را کنان
بر آنگونه شد لشکر هفتواد
بیابان چنانشد ز هر دو سپاه
- نبود آن سخنها و را دلپذیر
سپاهی بلند اختر و جنگجوی
از ایشان بدل در نیامدش یاد
بیامد سوی رزم خود با گروه
بگرو بترزین همیکوفتند
سیر شد بر آن نامداران زمین
تو گشتی زمین دست ایشان بستم
کر پیروز گر شد ز کشتن ستوه
سبک باز کشتند نزدیک شاه
از آن کشتن و غارت و دارو گیر
بزودی سلیخ و درم بر فشاند
بگردون بر آمد سر بد نژاد
بر او خوار شد لشکر و کارزار
چو آگاه گشت او ز رزم پدر
بکشتی بیامد بر این روی آب
یکی شوخ و بد ساز و بد خوی بود
دل هفتواد از پسر گشت شاه
سپهبد بدو لشکر آرای خویش
پر از کینه سر گنج بر خواست
دل مرد بر نا شد از رنج پیر
درخشید خورشید و بر خاست تف
همی مرد بیهوش گشت از دو میل
جهانشد پر از بانگ روئینر خم
هوا از درفش سران گشت لعل
همیداد گردون زمین را درون
درو دشت شد پرتن بیسران
کر گشتی بجنیب دریا ز باد
کر بر مور و بر پشته شد تنگ راه

بر اینگونه تا روز برگشت زرد
 ز هر سو سپر باز چید اردشیر
 بر آورد شب چادر لاجورد
 پس پشت او بد یکی آنگیر
 چو دیبای ز نکار کونشد سیاه
 طلایر بر آمد ز هر دو سپاه

تاراج کردن مهرک جهرمی خانه اردشیر را

- 88 خورش تنگ شد لشکر شاه را
 89 بجهرم یکی مرد بد نژاد
 چو آگر شد از رفتن اردشیر
 ز تنگی که بود اندر آن رزمگاه
 ز جهرم بیامد با یوان شاه
 مهر گنج او را بتاراج داد
 90 چو آگاهی آمد بشاه اردشیر
 همیگفت نا میا ختم خان را
 بزرگان لشکر مهر پیش خواند
 چو بینید گفت ایسران سپاه
 چشیدم بسی تلخی روزگار
 باواز گفتند گای شهر یار
 چو مهرک بود دشمن اندر نهان
 تو داری بزرگی و کیهان تراست
 92 بفرمود تا خوان بیاراستند
 بخوان بر نهاده چندی بره
 چونانرا بخوردن گرفت اردشیر
 نشست اندر آن پاک فربر بره
 بزرگان فرزانه رزم ساز
 زغم هر کسی از جگر خون کشید
 بدیدند نقشی بر آن تیز تیر
 93 نمیشتر بر آن تیر بد پهلوی
 چنین تیز تیر آمد از بام دژ
 که بد خواه او بستر بد راه را
 کجا نام او مهرک نوش زاد
 و ز آن ماندنش بر لب آنگیر
 ز بهر خورشها و بر بستر راه
 ز هر سو بیاورد بیمر سپاه
 بلشکر بسی بد ره و تاج داد
 پر اندیش شد بر لب آنگیر
 چرا ساختم رزم بیگانه را
 ز مهرک فراوان ساختنها براند
 که مارا چنین تنگ شد دستگاه
 نه بد رنج مهرک مرا در شمار
 ممیناد چشمست بد روزگار
 چرا جست باید بساختی جهان
 مهر بندگانیم و فرمان تراست
 می جام و رامشگران خواستند
 بخوردند نهاده بر یکسره
 بیامد هم آنگر یکی تیز تیر
 که تیر اندران غرق شد یکسره
 زنان داشتند آن زمان دیمت باز
 یکی از بره تیر بیرون کشید
 بخواند آنگر بود از بزرگان و پیر
 که ایشاه دانده گر بشنوی
 که از بخت کرمست آرام دژ

گر انداختی من سوی اردشیر
 نباید که چون او یکی شهریار
 برو گذر یافتی بر تیر
 بر آن موبدان شهریار اردشیر
 کند پست کرم اندرین روزگار
 نبشتم همیخواند از تیز تیر
 دل مهتران را سخن تنگ بود
 ز دادار بر فر شاهی زمین
 همی هر کسی خواندند آفرین

آگاهی یافتن اردشیر از کار کرم و چاره نمودن و کشتن او کرم را

- 94 پرانده شد بد آنشب از کرم شاه
 سپهر بر گرفت از لب آبگیر
 چو بنشست خورشید بر جای ماه
 سوی پارس آمد دمان اردشیر
 95 پس لشکر او بیامد سپاه
 ز هر سو گرفتند بر شاه راه
 بکشتند هر کس که بد نامدار
 خروش آمد از پس که از بخت کرم
 همی تاخت باو بیژگان شهریار
 کرم رخسوده با دامن تاخت کرم
 بصری هر کسی گفت ایندت شگفت
 بیامد گریزان و دل پر نهیب
 یکی شارسان دید و جای بزرگ
 97 چو شب اندر آمد یکی خانه دید
 بودند بر دژ زمانی بپای
 بودند بر دژ زمانی بپای
 کرم بیگانه چنین از کجا رفته آید
 بدو گفت از این سو گذشت اردشیر
 کرم بگریخت از کرم در هفتاد
 98 ببخشید بر شاه هر دو جوان
 99 فروید آوردندش از پشت زین
 100 یکی جای خرم بپیراستند
 101 نشستند با شاه گردان بخوان
 چو بنشست خورشید بر جای ماه
 سوی پارس آمد دمان اردشیر
 ز هر سو گرفتند بر شاه راه
 بکشتند هر کس که بد نامدار
 خروش آمد از پس که از بخت کرم
 همی تاخت باو بیژگان شهریار
 کرم رخسوده با دامن تاخت کرم
 بصری هر کسی گفت ایندت شگفت
 بیامد گریزان و دل پر نهیب
 یکی شارسان دید و جای بزرگ
 97 چو شب اندر آمد یکی خانه دید
 بودند بر دژ زمانی بپای
 کرم بیگانه چنین از کجا رفته آید
 بدو گفت از این سو گذشت اردشیر
 کرم بگریخت از کرم در هفتاد
 98 ببخشید بر شاه هر دو جوان
 99 فروید آوردندش از پشت زین
 100 یکی جای خرم بپیراستند
 101 نشستند با شاه گردان بخوان
 بآواز گفتند کایسر فراز
 نگه کن که ضحاک بیداد گر
 هم افرا میاب آن بد اندیش مرد
 غم و شادمانی نماند دراز
 چو آورد آزان تاخت شاهی بسر
 کز و بد دل شهر یاران بدر

- سکندر که آمد بر این روزگار
بکشت آنکه بد در جهان شهریار
- برفتند و زیشان جز از نام زشت
نماند همین نیز بر هفتاد
- 102 ز گفتار ایشان دل شهریار
خوش آمدش گفتار آن دلنواز
- 103 که فرزند ساسان منم اردشیر
چو سازیم با کرم و با هفتاد
- سپه دار ایران چو بکشاد راز
104 بگفتند هر دو که نوشه بدی
- تن و جان ما پیش تو بنده باد
سخنهای که پرسیدی از مادرست
- تو در جنگ با کرم و با هفتاد
یکی جای دارند بر تیغ کوه
- بیمش اندرون شهر و دریا بدشت
همان کرم کز مغز اهریمن است
- همه کرم خوانی با کرم اندرون
107 سخنهای چو بشنید از اردشیر
- بدیشان چنین گفت کاری رواست
108 جوانان و را پاسخ آراستند
- که ما بندگانیم پیش پدای
ز گفتار ایشان دلش گشت شاد
- 109 چو برداشت زانجا جهاندار شاه
همی رفت روشن دل و یادگیر
- چو بر شاه بر شد نبیاه انجمن
بر آموذ یکچند روزی بداد
- چو مهرک نیارست رفتن بکنج
بکهرم چونزد یک شد پادشا
- دل پادشا پر ز پیکار شد
بشمشیر هندی بزد گردنش
- 103102 هر آنکس کز آن تا خمش آمد بمشمت
بکشت آنکه بد در جهان شهریار
- نماند و نیا بند خرم بهشت
بپیکد بفرجام خود بد نژاد
- چنان تازه شد چون گل اندر بهار
بکرد آشکارا و بنمود راز
- همی پند باید مرا دلپذیر
که نام و نژادش بگیتی مباد
- جوانانش بر دند هر دو نواز
همیشهر ز تو دور دست بدی
- همیشهر روان تو پاینده باد
بگوئیم تا چاره سازی ناخست
- پسندیده نه گر بر پیچی ز داد
بدواندرون کرم و گنج و گروه
- دژی بر سر کوه و راهی درشت
جهان آفریننده را دشمن است
- یکی دیو جنگیست ریزنده خون
همه مهر جوینده و دلپذیر
- بدو نیک ایشان مرا با شماست
دل پوشمندش بدیرانستند
- همیشهر بنیکی ترا رهنمای
همی رفت پیروز و دل پر ز داد
- جوانان برفتند با او براه
سرافراز تا خره اردشیر
- بزرگان فرزانه و رای زن
بیامد سوي مهرک نوش زاد
- جهان کرد بر خویشان تار و تنگ
نهان شد از مهرک بیوفا
- همی بود تا او گرفتار شد
بآتش در انداخت بمسرتنش
- بکشت آنکه بد در جهان شهریار

مگر دختري کان نهان شد ازوي
 114 وز آنجا يگر شد سوى جنگ کرم
 بياورد لشکر ده و دو هزار
 پراگنده لشکر چو شد همگروه
 يکي مرد بد نام او شهر گير
 چنين گفت پس شاه با پهلوان
 شب و روز کرده طلاير بپاي
 همان ديده با ندارو هم پاسبان
 من اکنون بسازم يکي کيميا
 اگر ديده بان دود بيند بروز
 بدانيد گامد بسرکار کرم
 110 هم آنکس که بودي هم آواز اوي
 بستي گوهر از گنج بگزيده نيز
 بچشم خرد چيز ناچيز کرد
 يکي ديگ روئين ببار اندرون
 چو از بردي کارها کرد راست
 چو خر بندها جامه های گلیم
 هميشه خليده دل و راهچوي
 هم روستائي و مرد جوان
 از آن انجمن برد يا خويشتن
 چو از راه نزديک اندر شدند
 پرستنده کرم بد شصت مرد
 نگر کرد يکتن باواز گفت
 چنين داد پاسخ بد و شهر يار
 ز پيرايه و جام و نسيم و زر
 ببازارگاني خراسانيم
 بستي خواسته دارم از بخت کرم
 اگر بر پر ميتش غزايم رواست
 هم شهر از آن شد پراز جستجو
 سپاهش هم کرده آهنگ کرم
 جهان ديده و کار کرده سوار
 بياورد شان تا ميان دو کوه
 خردمند و نيالار شاه اردشير
 که ايدر هميشه روشنروان
 سواران با دانش و رهنماي
 نگهدار لشکر بروزو شبان
 چو اسفنديار آنکه بودم نيا
 شب آتش چو خورشيد گيتي فروز
 گذشت اختر و روز بازار کرم
 دليران و شيران روز نبرد
 بگفتي بيا بوا راز اوي
 ز ديبا و دينار و هرگونه چيز
 دو صندوق پر سرب و ارزيز کرد
 که استاد بود او بکار اندرون
 ز سالار آخر خري ده بخواست
 بپوشيد بارش هم زر و ميم
 ز لشکر سوى دژ نهادند روي
 که بودند روزي ورا ميزبان
 که هم درست بودند و هم رايزن
 ببردند و بر کوه دم بر زدند
 نپرداختي يکتن از کار کرد
 که صندوق را چيست اندر نهفت
 که هرگونه چيز دارم ببار
 ز ديبا و دينار و خز و گهر
 برنج اندرون بي تن آسانيم
 کنون آمدم شاد تا تخت کرم
 که از بخت وي کار ماگشت راست

- 111 پرستنده کرم بشنید راز
هم آنکرم در دژ کشادند باز
- 112 چو آن بارها راند اندر حصار
بیاراست کار آن شهر نامدار
سر بار بکشاد زود اردشیر
ببخشید چیزیکه بد ناگزیر
یکی سفره پیش پرستندگان
بگسترد و برخاست چون بندگان
ز صندوق بکشاد بند کلیه
بر آورد و پر کرد جام نمید
هر آنکس که زی کرم بروی خورش
ز شیر و برنج آنچهره بد پرورش
بدیچید کردن ز جام بنید
که نوبت بدش جای مستی رسید
- 113 چو بنشت بر پای جست اردشیر
بدستوری سرپرستان سر روز
مگر من شوم در جهان شهره
مر او را بخوردن منم دلفروز
شما می گسارید خرم سر روز
مرا باشد از اخترش بهره
بر آمد یکی کلبر سازم فراخ
چهارم چو خورشید گیتی فروز
فروشنده ام هم خریدار جوی
سر طاق برتر ز دیوار کاخ
بر آمد همه کام وی زین سخن
فزاید مرا نزد کرم آبروی
بگفتند کورا پرستش تو کن
پرستنده بنشست با می بر چنگ
- 116 بر آورد خبر بنده هرگونه رنگ
بخورندن چیزی و مستان شدند
چو از جام می مستشان شد روان
پرستندگان می پرستان شدند
بیاورد ارزیر و روین لوید
جهاندار با میزبان
چو آن کرم را بود گاه خورش
بیامد جهاندار با میزبان
سوی کنده آورد ارزیر کرم
بر افروخت آتش بروز سفید
زبانش بدیدند همرنگ سنج
ز ارزیر چو شان بدش پرورش
بکنده درون کرم شد ناتوان
فروریخت ارزیر مرد جوان
که لرزان شد آن کنده و بوم اوی
طراقی بر آمد ز حلقوم اوی
بشد با جوانان چو باد اردشیر
کشیدند گوپال و شمشیر و تیر
پرستندگانرا که بودند مست
یک زنده از دست ایشان فرست
دوان دیده بان شد بر شهر گیر
دلیری بسالار لشکر نمود
بیاورد نمبک پهلوان با بیپاه
کرم پرروز گر کشت شاه اردشیر
لشکر بنزدیک شاه

کشتن اردشیر هفتواد را

دلش گشت پر درد و سر پر ز باد
 بر آن باره بر شد دمان شهریار
 که بر باره دژ پئی شیر بود
 بمانند با داغ و درد آن گروه
 که بغراز رزم ای یل شیرگیر
 نماند بچنگ تو جز رنچ و باد
 شد آن دولت و رفتن تیز نرم
 بسر بر نهادند ز آهن کلاه
 ببستند با درد کین را میان
 گرفتار شد در زمان هفتواد
 که مهتر پسر بود و سالار اوی
 پیاده بشد پیش او شهرگیر
 نشست از برش خسرو نیکنام
 ابر پیش دریا دو دار بلند
 دل دشمن از خواب بیدار کرد
 بکشت آن دو تن را بباران تیر
 شد از خواستمر لشکر آراستمر
 فرود آوردند فرمانبران
 همی ساخت تا خورگ اردشیر
 بد و تازه شد مهرگان و مده
 بدان میزبانان بیدار بتخت
 بگسترد بر کشور پارس داد
 بیاورد لشکر سوي شهر زور
 یکی مرد شایسته تاج و گاه
 سر تخت بد خواه کرده نگون
 همی راز خویش از تو دارد نهان
 که روزی نشیب است و روزی فراز

چو آگاه شد ز انسخن هفتواد
 بیامد که دژ را کند خواستار
 بکوشید و چندی نیامدش سود
 وز آن روی لشکر بیامد چو کوه
 چنین گفت از باره شاه اردشیر
 اگر گم شود از میان هفتواد
 که من کرم را دادم ارزیز گرم
 شنید آن همه لشکر آواز شاه
 آزان دل گرفتند ایرانیان
 121 سوي لشکر کرم بر گشت باد
 همان نیز شاپوی عیار اوی
 فرود آمد از دژ دوان اردشیر
 بمردند بالای زرین ستام
 بفرمود پس شهریار بلند
 دو بد خواهر را زنده بردار کرد
 بیامد ز قلب سپر اردشیر
 122 بتاراج داد آن همه خواستمر
 بدژ هر چه بود از کران تا کران
 ز پر مایه چیزیکر بد دلپذیر
 بکرد اندر آن کوه آتشکده
 123 سپرد آن زمان کشور و تاج و تخت
 وز آنجایگم رفت پیروز و شاه
 چو آسوده تر گشت مرد و ستور
 بکرمان فرستاد چندی سپاه
 وز آنجایگم شد سوي طیسفون
 چنین است رسم جهان و جهان
 نسازد تو ناچار با او بساز

پادشاهی اردشیر بابکان چه سال و دو ماه بود بر تخت نشستن اردشیر بابکان در بغداد

بر بغداد بنشست بر تخت عاج بسر بر نهاد آن دل افروز تاج
 کمر بستم و گرز شاپان بدست بیاراستم جایگاهی نشست
 شهنشاه خواندند از آن پس و را ز گشتاسب نشناختی کس و را
 چو تاج بزرگی بسر بر نهاد چنین گفت بر تخت پیروز و شاه
 که اندر جهان داد گنج من است جهان تازه از دست رنج منست
 کس این گنج نتواند از من ببرد بد آید بمردم ز کردار بد
 چو خوشنود باشد جهاندار پاک ندارد دریغ از من این تیره خاک
 جها سر بسر در پناه من است پسندیدن داد راه منست
 نباید که از گارداران من ز سر هنگ و جنگی سواران من
 نخسپند کسی دل پر از آرزوی گراینده با مردم نیکخوی
 کشاده است بر هر کس این بارگاه ز بد خواه و از مردم نیکخواه
 همه انجمن خواندند آفرین که آباد بادا بدادت زمین
 فرستاد بر هر سوئی لشکری که هر کس که باشد ز دشمن سري
 سر کینر و رشان براه آورند گر آئین و شمشیر و گاه آورند

سرگذشت اردشیر با دختر اردوان

بدانگر که شاه اردوان بکشت ز خون وی آورد گیتی بمشت
 چو او کشته شد دخترش را بخواست بدان تا بگوید که گنجش کجاست
 125 دو فرزند او شد بهندوستان پرنیچ و بلا گشته همداستان
 دو ایدر بزدان شاه اندرون دودیده پر از آب و دل پر ز خون
 بهندوستان بود مهتر پسر که بهمن بدی نام آن نامور
 126 فرستاد جست برای و پوش جوانی که دارد بگفتار گوش
 چو از پادشاهی ندید هیچ بهر بدو داد پنهان یکی پاره زهر
 بدو گفت رو پیش خواهر بگوي که از دشمن این مهربانی محجوي
 127 برادر دو داری بهندوستان بیگانگی گشته همداستان
 دو در بند و زندان شاه اردشیر پدر کشته و پور خسته بشیر

- تو از ما گسسته بدینگونه مهر
 129 چو خواهی که با نوي ايران شوي
 پند و چنین کردگار سپهر
 بگیتی پسند دلیران شوي
 بکار آریکپاره با اردشیر
 بدخت گرامی بدادش پیام
 131 فرستاده آمد بهنگام شام
 و راجان و دل بر برادر بسوخت
 ز دارنده بستد کرانمایر زهر
 132 چنان بد کرد یکرز شاه اردشیر
 چو بگذشت نیمی ز روز دراز
 133 سوي دختر اردوانشد ز راه
 بیاورد جامی ز یاقوت زرد
 بیا میخت با شکر و پست زهر
 134 چو بگرفت شاه اردشیران بدست
 135 شد آن پادشازاده لرزان ز بیم
 جهاندار از آن لرزه شد بدگمان
 بفرمود تا خانگی مرغ چار
 چو آن مرغ بر پست بگذاشتند
 136 هم آنگاه مرغ آن بخورد و بمرد
 بفرمود با موبد و کدخدای
 ز دستور ایران بپرسید شاه
 شود در نوازش بدینگونه مست
 چو باد آفرست آن بر آورده را
 137 چنین داد پاسخ که مهتر پرست
 سر پر گناهی ببايد برید
 138 بفرمود کز دختر اردوان
 139 بشد موبد و پیش آن دخت شاه
 بموبد چنین گفت گای پر خرد
 اگر کشت خواهی مرا ناگریز
 اگر من نیزایم بخون ریختن
 همان تا شود کودک از من جدا
 پسند و چنین کردگار سپهر
 بگیتی پسند دلیران شوي
 بکار آریکپاره با اردشیر
 بدخت گرامی بدادش پیام
 بیکره از آتش دلش بر فروخت
 بدانشد که بردارد از کام بهر
 بنخاچیر بر کور بکشد تیر
 سپهد ز نخاچیر گر گشت باز
 دوان ماه چهره بشد نزد شاه
 پر از شکر و پست با آب سرد
 که بهمن مگر کام یابد بدر
 ز دستش بیفتاد و بشکست پست
 هم اندر زمانشد دلش مرد و نیم
 پر اندیش از گردش آسمان
 پرمتنده آرد بر شهریار
 گمانی همی خیره پنداشتند
 گمان بردن از راه و فیکي ببرد
 بیاید بر خسرو پاک رای
 که بد خواه را گر نشانی بگاه
 که بیهوده یازد بجان تو دست
 چه سازیم در مان خود کرده را
 چو یازد بجان جهاندار دست
 کسی پند گوید نباید شنید
 تنی کن که هرگز نه بیند روان
 همیرفت لرزان و دل پر گناه
 مرا و ترا روز هم بگذرد
 یکی کودکی دارم از اردشیر
 ز دار بلند اندر آویختن
 بکن هر چه فرمود پس پادشا

نر کار بیست کزدست من بگذرد
 خردمند باشد بر از بی خرد
 140 ز ره باز شد موبد نیز ویر
 بدو گفت زو هیچ مشغومسخن
 141 بدل گفت موبد کر بد روزگار
 هم مرگ رانیم برنا و پیر
 گر او بیعدهد سالیان بشمرد
 همان بر کز این کار ناسود مند
 ز کشتن رهانم مر این ماه را
 وگر نه جو زو بلجر گردد جدا
 142 بیا راست جائی بایوان خویش
 بزنی گفت اگر هیچ باد هوا
 پس اندیشه کرد آنگه دشمن بس است
 یکی چاره سازم کر بد گوی من
 بجائی شد و خایر ببرید پست
 دو خایر نمک پر پراگند زود
 هم اندر زمان حقمر را مهر کرد
 چو آمد بنزد یک تلخت بلند
 چنین گفت با شاه کاین زینهار
 نبشته بر آن حقمر تاریخ آن
 چو هنگامه زادن آمد فراز
 از آن کار بریاد نکشاد راز
 بیامد خروشان دو رخساره زرد
 همان حقمر بنهاد با مهر و بند
 سپارد بگنجور خود شهریار
 پدیدار کرده پی و بیخ آن
 از آن کار بریاد نکشاد راز

زادن پسر اردشیر شاپور از دختر اردوان و پس

از هفت سال آگاهی یافتن اردشیر

از آن و شناختن او را

143 پسر زاد ازو دختر اردوان
 یکی خسرو آئین و روشنروان
 از ایوان خود انجمن دور کرد
 ورا نام دستور شاپور کرد
 نهانش همیداشت تا هفتسال
 یکی شاهرخ گشت با فرو یال
 147 چنان بد کر روزی بیامد وزیر
 بدید آب در چهره اردشیر

بدو گفت شاهانوشه بدی
 ز گیتی مهر کام دل یافتی
 کنون گاه شادی و می خورد نست
 زمین هفت کشور بشاهی تراست
 چنین داد پاسخ بدو شهریار
 زمانه بشمشیر ناراست گشت
 مرا سال بر پنجهر و یک رسید
 پسر بایدی پیشم اکنون بپای
 پدر بی پسر چون پسر بی پدر
 پس من بدشمن رسد تاج و گنج
 149 بدل گفت بیدار مرد کهن
 بدو گفت کایشاه کهتر نواز
 گردید و نکر یابم بجان زینهار
 بدو گفت شاه ایخردمند مرد
 بگوی آنچه دانی و بفزای نیز
 چنین داد پاسخ بدو کدخدای
 یکی حقه دادم بگنجور شاه
 بگنجور گفت آنکه آن زینهار
 بدو بازده تا ببینم که چیست
 میآورد پس حقه گنجور اوی
 برآشاه گفت اندرین حقه چیست
 بدو گفت آن خون کرم منست
 150 سپیدی مرا دختر اردوان
 نکشتم که فرزند بد در نهان
 بخشتم بفرمانت آرم خویش
 بدان تا کسی بد نگوید مرا
 کنون هفتسالست تا پور تو
 چو او نیست فرزند یکشاه را
 ورا نام شاپور کردم ز مهر
 همان مادرش نیز با اوی بجای

روانرا بر اندیشه تو شر بدی
 سر دشمن از تخت بر تافتی
 نه هنگام اندیشه آوردنست
 سپاهی و گاهی و راجی تراست
 که ای پاکدل موبد راز دار
 غم ورنج و ناخوبی اندر گذشت
 ز کافور شد مشک و گل ناپدید
 دلارای و نیروده و رهنمای
 که بیگانه اورا بگیرد ببر
 مرا خاک سود آید و درد ورنج
 که آمد کنون روزگار سخن
 جوانمرد و روشن دل و سرفراز
 من اینرنج بردارم از شهریار
 چرا بیم جانست ترا رنجر کرد
 ز گفت خردمند برتر چه چیز
 که ایشاه روشندل و پاکرای
 سزد گر بخواهد کنون پیشگاه
 ترا داد آمد کنون خواستار
 مگر مان نباید باندیشه زیست
 سپرد آنکه بستد بدستور اوی
 نهاده برین بند بر مهر کیست
 بریده ز بن بار شرم منست
 که تا باز خواهی تنی بیروان
 بترسیدم از کردگار جهان
 بریدم هم اندر زمان شرم خویش
 ز دریای تهمت نشوید مرا
 بمانداست نزدیک دستور تو
 نماند مگر بر فلک ماه را
 که از بخت اوشاد بادا سپهر
 جهانجوی فرزند را رهنمای

بدو ماند شاه جهان در شگفت
 وز آن پس چنین گفت با کدخدای
 بسی رفیع برداشتی زین سخن
 کنون صد پسر جوی همسال اوی
 همه جامه پوشیده با او بهم
 همه کودکانرا بچوگان فرست
 چو برداشت کودک بود خوبچه
 بر آن راستی دل گواهی دهد
 بیامد بشیگیر دستور شاه
 بیک جامه و چهره و بالایی
 بصیدان تو گفتی یکی سور بود
 چو کودک بزخم اندر آورد روی
 بیامد بصیدان خویش اردشیر
 نگر کرد و چون کودکانرا بدید
 بانگشت بنمود با کدخدای
 بدو راهبر گفت کای پادشاه
 همیباش تا کودکان تازه روی
 یکی بنده را گفت شاه اردشیر
 از آن کودکان تا که آید دلیر
 ز دیدار من گوی بیرون بود
 بود بیگمان پاک فرزندی من
 بفرمان بشد بنده شهریار
 دوان کودکان از پس او چو شیر
 بمانند تا کام بر جای خویش
 ز پیش پدر گوی بر بود و برد
 ز شادی چنانشد دل اردشیر
 سرورانش از خاک برداشتند
 153 شهنشاه از آن پس گرفتش ببر
 سروروی و چشمش بموسید گفت
 بدل هرگز این باد نگذاشتم
 چو یزدان همی شهریار ی فروز

وز آن کودک اندیشهها بر گرفت
 که ای مرد روشندل و پاکرایی
 نماتم که رنچ تو گردد کهن
 ببالا و چهره و برو یال اوی
 نباید که چیزی بود پیش و کم
 بیارای گوی و بمیدان فرست
 بکنید بفرزند جانم بمهر
 مرا با پسر آشنایی دهد
 ببرد آن همه کودکانرا بگاه
 که پیدا نبود این از آن اندکی
 میان اندرون شاه شاپور بود
 فزونی ز هر کس همیبرد گوی
 تنی چند با او ز برنا و پیر
 یکی باد سرد از جگر بر کشید
 که اینک یکی اردشیری بجای
 دلت شد بفرزندی او گواه
 بچوگان همیش تو آرند گوی
 که روگویی ایشان بچوگان بگیر
 میان دلیران بکردار شیر
 ازین انجمن کس بکس نشمرد
 ز تاخت و برو یال و پیوند من
 بزد گوی و افکند پیش سوار
 چو گشتند نزدیک با اردشیر
 چو شاپور شیر اندر آمد پیش
 چو شد دور تر کودکانرا سپرد
 که گردد جوان مردم گشته پیر
 همی دست بردست بگذاشتند
 همی آفرین خواند برداد گر
 که چونین شگفتی نشاید نهفت
 که این را همی گشته پنداشتم
 ز من در جهان یادگاری فزود

و فرمان او بر نیایی گذر
 کهر خواست از گنج و دینار خواست
 دگر بر تو آری ز خورشید ستر
 گرافمایر یاقوت بسیار خواست
 بر او زر و گوهر همی ریختند
 ز دینار شد تارکش نا پدید
 152 بدستور بر نیز گوهر نشانند
 ببخشید چندان و را خواست
 بفرمود تا دختر اردوان
 ببخشید کرده گناه و را
 بیاورد فرهنگیان را ز شهر
 نوشتن بیاموختش پهلوی
 همان جنگ را گرد کردن عنان
 ز می خوردن و بخشش و کار بزم
 وز آن پس دگر کرد میخ درم
 بیکروی بر نام شاه اردشیر
 گرافمایر بد نام دستور شاه
 نوشتند بر نامها همچنانین
 154 ببخشید گنجی بدرویش مرد
 نگه کرد جائی که بد خارسان
 کجا چند شاپور خوانی و را
 چو شاپور شد همچو سرو بلند
 نبود ی جدا یکزمان اردشیر
 ز بر مشک و عنبر همی بیختند
 ز گوهر کسی چهره او ندید
 بکسی زر پیکرش بر نشانند
 که شد کاخ و ایوانش آراست
 بایوان شود شاد و روشنروان
 ز زنگار بز دود ماه و را
 کسی کش ز فرزانی بود بهر
 نشست سرافرازی و خسروی
 ز بالا بدشمن نمودن ستان
 میسر راندن و کوشش و کار رزم
 همان میخ دینار و هر بیش و کم
 بروی دگر نام فرخ وزیر
 جهاندیده مردی نماینده راه
 بدو داد فرمان و مهر و نگین
 که خوردش نبود جز از کار کرد
 ازو کرد خرم یکی شاربان
 جز این نیز نامی ندانی و را
 ز چشم بدش بود بیم و گزند
 و را همچو دستور گشت و وزیر

پیغام فرستادن اردشیر نزد کید هندی در باره

در یافتن انجام کار پادشاهی خود

و پاسخ یافتن ازو

155 نبرد اختی شاه روزی ز جنگ
 چو جائی ز دشمن ببرد اختی
 بشادی نبودیش جای درنگ
 دگر بد کنش سر بر افراختی
 به خواهم همی آشکار و نهان
 همی گفت کز کرد کار جهان

که بید شمن آرام جهانرا بدست
 156 بدو گفت فرخنده دستور اوی
 سوي کید هندی فرستیم کس
 بداند شمار سپهر بلند
 اگر هفت کشور ترا بیهمال
 یکایک بگوید ندارد برنج
 157 چو بشنید بگزید شاه اردشیر
 فرستان نزدیک دانای هند
 بدو گفت رو پیش دانا بگوي
 باختر نگر کن که تا من ز جنگ
 وگر نیست این تا نباشم برنج
 158 بیامد فرستاده شهریار
 بگفت آنکر با او شهنشاه گفت
 بپرسید از و کید و غمخواره گشت
 بیاورد صلاب و اختر گرفت
 نگر کرد بر کار چرخ بلند
 159 فرستاده را گفت کردم شمار
 گر از گوهر مهرک نوشزاد
 نشیند بآرام بر تخت شاه
 بیفزایدش گنج و کاهدش رنج
 گر این کرد ایران ورا گشت راست
 فرستاده را چیز بخشید و گفت
 گراوزین فر پیچد سپهر بلند
 160 فرستاده آمد بر شهریار
 161 چو بشنید گفتار او اردشیر
 فرستاده را گفت هرگز مباد
 بخانه درون دشمن آرم ز کوي
 دریغ آن پراگندن گنج من
 ز مهرک یکی دختری ماند و بس
 بفرمانم اکنون که جویند باز

نباشم مگر پای یزدان پرست
 که ایشاه روشندل و راستگوی
 که دانش پژو هست و فریاد رس
 در شادمانی و راه گزند
 بخواید بدن یار باید بقال
 نخواستد برین پاسخ از شاه گنج
 جوانی گرانمایر و تیز ویر
 بسی اسب و دینار و چینی پرند
 که ای مرد نیک اختر راستگوی
 کی آسایم و کشور آرام بجنگ
 بدینگونه بیزاکنم نیز گنج
 بر کید با هدیر و با نثار
 همر رازها بر کشاد از نهفت
 ز پرسش سوي دانش و چاره گشت
 یکی ز پیچ هندی ببر در گرفت
 ز آسانی و سود و درد و گزند
 ز ایران و از اختر شهریار
 بر آمیزد این تکمیل با آن نژاد
 نباید فرستان هر سو سپاه
 تو شوکیند با این دو کشور مسیح
 بیاید همی کام دل هر چه خواست
 کز این هر چه گفتم نباید قهفت
 کند اینکر گفتم برو ارجمند
 بگفت آنچهر بشنید ازان نامدار
 دلش گشت پردرد و رخ چون زریز
 که من بینم از نخم مهرک نژاد
 شود با بر بوم من کیند جوي
 فرستان مردم و رفیع من
 که او را بدیده ندید است کش
 ز روم و ز هند و چین و طراز

بر آتش چو یا بمش بریان کنم
 یکی مرد جوئینده کار زار
 خبر زین بشد سوی برنا و پیر
 سوی خان ده مر بکنجی فشت
 163 چو آگاه شد دخت مهرک بچست
 چو بنشست در خان مهتر بده
 بباید بر میان سرو مهی
 164 مر اورا در آن بوم همتا نبود

سرگزشت شاپور با دختر مهرک و بزنی گرفتن اورا

چو لختی بر آمد بر این روزگار
 165 بندخچیر شد شاه روزی بگاه
 بهر سو سواران همی تاختند
 پدید آمد از دور جای فراخ
 همیتانخت شاپور تا پیش ده
 یکی باغ خوش بودش اندر سرائی
 166 یکی دختری دید برسان ماه
 167 چو آن مابرخ روی شاپور دید
 گر شادان بدی شاد و خندان بدی
 کنون بیگمان تشنه باشد ستور
 بچاه اندرون آب سردست و خوش
 بدو گفت شاپور کایماهروی
 که هستند با من پرستنده مرد
 169 کنیزک ز برنا بپایید روی
 170 پرستنده را بفرمود شاه
 171 پرستنده بشنید و آمد دوان
 چو آن دلو در چاه پر آب گشت
 172 که دلو گران بر نیامد ز چاه
 پرستنده را گفت کای نیمزن
 همی برکشید آب چندی ز چاه

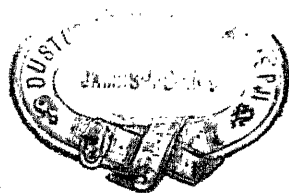
فروزنده شد دوات شهریار
 خردمند شاپور با او براه
 ز نختخچیر دشتی بپرداختند
 پر از باغ میدان و ایوان و کاخ
 فرود آمد از راه در خوان مر
 جوان اندر آمد بدان سبز جای
 فرو هشته از چرخ دلوی بچاه
 بیامد برو آفرین گسترید
 همه ساله از بی گزندان بدی
 بدین ده بود آب یکروی شور
 بفرمای تا من بوم آبکش
 چرا رنجه گشتی بدین گفتگوی
 کز این چاه بن سرکشند آب سرد
 بشد دور و بنشست در پیش جوی
 که طشت آورد آب برکش ز چاه
 رسن بود بر دلو چرخي روان
 پرستنده را روی پرتاب گشت
 بیامد وگان زود شاپور شاه
 نه زن داشت این دلو و چرخ و رسن
 تو گشتی پر از رنج و فریاد خواه

- بیامد رسن بستند از پیشکار
 ز دلو گران چون چنان رنچ دید
 چو بر تافت دلو ی بدینسان گران
 173 کنیزک چو او دلو را برکشید
 که نوشر بزی تا بود روزگار
 ز نیروی شاپور شاه اردشیر
 174 جوان گفت با دختر چریگوی
 175 چنین داد پاسخ که اینداستان
 که شاپور کرد است با زور پیل
 ببالای سرواست و روئین تنست
 176 بدو گفت شاپور گایما هروی
 پیدیدار کن تا نژاد تو چیست
 177 بدو گفت من دخت ده مهترم
 178 بدو گفت شاپور هرگز دروغ
 کشا و رز را دختر ما هروی
 179 کنیزک بدو گفت گایمشهریار
 بگویم همه پیش تو از نژاد
 180 بدو گفت شاپور کز بومستان
 بگوی وز من بیم در دل مدار
 181 کنیزک بدو گفت کز راه داد
 مرا پارمائی بیاورد خورد
 من از بیم آن نامور شهریار
 بیامد بپرداخت شاپور جای
 182 بدو گفت کاین دختر خوب بچهر
 بدو داد مهتر بفرمان اوی
- شد آن دلو دشوار بر شهریار
 بر آن خو برج آفرین گسترید
 همانا که هست از نژاد کیان
 بیامد بصهر آفرین گسترید
 همیشه خرد بادت آموزگار
 شود بیگمان آب در چاه شیر
 چر دانیکر شاپورم ایما هروی
 شنیدم بسی از لب آراستان
 بدخشندگی همچو دریای نیل
 بهر چیز مانده بهمن است
 سخن هر چه پرسم همه راستگوی
 که بر چهره تو نشان کئی است
 ازیرا چنین خوب و کند آورم
 بر شهریاران بگیرد فروغ
 نباشد بر این روی اینرنگ بوی
 هر آنکه که یابم بجان زمینهار
 چو یابم ز خشم شهنشاه داد
 نروید همی کینه دوستان
 نه از نامور داد گر شهریار
 منم دختر مهرک نوش زاد
 بدین پر هنر مهتر ده سپرد
 چنین آبکش گشتم و پیشکار
 همیود مهتر بهیشش بیائی
 بمن ده گواکن بر این بر سپهر
 بر آئین آتش پرستان اوی

زادن اورمزد پسر شاپور از دختر مهرک

- 183 بسی بر نیامد بر این روزگار
 چو نه ماه بگذشت از اینماه روی
 که سرو سہی چون گل آمد ببار
 یکی کودک آمد ببالای اوی

تو گفتي که باز آمد اسفندیار
 و را پادشا نام کرد اورمزد
 چنین تا برآمد بر این هفتسال
 ز هر کس نهانش همیداشتند
 بنخاکچیر شد هفت روز اردشیر
 نهان اورمزد از میان گروه
 دوانشد بمیدان شاه اردشیر
 184 اباکودک چند چوگان و گوی
 185 جهاندار هم در زمان با سپاه
 ابا موبدان موبد تیزویر
 186 بزود کودکی تیز چوگان ز راه
 187 نرفتند ازیشان پس گوی کس
 188 دوان اورمزد از میان بر رفت
 ز پیش نیازود برداشت گوی
 وز آن پس خروشی بر آورد ساخت
 که چوگان و میدان و مردی مراسم
 189 بموبد چنین گفت کاین پاکزاد
 بپرسید موبد ندانست کس
 190 بموبد چنین گفت پس شهریار
 بشد موبد و بر گرفتش ز گرد
 بدو گفت شاه ای گرانمایر خرد
 191 چو پرسید کودک با واز گفت
 منم پور شاپور کو پور تست
 فرو ماند زو شاه گیتی شکفت
 192 بفرمود تا رفت شاپور پیش
 193 بترسید شاپور آزاد مرد
 بخندید از آن نامور شهریار
 پسر باید از هر که باشد روایت
 194 بدو گفت شاپور انوشهر بدی
 دگر نامدار اردشیر سوار
 که سروی بد اندر میان فرزد
 بیود اورمزد از جهان بیهمال
 بجائی بازیش نگذاشتند
 بشد نیز شاپور نخاکچیر گیر
 بیامد کز آموختن شد ستوه
 کماني بیکدست و دیگر دو تیر
 بمیدان شاه آمد آن نامجوی
 بیامد بمیدان ز نخاکچیر گاه
 چو نزدیک میدان رسید اردشیر
 بشد گوی گردان بنزدیک شاه
 بماندند بر جای نا کام و بس
 بدیش جهاندار چون باد تفت
 وز او گشت لشکر پر از گفتگوی
 کز او خیره شد شاه پیروز بخت
 ابا جنگیان هم نبردی مراسم
 نگه کن که تا از که دارد نژاد
 همه خامشی بر گزیدند و بس
 که بردارش از خاک و نزد من آر
 ببردش بر شاه آزاد مرد
 ترا از نژاد که باید شمرد
 که نام و نژادم نشاید نهفت
 ز فرزند مهرک نژادم درست
 بخندید و اندیشم اندر گرفت
 بپرسش گرفتش ز اندازه بیش
 دلش گشت پردرد و رخساره زرد
 بدو گفت فرزند پنهان بدار
 که گویندگان بجای پادشا است
 جهانرا بدیدار تو شمر بدی

ز پشت منست این و نام اورمزد
 نهانداشتم چند از شهریار
 گرانمایر از دختر مهر کست
 ز آب و ز چاه آن کجارتد بود
 ز گفتار او شاد گشت اردشیر
 گرفتد دلفروز را در کنار
 بیاراست زرین یکی زیرگاه
 196 سر خورد کودک بیاراستند
 همیریاخت تا شد سرش ناپدید
 پس آن زرو گوهر بدرویش داد
 بدیبا بیاراست آتشکده
 یکی بزمگر ساخت با مهتران
 چنین گفت با نامداران شهر
 که از گفت دانا بتاراه شمر
 چنین گفتد کید هندی که بخت
 نه کشور نه افسر نه گنج و سپاه
 مگر تخمه مهرک نوش زان
 کنون سالیان اندر آمد بهشت
 چو رفت اورمزد اندر آرام خویش
 زمین هفت کشور مرا گشت راست
 درخشده چون لاله اندر فرزد
 بدان تا بر آید پر از میوه دار
 ز پشت منست این مرا بیشک است
 پسر گفت چندی پدر می شنود
 بایوان خرامید خود با وزیر
 ز ایوان نبوی تخت شد شهریار
 یکی طوق فرمود زرین کلاه
 پس از گنج زرو گهر خواستند
 تنش پس نیا از میان برکشید
 خردمند را خواستد بیش داد
 هم ایوان نوروز و جشن سده
 نشند هر جای رامشگران
 هر انکس که او از خرد داشت بهر
 نباید که هرگز کند کس گذر
 نگردد ترا شاد و خرم نه تخت
 نه دیبیم شاهی و نه فرو جا
 بیامیزد آن دوده با این نژاد
 که جز با زرو چرخ برمانگشت
 ز گیتی ندیدم جز از گام خویش
 دام یافت از بخت چیزی که خواست

تمت تمام شد

ERRATA.

Page	3 of Pahlavi text, line 15, for	𐭮𐭲𐭮𐭲 read	𐭮𐭲𐭮𐭲 1
„ 4	do. do. 11, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 5	do. do. 2, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 7	do. do. 3, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 11	do. do. 12, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 12	do. do. 7, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 15	do. do. 11, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 16	do. do. 8, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 17	do. do. 4, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 18	do. do. 1, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 19	do. do. 8, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	Omit,
„ 21	do. do. 9, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 21	do. do. 13, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 21	do. do. 15, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 24	do. do. 2, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 24	do. do. 9, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 25	do. do. 13, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 26	do. do. 3, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 26	do. do. 16, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 30	do. do. 9, „	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲
„ 34	do. do. 3, „	𐭮𐭲𐭮𐭲	𐭮𐭲𐭮𐭲

Page 34 of Pahlavi text, line 8, for			read	
„ 34	do.	do. 8, „	𐭥𐭥𐭥𐭥 „	𐭥𐭥𐭥𐭥
„ 35	do.	do. 11, „	𐭥𐭥 „	𐭥𐭥
„ 36	do.	do. 11, „	𐭥𐭥 „	𐭥𐭥
„ 36	do	note 2, „	„	𐭥𐭥𐭥𐭥
„ 37	do.	line 8, „	𐭥𐭥𐭥 „	𐭥𐭥𐭥
„ 39	do.	do. 15, „	𐭥 „	𐭥
„ 40	do.	do. 1, „	𐭥𐭥𐭥 „	𐭥𐭥𐭥

Page 2 of Eng. Transliteration, line 2, for	danakîh	read	dânâkîh
„ 3	do.	do. 19, „	aêdûnû „ aêtûnô
„ 6	do.	do. 2, „	târsîd „ tarsîd
„ 6	do.	do. 29, „	la „ lâ
„ 7	do.	do. 21, „	asabâran „ asabârân
„ 8	do.	do. 31, „	kayan „ Kayân
„ 9	do.	do. 6, „	jund „ gurd
„ 9	do.	do. 26, „	va „ val
„ 9	do.	do. 27, „	n omit
„ 10	do.	do. 1, „	paan read pavan
„ 10	do.	do. 19, „	asabarân „ asabârân
„ 11	do.	do. 33, „	aîtyûnd „ âityûnd
„ 12	do.	do. 22, „	Fasyâk-î „ Fârsyâk-î
„ 12	do.	do. 23, „	padâsr „ padâsh
„ 13	do.	do. 19, „	khaya „ khayâ
„ 13	do.	do. 28, „	khûrâsânîk „ Khûrâsânîk
„ 13	do.	do. 29, „	Kûrar „ Kûrâr
„ 14	do.	do. 15, „	kardî „ kard
„ 15	do.	do. 17, „	asâzkiysh „ asazâkiysh

ge 16 of Eng. Transliteration, line 8, for gūrisinak read gūrisnak
 „ 19 do. do. 17, „ būḍān „ būḍān

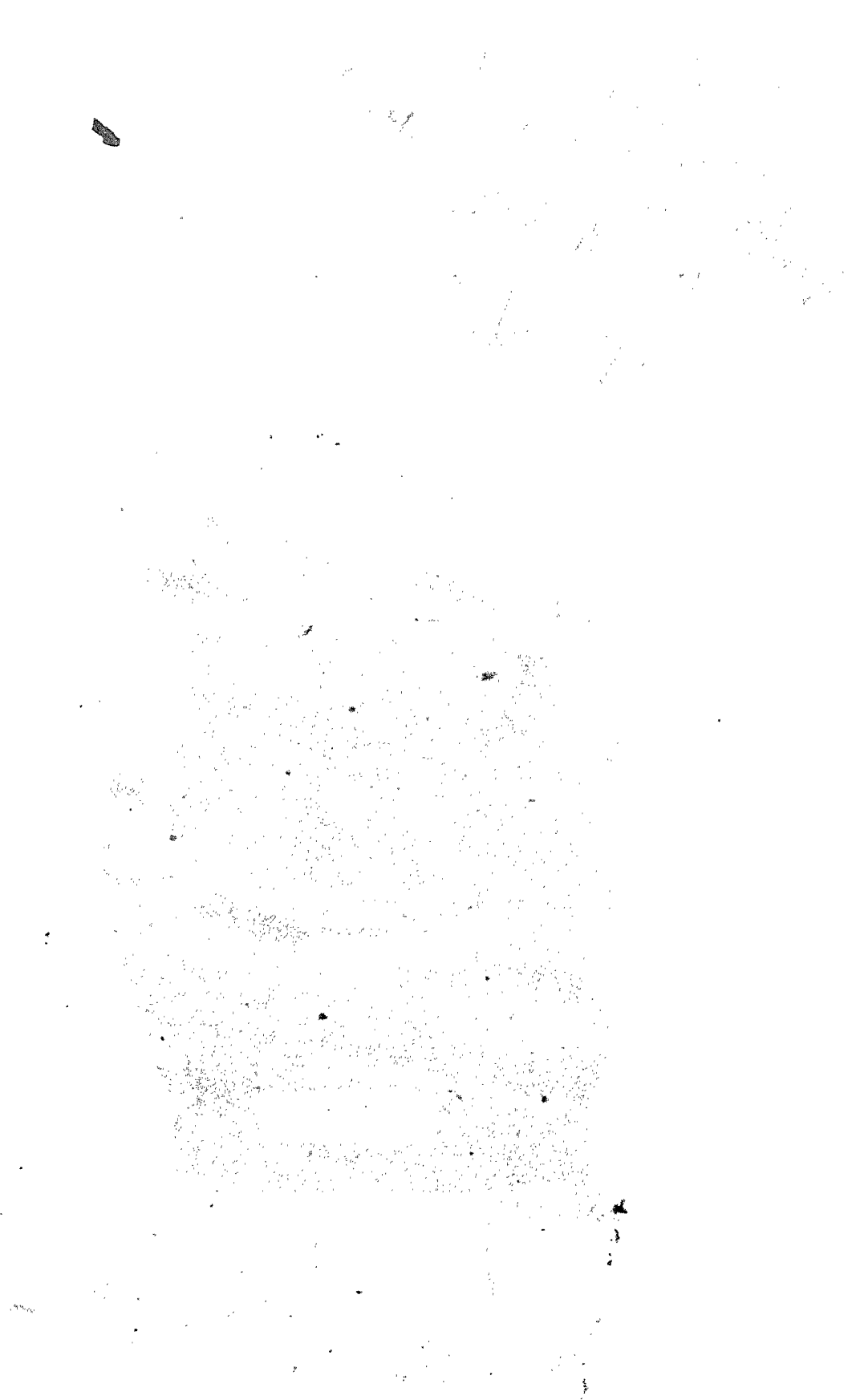
Page 1 of Gujrati Translation, line 6, for હતી			read હતી	
„ 1	do.	do. 11	„ વીચેના	„ વચેના
„ 1	do.	do. 22	„ વાધા	„ વાધા
„ 1	do.	do. 29	„ પાઠલા	„ પાઠલા
„ 3	do.	do. 9	„ બેયાય	„ બેયાય
„ 4	do.	do. 20	„ રથેશતાર,	„ રથેશતાર
„ 4	do.	do. 23	„ -૨૨૨૨	„ -૨૨૨૨
„ 4	do.	do. 23	„ -૫૫૫૫	„ -૫૫૫૫
„ 4	do.	do. 24	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫
„ 4	do.	do. 24	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫
„ 4	do.	do. 25	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫
„ 4	do.	do. 25	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫	„ -૫૫૫૫૫૫૫૫
„ 7	do.	do. 4	„ તને	„ તેને
„ 12	do.	do. 11	„ મેઠા	„ મેઠા
„ 12	do.	do. 26	„ મેઠા	„ મેઠા
„ 22	do.	do. 5	„ ધનશને	„ ધનશને
„ 30	do.	do. 3	„ બચું	„ બચું
„ 33	do.	do. 11	„ સવારેનો	„ સવારેને
„ 34	do.	do. 26	„ બાલેલું	„ બાલેલું
„ 35	do.	do. 1	„ આગર	„ અગર

age 9 of Persian Translation, omit line 2.

„ 9 do. line 23, for بيزدان read بيزدان
 „ 12 do. do. 6 „ 66-76 „ 66-67

Page	14 of Persian Translation, line	5 for	بند	read	بند
„	14	do.	do. 14	„	گردش
„	15	do.	do. 5	„	آنچه
„	16	do.	do. 21	„	پیش
„	18	do.	do. 1	„	او
„	18	do.	do. 19	„	گرنجش
„	18	do.	do. 20	„	کرم
„	20	do.	do. 5	„	بدید
„	21	do.	do. 24	„	آزان
„	26	do.	do. 8	„	جها
„	27	do.	do. 27	„	ناگزیر
„	28	do.	do. 9	„	گفته
„	30	do.	do. 5	„	پیش

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.